

4/2017

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
APRIL – MALI TRAVEN

LOV

10. MEDNARODNI SEJEM LOVSTVA IN RIBIŠTVA

21. - 23. 4. 2017

Gornja Radgona

POMURSKI SEJEM

www.pomurski-sejem.si

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00
Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

SWAROVSKI OPTIK

Blaser

SAUER

ZEISS

MAUSER

DOCTER

FLIR

PULSAR

STEYR MANNLICHER

ISSC

Verney-Carron

HAWKE

TIKKA

Vixen

REX zero 1

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE
IN TERMOVIZIJE

ARMASIGHT

ENDURANCE 30 2.5-10X50

.17HMR .22lr .22Mag

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik C., št. 4
april – mali traven

Lovca je z odločbo Ministrstva za
kulturo RS, št. 61510-129-2009/8,
od 6. 7. 2011 vpisan v razvid
medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köveš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, Boštjan Pokorny

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 23.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

I. Žizek:	Ponavljjanje je mati modrosti	184
IZ DNEVNEGA TISKA		186
MNENJA IN PREDLOGI		188
M. Toš:	Slovenski lovski muzej v Bistri – pozabljen ali izgubljen priložnost?	188
B. Avbar:	Rešimo edini planet, ki ga imamo!	190
G. Vengušt,		
D. Žele:	Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2016	194
LZS:	Deveti Slovenski lovski dan	198
M. Žiberna:	Skrivnostna mala uharica	199
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		201
J. Strajhar:	Oprosti, gospodar!	201
Uredniški odbor:	Javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko v letu 2017	203
LOVSKA ORGANIZACIJA		204
M. Toš:	Sprejem pri predsedniku Republike	204
	Na LOV v Gornjo Radgono!	205
M. Toš:	Opravičilo ali bič hvaležnosti?	206
B. Ačko:	Razstava odvzete divjadi Pohorskega LGB	206
M. Gselman:	Kobanski lovci gostili UO LZ Maribor	206
B. Zgonc:	Lov za praporščake ZLD Kočevje	207
M. Palčič:	Lov z gosti	208
A. Bedek:	Zimsko krmljenje divjadi v LD Brezovci	208
F. Rotar:	Mežiški LGB spet aktiven	209
K. Valtl:	Sedemdeset let predanega dela lovstvu	209
S. Korez:	70-letnica LD Žetale	210
M. Prosen:	70 let LD Kozlek	211
A. Berdajs:	70 let LD Mokronog	211
M. Burjan,		
D. Naraglav:	80 let LD Gozdnik - Griže	212
J. Šumak:	70 let LD Braslovče	213
M. Toš:	Ob 70-letnici LD Tržišče razstava s širšim sporočilom	213
M. Bence:	70 let LD Sevnica	214
F. Miklavčič:	LD Poljane praznovala 70 let	215
B. Breznik:	70 let LD Trebnje	216
MLADI IN LOVSTVO		217
M. Vočanec:	Z lovci skrbimo za divjad	217
B. Petermelj:	Lovski športno-naravoslovni dan	217
JUBILANTI		218
LOVSKI OPRTNIK		219
F. Ekar:	Letošnji Visoki lov in ribištvo v Salzburgu	219
M. Toš:	V Pesniški dolini izginjajo (še) zadnje oaze za malo divjad?	221
M. Toš:	»Poleg vsega tega pa so še volkovi ...« ali »Lupus homini lupus«	221
F. Rotar:	Uspešna polharska žetev na Koroškem	222
R. Ravnikar:	Srnjak z gobastim rogovjem iz LD Moravče	223
F. Megla,		
M. Ozmec:	»Cirilov kralj srnjakov«	223
H. Stakne:	Tudi lovci pomagamo varčevati s kmetijskimi zemljišči	224
F. Rotar:	Lovski veleslalom v Črni	224
S. Žerjav:	Sodelovanje lovcev (in) gorskih reševalcev	225
J. Weber:	Nova knjižica lovskih zgodb	225
F. Langerholc,		
D. Kirbus:	Zanimivi lanske odstreli v lovišču LD Križna gora	226
Č. M. Vučič:	Namesto komentarja, II.	226
M. Krašovic:	Nova preža LD Žalec, ki naj bi omejila število povozov	227
M. J. Kodrič:	Pobeg iz menažerije	227
T. Kočar:	Volkovi plenijo na Mokrcu	228
F. Klajne:	Izjemna Stanetova zbirka trofejev	228
F. Černigoj:	Lovca, sadjar in kolesar	229
B. Kovač - Danč:	Z avstrijskim lovskim gostom na srnjaka	230
V SPOMIN		231
LOVSKA KINOLOGIJA		232
T. Lavrin:	Pes proti močeraču	232
J. Verčko:	Skupni zbor kinoloških sodnikov za lovske pasme	233
D. Rosenfeld:	Jesenski vzrejni pregledi in preizkušnje psov jamarjev	234
J. Šumak:	Vodniki in nemški prepeličarji so se pomerili na 2. UP po KS	235
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	236

SLIKA NA NASLOVNICI:
Divji prašiči – *Sus scrofa*
Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladici obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:
1. 8.–28. 2.

ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:
1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 1.–31. 12.

svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-
mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*
arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Ponavljanje je mati modrosti

Repetitio mater studiorum est
(latinski pregovor)

Ze stari Rimljani so vedeli, da je vseživljenjsko izobraževanje nujno in potrebno, saj je pogoj za obstoj in razvoj. In kaj se slovenski lovci lahko naučimo iz tega pregovora? Ni naključje, da so si pred stodesetimi leti takratni zagnani in neutrudni ustanovitelji Slovenskega lovskega kluba (SLD), Karel Mayer, dr. Ivan Lovrenčič in dr. Ivan Hribar, zadali za eno od temeljnih nalog, poleg razvijanja nacionalne zavesti, tudi izobraževanje slovenskih lovcev. Zaradi takšne usmeritve je januarja 1910 luč dneva zagledalo tudi naše glasilo, ki od svojega začetka, razen v dveh vojnih obdobjih, izhaja še dandanes. Lovci smo iz njega lahko črpali vir znanja za nadaljnje izobraževanje, proučevanje, opazovanje, poučevanje in lastne izkušnje.

Zakaj sem omenil našo revijo Lovec prav na začetku tokratnega uvodnika?

Veliko je lovcev, ki z vso vnemo prebiramo revijo, komentiramo njeno vsebino in na podlagi svojih izkušenj zavzemamo kritičen odnos do predstavljene tematike. In prav je tako!

Lovska zveza Slovenije vsako leto na predlog Komisije LZS za izobraževanje razpiše več različnih tem izobraževanja za lovce. Območne lovske zveze se nanje bolj ali manj uspešno prijavijo. Na podlagi prispelih poročil (najpogosteje v novembru) nato predavanja v celoti ali v veliki meri finančno tudi podpiramo. Ker vse udeležence tovrstnih izobraževanj vodimo v modulu LIS-Lisjak, imamo natančen seznam udeležencev. Iz prijav in seznama ugotovimo število udeležencev, ki je zadovoljivo. Ko pa natančneje pogledamo, kdo so udeleženci, je podoba nekoliko manj ugodna, saj se isti slušatelji udeležijo več različnih predavanj. Zakaj je tako? Ponudi se več odgovorov. Mogoče je, da informacije o izobraževanjih niso pravočasno prišle do članic LZS in njihovega članstva. Naslednji mogoč odgovor je, da velikega dela članstva zadeve ne zanimajo in je brezbrizen ter s strani opazuje, kako poteka/bo potekalo izobraževanje. Pa ne bi rad načeljal vprašanja staranja lovskega članstva, saj je iz popisa udeležencev jasno razvidno, da se izobraževanj večkrat udeležujejo starejši člani kot mladi. Ob tem pa se je treba zamisliti! Kako se v času in okolju, ki lovu in lovčem nista najbolj naklonjena, na konkreten način odzvati in ukrepati? Samo z znanjem in argumenti, ki jih imamo na podlagi našega dela veliko. Slovenski lovci imamo možnost, da vse znanje posredujemo okolju, v katerem živimo. Vrhunski strokovnjaki, ki so naši člani, radi in s ponosom delijo svoje znanje in nam ga posredujejo. Izkoristimo njihovo znanje in sposobnosti, saj bomo samo tako sposobni obdržati in razvijati lov in lovstvo v želeni smeri.

Ko smo na zadnji seji komisije LZS za izobraževanje kritično razpravljali o tem vprašanju, smo zaradi premalo povratnih informacij zavzeli naslednje stališče: »Informacije o vseh izobraževanjih v okviru posameznih območnih lovskega zvez je potrebno nekako posredovati članstvu.« Ena od možnosti je prek spletne strani Lovske zveze Slovenije ali jih objaviti v reviji Lovec. Ker Lovec izhaja vsak mesec in ga prejme sleherni

član, bi bile predstavljene tovrstne informacije načrtovanih izobraževanj v napovedniku za naslednji mesec ali četrletje (kvartal). Naša komisija bi tako lahko na podlagi prejetih prijav že v začetku vsakega koledarskega leta pripravila natančen razpored tematskih izobraževanj in tako vnesla tudi več reda. Morda bo kdo rekel, da to ni mogoče. Po informacijah s terena ugotavljamo, da ponekod stroške za tovrstna izobraževanja še dodatno zaračunavajo. Ker gre v tem primeru za prenesene naloge LZS usposobljenim članicam in povračilo stroškov te dejavnosti, menim, da bi morala biti takšna izobraževanja za vsakega člana brezplačna. Ker ceno predavateljske ure za vsako leto določi UO LZS, komisija LZS meni, da lahko vsak izvajalec izobraževanja dovolj zgodaj pripravi tudi natančen stroškovnik izobraževanja.

Ko smo že pri stroškovniku, moramo v nekaj stavkih predstaviti osnovo o teoretičnem izobraževanju lovskega pripravnikov in vodenja evidenc. Na tem področju je Komisija LZS za izobraževanje v prejšnjem sklicu opravila veliko delo. Na spletni strani – za članstvo je objavljen katalog znanja, ki je temelj za pripravo ustreznih tematskih predavanj in jasen napotek, kaj vse morajo predavatelji pripravnikom posredovati in katero zahtevano znanje morajo preveriti na preizkusih. Na podlagi razpisa v oktobru komisija LZS prejme prijave za izvedbo teoretičnega izobraževanja. Komisija preveri, ali prijavljeni kandidati (izvajalci) izpolnjujejo pogoje (prostorske, tehnične in kadrovske ...) ter na podlagi dopolnitev (za tiste, ki tega ne izpolnjuje v celoti) UO LZS predlaga, kdo bo namesto neustreznega izvajalca tudi dejansko opravljal tovrstno izobraževanje. Čeprav je bil sklep, da se izobraževanje opravi in odobri glede na število prijavljenih pripravnikov, kandidatov, doslej naša komisija ni nikoli zavrnila nobenega prijavljenega izvajalca, če ta pogoj ni bil izpolnjen. Ugotovili pa smo, da se pojavljajo posamezni predavatelji, ki predavajo več vsebinskih tem, ki se smiselno ne povezujejo in nadgrajujejo. To ni sprejemljivo. Za primerjavo naj omenim Lovsko zvezo Maribor. Letošnje izobraževanje generacije 2017 bo uresničilo 21 predavateljev. Prav bi bilo, da bi se tudi na drugih območnih lovskega zvezah, ki nimajo tako številčnega predavateljskega kadra, pomlajevali, pritegnili nove sposobne predavatelje, s tem pa tudi ustrezno razširili končno znanje pripravnikov. Naslednja informacija, ki jo je dobila komisija, je, da posamezni predavatelji ne posredujejo pripravnikom ustreznega učnega gradiva. Vsem predavateljem je temelj zgolj obširen lovski priručnik Divjad in lovstvo (2012). Na podlagi priručnika in Kataloga znanja mora vsak predavatelj pripraviti tudi lastno gradivo, na podlagi katerega bo nato tudi zahteval in preverjal znanje. Edino pravilno je, da pripravnikom nudimo vse možnosti za uspešno izobraževanje, ki naj bi bilo za celotno Slovenijo čim enotnejše. Približno tri stotniže ukaželnih pripravnikov imamo vsako leto v procesu izobraževanja in prav je, da jim v zibelko učenosti položimo čim več kakovostnega znanja, saj jim bomo »jutri« predali v roke tudi nadaljnje vodenje naše organizacije.

Zdaj pa se vrnimo na začetek prejšnjega odstavka. Tudi pri sestavi omenjenega stroškovnika moramo biti dosledni in upoštevati sklepe UO LZS! Izvajalci morajo dosledno spošto-

vati Navodila za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenje evidenc.

Pa smo že pri lovskih družinah. Vsi, ki smo člani izpitnih komisij, opazamo nedoslednost pri delu s pripravniki. Prava sreča je, da takih nedoslednosti ni prav veliko; so pa. Ob prijavi na lovski izpit pripravniki predložijo tudi izpolnjen Dnevnik pripravnika. Vsebino dnevnikov še vedno bremenijo zgolj društvene aktivnosti, pripravniki po mesecih v sorazmerju ne opravijo vsega predvidenega praktičnega dela, ne dobijo ustreznega programa praktičnega dela ... Žal se vse to odraža pri preverjanju znanja na teoretičnem izobraževanju. Ker so predavanja v veliki meri nadgradnja pripravniške dobe, bi morali pripravniki določeno predhodno znanje, za kar bi moral poskrbeti mentor, imeti že pred začetkom tovrstnega teoretičnega izobraževanja. Lovske družine, ki se resno lotijo dela s pripravnikom, večkrat na leto z mentorjem in pripravnikom opravijo razgovor (analizo) – in verjemite, v takšnem primerih ni nobenih težav.

V komisiji LZS za izobraževanje smo upoštevali določila Pravilnika o lovskem strelstvu. Tako bo UO LZS v maju

razpisal izobraževanje na temo Varno ravnanje z orožjem in Prva pomoč pri nezgodah na lovu. Na podlagi prijav in izpolnjenih meril bomo tovrstni izobraževanju prenesli na območne lovske zveze. Novost je, da bo takšno teoretično izobraževanje trajalo do petnajst ur, temu pa bo sledil preizkus strelskih sposobnosti in varnega ravnanja z dolgocevnim in kratkocevnim lovskim orožjem.

Za konec še nekaj, kar nam naj bo vodilo v prihodnje.

V Etični kodeks slovenskih lovcev smo si zapisali zelo visoke standarde našega vedenja/obnašanja, kar je poleg vsega drugega sestavljeno tudi iz izobraženosti slovenskega lovca. Le-ta naj bo strpen, biti mora sposoben se pogovarjati z vsemi, na podlagi znanja odgovarjati, z eno samo mislijo: divjadi, s katero upravljamo, je popolnoma vseeno, ali sem to jaz ali je to moj lovski sotovariš ali imam akademsko izobrazbo ali sem delavec; pomembno je, da ji zagotavljam čim boljše življenjske razmere v naravnem okolju. Vse to bomo lahko zagotavljali in izpolnjevali, če se bomo nenehno izobraževali.

Ivan Žižek,

predsednik Komisije LZS za izobraževanje

Foto: J. Pap

Foto: M. Migos

KMETIJSKO-GOZDARSKA ZBORNICA BI VOLKOVE KAR IZTREBILA

Dnevnik, 22. 2. 2017 (Andraž Rozman) – Odlok Vlade, ki dovoljuje odvzem 113 medvedov in desetih volkov iz narave, je predvsem v delu, ki se nanaša na volkove, povzročil buren odziv javnosti. Na svetovnem spletu je mogoče najti dve peticiji, slovensko, ki je za zdaj zbrala 2.780 podpisov, in mednarodno (26.400 podpisov). Nekateri so ubrali vandalski način protesta: neznanci so z napisi, uperjenimi proti pobijanju živali, popisali fasade ZGS enot v Ljubljani Sežani in Mariboru ter Lovske zveze Slovenije. Na Ministrstvu za okolje in prostor pričakujejo, da bo odvzem živali iz narave pripomogel k zadrževanju volčjih tropov na zdajšnjem območju in prispeval k vzdrževanju družbene sprejemljivosti, a pri nas ni bilo raziskav, ki bi kazale na pozitivno povezavo med

odstrelom in toleranco ljudi. Na ministrstvu poudarjajo, da pri odvzemu ne gre le za odstrel, ampak za vse vrste izgub osebkov. »Odlok prepoveduje odstrel od 1. februarja do 31. avgusta. Torej je zelo majhna možnost, da bi se odvzem desetih volkov opravil samo z odstrelom, kar očitata obe peticiji,« so zapisali. Avtor mednarodne peticije je **David Limon**, profesor na filozofski fakulteti in ljubitelj živali. Meni, da je odstrel volkov nepotreben, sploh glede na številčnost populacije. Zadnja raziskava ZGS navaja, da pri nas živi od 42 do 64 volkov. Limon se opira na raziskave, opravljene na Biotehniški fakulteti in Zavodu za gozdove, pri katerih sodeluje tudi doc. dr. **Miha Krofel**, ki pravi, da populacija z odstrelom desetih volkov ne bo ogrožena, s čimer se strokovnjaki strinjajo, vendar je do smiselnosti ukrepa vseeno skeptičen. Predvsem zato, ker v Sloveniji ni raziskav o vplivu na strpnost (»toleranco«), s čimer je povezan glavni argument ministrstva, tiste v tujini pa kažejo na negativne posledice odstrela na strpnost ljudi. »Je pa na splošno znano,

kakšna je toleranca pri nas. Na območju volka ima večina ljudi do njega pozitiven odnos, odstrelu nasprotuje malo več kot polovica, podpira pa ga približno tretjina.«

Odstrel goreče podpirajo pri kmetijsko-gospodarski zbornici, kjer so prav tako sestavili peticijo – za zmanjševanje škode od divjadi in zveri. Za zdaj so zbrali nekaj manj kot 7.000 podpisov. Menijo, da prebivalci ne zmorejo več bremena škode in da trenutnega števila divjadi in zveri podeželje ne prenese. »Pridelava poljščin se zmanjšuje, stalež živine je zaradi napadov zveri močno upadel. V gozdarstvu zaradi objedanja izginjajo ključne vrste in plemeniti listavci, pri čemer je naravno pomlajevanje gozda marsikje onemogočeno,« piše v peticiji. Zahtevajo, da se velikost populacij zveri vrne na tisto iz leta 1990, kar pa je problematično. Natančnih podatkov o tem, kakšna je bila populacija leta 1990, ni, a je znano, da je bil takrat volk na robu izumrtja. »Takrat sta v Sloveniji verjetno živela le dva tropa, pa še tista dva smo si delili s Hrvaško, zato je vprašanje,

ali sta bila 'funkcionalna',« je povedal Krofel in razložil, da bi pomenilo vračanje stanja iz leta 1990 praktično pot v iztrebljanje volkov. »Morda se ne zavedajo, kakšno je bilo takrat stanje. Če pa se dejansko zavzemajo za iztrebljanje, naj nasprotniki to naravnost povedo!« Iztrebljanje bi bilo sicer v nasprotju z zakonodajo in tudi javnim mnenjem. »Moramo se tudi zavedati, da je bilo leta 1990 v Sloveniji okoli 20.000 ovac, danes jih je več kot 100.000,« je s podatkom še postregel Krofel. Ali je mogoče trditi, da bi bilo zaradi zmanjšanja populacije volkov (in tudi medvedov) manj napadov na drobnico? Na to vprašanje ni mogoče odgovoriti pritrdilno. »Slovenske in tuje raziskave so jasno pokazale, da trajnostni odstrel ne zmanjšuje škode, poleg tega se je škoda zaradi volkov v zadnjih letih precej zmanjšala,« je dejal Krofel. Raziskava iz ZDA kaže na še eno nasprotje v primerjavi s peticijo kmetijsko-gospodarske zbornice – da volkovi ne vplivajo na naravo negativno, ampak pozitivno. »Več študij kaže na pozitivne učinke

volkov na ekosisteme, od nadzora populacij rastlinojedcev in manjših plenilcev do ohranjanja dobrega zdravstvenega stanja divjadi,« je dodal Krofel. Ni mogoče trditi niti, da se bo z odstrelom zmanjšal krivolov in povečala strpnost. »Vsaj raziskave v tujini kažejo, da to ne drži. Pri nas pa podatkov o tem nimamo.« V raziskavi, ki so jo opravili v ZDA, so namreč ugotovili, da se je krivolov povečal, strpnost pa zmanjšala, ko so zakonsko dovolili odstrel. Krofel pri tem opozarja, da vseh raziskav preprosto ne moremo »preslikati« na Slovenijo, saj je treba upoštevati tudi drugačne družbene dejavnike.

KMETJE IN GOZDARJI SO SI ENOTNI

Kmečki glas, 2. 2. 2017, (Franc Fortuna) – Po lovskoupravljaljskih območjih (LUO) v Sloveniji potekajo (so potekali) javni posveti o sobivanju ljudi in divjadi. Posvete je organiziral Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo pri MKGP na pobudo Odbora državnega zbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, sodelovali pa so še Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), lovске organizacije in druge nevladne

organizacije. Na posameznih posvetih so najprej predstavili upravljanje z divjadjo, gospodarjenje z gozdovi, potek sprejemanja lovskoupravljaljskih načrtov in vlogo upravljalcev lovišč, sistem uveljavljanja škode od divjadi in možnosti njenega preprečevanja v posameznem LUO. Posveti so se končali z javno razpravo.

V ZNAMENJE NASPROTOVANJA LOVU IN ODSRELU ŽIVALI - NAD FASADE Z GRAFITI IN RDEČO BARVO

24UR. com POP TV, 20. 2. 20176 (Urša Zupan) – Nasprotniki lova in odstrela divjadi so se znesli nad različnimi stavbami po Sloveniji – Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), njegovima izpostavam Maribor in Sežana ter stavbo Lovske zveze Slovenije (LZS). Kot je za 24ur. com povedal **Andrej Breznikar** iz ZGS, so to povsod storili na enak način – fasado so popisali z grafiti "Proti lovu", "Za sobivanje" in "Odstrel je pomor", vrata in stopnišča pa polili z rdečo barvo. Pustili so tudi nekakšen pisni manifest, s katerim izražajo nasprotovanje predvsem odstrelu medvedov in volkov. Na sedežu ZGS - OE Sežana so neznanci vzhodno in severno stran fasade

popisali z grafiti, vhod in stopnišče pa zalili z veliko količino rdeče barve, je povedal vodja izpostave **Milan Race**. Grafiti z vsebino: Odstrel je pomor, Proti lovu, Za sobivanje in z odtisom glave volka ter medveda sporočajo, da so storilci nasprotniki lova in odstrela divjadi. Pred vhodom zgradbe so na tleh pustili pisno sporočilo (letak) s podpisom *Iniciativa proti izkoriščanju živali in okolja*. V njem protestirajo proti odloku MOP glede odvzema števila medvedov in volkov v letu 2017. Tudi na Lovski zvezi Sloveniji so potrdili, da so se neznanci znesli nad fasado, kar so ugotovili 20. februarja zjutraj ob prihodu v službo. Zadevo so prijavili policiji. »Nasprotniki lova se lahko s svojimi stališči udeležijo usklajevanja predvidenega odstrela in tako tudi vplivajo na odločitev. Taki napadi pa so zgolj vandalizem. Lovci smo dolžni spoštovati odlok Vlade in uresničevati načrte odstrela velikih zveri in divjadi, sicer smo kaznovani. Se pa že več let borimo za nižji odstrel divjadi, zlasti jelenjadi, vendar nas nihče ne sliši in podpre. Tudi za to leto želijo načrtovalci povečati odstrel jelenjadi za 40 %, kar je po njihovem že daleč prek mej možnega in razumnega,« so še zapisali. O tej temi je obširno poročala tudi novinarka **Andreja Kutin Lednik** v *Večeru* v članku z naslovom **Zagovorniki volkov z barvo nad urade gozdarjev**.

V njem je omenila, da so storilci z grafiti in rdečo barvo popisali tudi vhode v službene prostore LZ Maribor na Tržaški cesti 65. V prispevku z naslovom *Vandalizem zaradi napovedanega odstrela* je 20. 2. poročala še **Irena Cunja** iz MMC RTV SLO.

NAJVEČ ŠKODE POVZROČA JELENJAD

Večer, 17. 2. 2017 (Janko Votek) – Na pomurskem posvetu v Beltincih so predstavili upravljanje z divjadjo in gospodarjenje z gozdovi. Za Pomurje, predvsem njegov goriciški del, je še vedno značilna velika izpostavljenost škodi, ki jo povzroča divjad. Drugo pa je vprašanje, ali je škoda dejansko tolikšna, kot jo predstavlja kmetijski sektor, čeprav nikoli ne postreže z dejanskimi podatki. Razprava o upravljanju z divjadjo in sobivanju z ljudmi je prišla ob pravem času, so ocenili. Zavod za gozdove bo namreč kmalu predstavil osnutke lovnih načrtov za posamezna lovišča v pomurskem lovnem okolišu. V času javne razgrnitve je mogoče dati pripombe k izvajanju načrta in tudi k načrtovanemu odstrelu. V prejšnjih letih so bili v razpravah ravno kmetijci izredno pasivni in niso dajali pripomb k lovnim načrtom. Podrobnejšo podobo o upravljanju z divjadjo v pomurskem lovskoupravljalnem okolišu je predstavil **Branko Vajndorfer** iz murskosoboškega ZGS. Za vseh trideset pomurskih lovišč in dve lovišči posebnega namena je značilno, da je 60 odstotkov njiv in travnikov, približno tretjina površin je gozdov. Od skupno 132 tisoč hektarjev, ki jih imajo v upravljanju lovске družine, je 123 tisoč hektarjev lovnih. V Pomurju prevladuje parkljasta divjad (damjak, divji prašič, jelenjad, srnjad). V zadnjih štirih letih je bilo v povprečju odvzetih okrog pet tisoč glav. Prednjači srnjad, ki je najbolj množična; lani so je odstrelili nekaj več kot štiri tisoč glav, za petino več kot leta 2015. Podobno je z jelenjadjo in damjaki. Najbolj niha odvzem divjega prašiča. Od rekordnih 1.113 živali v letu 2012 je bilo lani odstreljenih le 407. Divji prašič je najbolj nepredvidljiv in se tudi izredno hitro seli, zato mu je težko slediti, je povedal Vajndorfer, čemur so pritrili drugi lovci. Je pa težava, da se ta vrsta parkljarja razmnožuje najhitreje. Lovci kljub očitkom redno opravijo letne lovne načrte o odvzemu parkljaste divjadi.

Foto: Š. Vesel

Oblika protesta ali vandalizem!?

Slovenski lovski muzej v Bistri - pozabljena ali izgubljena priložnost?

V prvi Jugoslaviji je ureditev lovskega muzeja načrtovala Zveza lovskih društev v Dravski banovini. Po drugi svetovni vojni je zamisel o muzeju obudila Zveza lovskih društev Slovenije kot naslednica predvojnne Zveze lovskih društev in predhodnica zdajšnje Lovske zveze Slovenije. Zbirke Slovenskega lovskega muzeja so začele nastajati že v okviru nekdanjega Gozdarskega, lesnega in lovskega muzeja v Bistri. Muzejske zbirke so bile prvič odprte za javnosti oktobra 1953. Leta 1955 je bil Gozdarski, lesni in lovski muzej uradno priključen Tehniškemu muzeju Slovenije, tri leta kasneje pa je Lovska zveza Slovenije prevzela patronat nad lovskim oddelkom Tehniškega muzeja Slovenije. Zdajšnja podoba je Slovenski lovski muzej dobil leta 1976, ko je bila javnosti predana povsem nova stalna razstava v novo pridobljenih prostorih muzeja v Bistri. Ob spremembi družbenega in političnega sistema v letih 1990 do 1991 je muzej v Bistri na pobudo takratne Komisije za izobraževanje in stike z javnostjo pri LZS doživel nekaj manjših popravkov in dopolnitev, ki so nakazale novo smer delovanja. Pri teh predlogih je aktivno sodeloval **Veljko Varičak**. Za spremembe se je zavzemalo tudi takratno tranzicijsko vodstvo LZS, na čelu s predsednikom **Brunom Skumavcem** in **Petrom Šulerjem**. Leta 2007 je Tehniški muzej Slovenije pripravil idejni scenarij nove stalne postavitve, a je pri tem v zadnjih desetih letih bolj ali manj ostalo. Žal lahko samo upamo, da bodo nove postavitve s sodobno multimedijo v Bistri javnosti na ogled že v doglednem času. Sprašujemo se le, ali ob aktivni vlogi in sodelovanju lovske organizacije ali brez nje? Menim, da bo brez lovske organizacije težko, saj je vendarle naš strateški in-

teres, da muzej v Bistri ostane pomembno orodje za sporazumevanje lovske organizacije z javnostjo. In da stopa v korak s časom.

Na spletnih straneh LZS lahko o Slovenskem lovskem muzeju preberemo, da je del

in druge eksponate, ki jih dopolnjujejo fotografije, grafiki in besedila na panojih. Tako si obiskovalci lahko ustvarijo popolno podobo o posamezni vrsti divjadi: njeni razširjenosti, načinu življenja, lovu, ogroženosti in varstvu posa-

divjih živali (nekateri so žal le še za na smetišče in ne za v muzej!) ne pišemo posebej – tega mladi pač nočejo več gledati. Potrebna je celovita prenova v smeri multivizije in sodobne muzejske postavitve, ki bo hkrati interaktivna. Sodobni muzej, tudi lovski v Bistri v okviru TMS, mora zagotoviti predstavljanje zgodb s predmeti in uporabo sodobne informacijske tehnologije. To kolegi muzealci v TMS zelo

Foto: Š. Vesel

Tehniškega muzeja Slovenije, ki je v gradu Bistra v Bistri pri Vrhniki. Muzej ponuja predstavitev prostoživečih divjih živali, ki živijo na slovenskem ozemlju, in pregled zgodovine lova. Muzej hrani več kot tri tisoč eksponatov, med katerimi so dermoplastike divjadi, trofeje, lovsko orožje in drugi lovski pripomočki, pa tudi stari dokumenti, medalje in razglednice. Jedro stalne zbirke so eksponati, ki jih dopolnjuje strokovno in pisno gradivo o lovu in divjadi. Še nekaj stavkov o spremembah na področju lova v različnih zgodovinskih obdobjih, o nastajanju lovskih društev in kasneje, leta 1907, slovenske lovske organizacije ter o divjadi na naših tleh. Predstavitev divjadi vključuje diorame z dermoplastikami živali v naravnem okolju, trofeje

mezne živalske vrste. Potem se predstavitev bolj ali manj konča, in to brez vsaj drobne pripombe, da je zdajšnja zbirka s svojo sporočilnostjo vred, resnici na ljubo, precej zastarela in da si že deset let prizadevamo za sodobnejšo muzejsko predstavitev slovenskega lovstva. Sporočilo, kako se življenjski prostor divjadi krči in kako pomembna je zaradi tega skrb lovcev za ohranjanje naravnih življenjskih razmer za vse prostoživeče vrste (seveda v sodelovanju z drugimi deležniki v prostoru), bi moralo postati bistvo aktualnega medijskega sporočila lovskega muzeja v Bistri. To sporočilo je že četrto stoletje krepko podcenjeno in se ga lovska organizacija očitno ne zaveda dovolj. Da o že zdavnaj preživetih dermoplastikah

dobro vedo in tem ciljem tudi sledijo, saj se zavedajo, da mora tudi muzej v Bistri čim prej postati prostor komuniciranja znanja o dediščini in tega je v lovstvu v izobilju. Muzeji so namreč že zdavnaj postali prostor komunikacije, se odpirajo ljudem, posodobljajo in odgovarjajo na temeljne identitetne potrebe. Postajajo modni in ustanove po meri javnosti. To je bistvo problematike in **zato mora naš, torej lovski muzej postati hiša učinkovitega komuniciranja in biti v vseh pogledih »po naši meri«**, da bodo ljudje radi prihajali vanj in prisluhnili tudi našim »zgodbam«. Zastarela dermoplastika namreč ne zanimala nikogar več, že zdavnaj neuporabna panojska oblika zastarelih statističnih sporočil in raznih besedil pa sodi v koš

za smeti. Muzej mora torej v prvi vrsti postati medij, ki sporoča, ki obvešča, ki uči in ozavešča in je tako precej podoben tisku, RTV in drugim elektronskim medijem. Le način njegovega delovanja je specifičen, edinstven, saj temelji na muzealijah in dediščinskih vsebinah. Narobe bi bilo, če bi menili, da sodobni muzej ne sme več posredovati znanja iz preteklosti. Še kako pomembno je tudi to sporočilo, le da mora preudarno povezovati preteklost s sodobnostjo, z znanjem, informacijami in dosežki sodobnega časa, vzgajati mora v srčnosti in strpnosti, razvijati strpen dialog med različno mislečimi (to bi bilo nujno potrebno tudi v slovenskem lovstvu oz. v lovski organizaciji, saj se kritik po navadi bojimo kot hudič križa, kritike pa hitro utišamo in celo onemogočimo), opozarjati mora na ekološke katastrofe in na negativne pojave v okolju. Je lahko torej še kaj učinkovitejšega od takšnega sodobnega medijskega orodja, kot je sodoben muzej? Ni ga učinkovitejšega sredstva, sploh če bo tudi slovenski lovski muzej kot »medij« stopil na področje informatike in postal interpret in pripovedovalec, ki bo s svojo opredmeteno pripovedjo očaral, šokiral in odprl nove vidike razumevanja sveta. Tudi iz neposrednega domačijskega okolja. Da je mogoče z dobrim pristopom marsikaj spremeniti, je dokazala sporočilno bogata razstava *Ana in Teddy* v TMS v Bistri, ki jo je pripravila pokojna kustodinja dr. **Romana Erhatič Širnik** in celovito predstavlja rjavega medveda in osvetljuje odnos do te naše največje zveri skozi čas. Na enak način bi lahko pripravili predstavitev volka, risa, šakala, lisice, nenazadnje tudi poljskega zajca in jerebičce, katerima gori pod nogami, saj počasi izginjata iz našega naravnega okolja. Pa še katera vrsta, ki je občutno ogrožena, bi se našla; gozdni jereb in ruševca na primer. Skratka, priložnosti je veliko.

O vsem tem bo moral lovski muzej pričati aktualno, interaktivno, s sodobnimi sporoči-

li in najsodobnejšo muzejsko tehnologijo. A očitno gre za (pre)velik zalogaj, saj si po zadnji prenovi muzeja (leta 1976) ni mogoče predstavljati, da bi v relativno kratkem času lahko nadoknadili zamujeno. Ali pa morda tudi ne, nikoli se ne ve, kako se bo zavrtelo kolo časa. Sploh če vemo, da je pred nedavnim umrla muzejska svetnica in kustodinja muzeja v Bistri s sodelavci v letih 2000 do 2005 že pripravila obetaven načrt prenove oddelka. Pripravljena je bila študija – preverili so statike v prostorih Slovenskega lovskega muzeja in predstavili idejni scenarij nove muzejske predstavitve (oblikovalka je bila **Sanja Jurca Avc**, kustodinja pa dr. Romana Erhatič Širnik). Pripravljeni so bili tudi strategija razvoja Slovenskega lovskega muzeja, terminski načrt obnove in osnutek t.i. tripartitne pogodbe (**Tehniški muzej Slovenije, Lovska zveza Slovenije in Ministrstvo za kulturo RS**). A projekt žal ni bil uresničen. Zato so razmišljanja strokovnjakov in vodstva TMS še vedno usmerjena v celovito prenovo kompleksa Bistra. V sklopu celostne prenove bo pripravljena tudi nova, s poslanstvom muzeja usklajena postavitev lovskega oddelka. Muzej si pri tem projektu želi aktivnega sodelovanja Lovske zveze Slovenije, nam je povedala kustodinja **Barbara Rezar Grilec**, ki je nasledila dr. Romano Erhatič Širnik. Povedala je še, da znaša povprečni letni obisk Tehniškega muzeja v Bistri pri Vrhniki 40.000 obiskovalcev in da si večina od njih z zanimanjem ogleda tudi lovski muzej. To so vsekakor zavidevanja vredne številke, ki bi se jih morala LZS bolje zavedati, in same po sebi povedo več kot dovolj – namreč, da je treba podpreti prizadevanja TMS pri popolni prenovi, kajti sodobna muzejska postavitev je lahko vedno pomembnejše promocijsko orodje – tudi LZS. Za lovstvo je to še toliko pomembnejše, ker je med obiskovalci vsako leto veliko mladih, učencev in dijakov. Konec koncev ne

smemo prezreti tudi lovskih pripravnikov (in lovskih čuvajev), ki smo jih včasih trumoma vozili v Bistro, saj je bil ogled muzeja del izobraževalnega programa. Ker osebno izredno cenim prizadevanja sodelavcev TMS, sem globoko prepričan, da bodo lovski oddelki, kot po navadi poimenujejo Slovenski lovski muzej v Bistri, v doglednem času spravili na visoko raven. Tako kot so to že storili z drugimi oddelki in zbirkami, ki so res mikavne za tisoče obiskovalcev. Ne bi želel biti petelin, ki prezgodaj kikirika (zaradi tega sem jih nekajkrat že krepko dobil po prstih), a si vseeno dovolim zgolj glasno razmišljati in predlagati, da bi ob pripravljenosti LZS za aktualno podobo Slovenskega lovskega muzeja v Bistri po dolgih letih vendarle storila odločilnejši korak. Če smo v preteklosti znali z modrostjo in daljnosežnostno vizijo naših voditeljev popeljati lovsko organizacijo v družbo pomembnih deležnikov naravovarstvenih organizacij, jo mednarodno ustrezno uvrstiti in ji dali novodobno podobo vplivne nevladne civilne organizacije na področju varstva narave in divjadi, potem je zdaj pravi čas, da nadoknadimo zamujeno pri muzejski zbirki, kjer bi morali sodelovati. Sodoben muzej s sodobno multivizijo in popolno interaktivnostjo je lahko eno najboljših promocijskih sredstev. Verjamem, da nam bodo strokovnjaki iz TMS stali ob strani in sledili našim predlogom, če jih bomo le znali argumentirano in strokovno oblikovati in seveda prenesti v prakso. **Lovska organizacija mora biti pobudnica za čimprejšnjo prenovo zbirke v Bistri.** Naš prednostni interes mora biti, da bi vsaj v doglednem času dobili najsodobnejši lovski muzej, ki nas bo dostojno predstavljal, ki bo hiša eksperimentov, učilnica in vedno prijazen prostor druženja lovcev in nelovske javnosti. Muzej, ki bo imel tudi dovolj dobro založeno muzejsko trgovinico in kavarnico s ponudbo delčka lovske kulinarike. Vse to je namreč mogoče in vse to po svetu

lahko že doživimo! In najbrž nismo slovenski lovci skupaj z muzejskimi strokovnjaki manj sposobnih od drugih, ki so znali stopiti v korak s časom. Tudi mi to znamo in zmoremo, le volja je potrebna. In kjer je volja, je po navadi tudi pot, čeprav se vedno rado zatakne pri denarju. Vem, da tudi pri tem projektu ni in ne bo nič drugeče. Nova postavitev bo terjala znatna sredstva, ne samo od TMS in skoraj zagotovo še od Ministrstva za kulturo (če bomo dovolj prepričljivi, nam bo šlo naproti in podprlo dobre rešitve), pač pa tudi od lovske organizacije. V preteklosti smo slovenski lovci znali za lastno podobo in ugled storiti marsikaj: z lastnim denarjem smo kupili dom Zlatorog, s člarnino financiramo ugledno in zato že mednarodno nagrajeno zbirko *Zlatorogova knjižnica* in naše bogato lovsko založništvo nasploh. Za razvejano dejavnost naše krovne organizacije namenjamo vsako leto kar nekaj evrov. Morda moje razmišljanje ni sistematično in strokovno celovito, saj za kaj več na teh straneh revije *Lovca* ni prostora, a naj mi bo dovoljeno zapisati, da bi lahko namesto dragega financiranja »notranje demokracije« in čezmerne birokratiziranja, še vedno prisotnega preživetega lovskega samoupravljanja, del denarja raje namenili v prenovo muzeja. To o »notranji demokratizaciji« in preživetem lovskem samoupravljanju naj ne bo razumljeno kot slabšalnica, pač pa kot izziv za resen razmislek o racionalizaciji in transparentnosti našega dela. A to je že povsem druga tematika, ki z razmišljanji o prihodnosti Slovenskega lovskega muzeja v Bistri nima veliko skupnega, razen če bi lahko enako odločno kot za brezplodno sestankovanje in pregrevanje stare juhe dragocena finančna sredstva namenili za kaj pametnejšega. Za lovski muzej na primer! V naložbo za prihodnost – za začetek vsaj z resnim in argumentiranim pristopom in stvarnimi pobudami TMS. Prepričan sem, da bi skupaj zmogli tudi to breme.

Dr. Marjan Toš

Rešimo edini planet, ki ga imamo!

Ob 22. aprilu, dnevu Zemlje

Zemlja svojega imena – edina od planetov v Sončnem sistemu – ni dobila po božanstvu. Njeno ime izhaja iz anglo-saksonske besede Erda, ki pomeni zemljo ali prst. Zemlja je nastala pred približno 4,54 milijarde let in je edini znani planet, na katerem je življenje. Kar 71 % Zemlje je prekrite z vodo, prekrivajo jo številni gozdovi, po njej se pretakajo potoki, reke, slapovi. Zemlja je vir življenja, ki je neodtujljivo. In na Zemlji smo poleg drugih živih bitij tudi lovke in lovci, ki se ukvarjamo z varstvom, upravljanjem in lovom divjadi, ki je v lasti Republike Slovenije. V začetku letošnjega leta sem v medijih poleg teženj za spremembe lovske zakonodaje, ki naj bi divjad opredelila kot zasebno lastnino (kot prirast zemljišča), zasledil zahteve po večjem odvzemu (beri: odstrelu) divjadi iz narave (npr. izjava predstavnika sindikata kmetov). Glede zahtev po (nerazumno) velikem odstrelu divjadi v Sloveniji sem se vprašal, ali se sploh vsi zavedajo, da je divjad sestavni del narave na naši Zemlji, na tem enkratnem in nepovrnljivem planetu, ki ga ne smemo spraviti na njen eksistenčni minimum. Že mislec **Alvaro Garcia**

Limero je zapisal, da je Zemlja mati vsega in vseh! Ali smo pozabili, da bi moralo upravljanje z divjadjo zagotavljati ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi ter njenega življenjskega prostora? Bojim se, da so nekateri pozabili, da sta naša pravica in dolžnost ohranjanje in varstvo divjadi kot pogojno obnovljivega naravnega bogastva! V nasprotju s težnjami, da bi iz narave izrinili divjad v čim večjem številu, se je treba zavedati, da je ohranjanje in povečevanje biotske in krajinske pestrosti ter uravnovešenosti življenjskih združb ključnega pomena za ohranitev življenja na Zemlji. Seveda je škoda od divjadi (pa tudi na divjadi) stalnica našega razvoja, zato prave rešitve ne bo mogel prinesiti povečan odstrel, temveč strokovni ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot. Rešitev gotovo tudi ni v lastninski pravici, ampak v aktivni vlogi pri ohranjanju narave, kajti divjad je bistveni in neločljivi sestavni del gozda oz. drugih življenjskih okolij, ki brez divjadi in drugih prostoživečih bitij izgubijo svoje vitalne ekološke in socialne funkcije.

Lanski praznik dneva Zemlje s sloganom *Drevesa za Zemljo* je zaznamoval slovesen podpis novega globalnega podnebne- ga dogovora, ki ga je v New Yorku v imenu Slovenije podpisal premier dr. **Miro Cerar**. Ob tem se morda le vprašajmo, koliko dreves pravzaprav je na Zemlji? Okoljevarstvena organizacija Treehugger je izračunala, da je na Zemlji več kot tri bilijone oziroma več kot tri tisoč milijard dreves, ki ne bi obstala, če ne bi z njimi v sožitju živele prostoživeče živali.

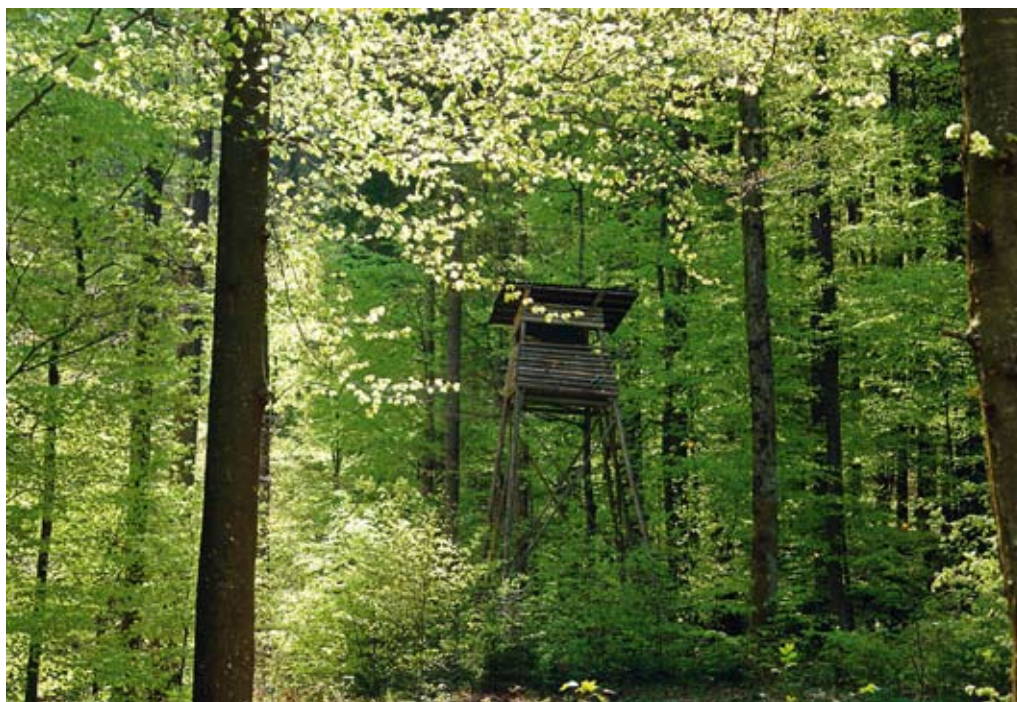
Dvaindvajseti april kot svetovni praznik dneva Zemlje je državi in tudi lovskim organizacijam v opomin in priložnost za resen premislek, kakšen poseg v populacije divjadi posameznih vrst je smiseln. Res, zemlja pripada človeku; njiva, travnik in vinograd kmetu, toda ker človek pripada zemlji, nima pravice, da bi kot bitja, ki so na eni strani razvila globalno kmetijsko politiko, po drugi pa stroje in sisteme za množično uničevanje škodljivcev (tudi divjadi), brez strokovnih podlag in temeljitih analiz posegel v populacije divjadi. Več desetletij je lovska organizacija po načelih prostovoljnega dela uspešno, brez škode za kmetijstvo, okolje, divjad in naravo, upravljala z divjadjo, s čimer je ustvarila dragoceno bazo podatkov, ki uradnikom služi za pripravo načrtov odvzema divjadi.

Postavlja se vprašanje, ali odvzem divjadi iz narave dejansko temelji na strokovnih podlagah in spomladanskih opazovanjih številčnosti divjadi v naravnem okolju oziroma je posledica povečane škode na kmetijskih površinah. Zgodovina dokazuje, da so (politični) pritiski po navadi pripeljali do končnega uspeha tvorcev za naravo škodljivih idej. Z zahtevami po povečanem odstrelu divjadi, ki so se v začetku leta pojavljale v medijih, so se vse glasneje izražale težnje po spremembah veljavnega zakona o lovstvu in njegovi novi pravni zasnovi. V medijih so se pojavile izjave posameznikov, ki so namigovali, da bi lahko vsakdo lovil

na svoji zemlji. Znana je izjava lastnice nepremičnin, ki je pred leti izjavila, da nihče brez njenega soglasja ne bo smel na njenem pašniku odtrgati niti marjetice. Upam, da se ne vračamo v stare, preživele čase! Iz zgodovine je znano, da se je po marčni revoluciji leta 1848, ko so tlačani in bajtarji postali lastniki zemlje in je lahko vsakdo kot lovski upravičenec lovil na svoji zemlji, začelo veliko pustošenje in pobijanje divjih živali. Zatrli so številne domorodne vrste prostoživečih živali, ker so lovski upravičenci v divjadi »videvali« lastnino osovražene- ga plemstva ... Posledice so bile usodne, zato so v nekdanji Avstro-Ogrski po dvajsetih letih svobodnega lova spoznali, da je treba lov uzakoniti z ra-

darska stroka v zadnjih dvajsetih letih premalo usmerjala v razvoj in ohranitev gozdov, pripravila predloge za zakonodajne spremembe in ukrepe za trajnostno rabo lesne mase ter izboljšanje ekoloških in socialnih funkcij gozdov, ki naj bi prerasle ožje interese lastnikov gozdov. Tudi če bi pravica do lova prešla povsem v zasebno upravljanje na podlagi lastniške pravice nepremičnin, bi bilo lahko to resnično usodno za gozd, divjad in naravo. Z lovom nihče ne bi obogatel, lastniki zemljišč pa pri povračilu škode tudi ne bi bili na boljšem. Statistični podatki dokazujejo, da se je škoda od divjadi zmanjšala, dosegla je svojo najnižjo raven. Zato domnevne težnje po povečanem odvzemu divjadi iz narave niso

Povračila škode (odškodnine) so v Sloveniji urejena z zakoni. Glede preprečevanja in povračila škode od divjadi in na njej veljajo in so v rabi določbe *Obligacijskega zakona* (OZ). Za škodo, ki jo povzroči divjad v lovišču ali v lovišču s posebnim namenom na kmetijskih in gozdnih kulturah, odgovarja upravljavec ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Enako velja za škodo, ki jo povzročijo v obmejnih loviščih ali loviščih s posebnim namenom divji prašiči ali jelenjad. Ne poznam primera, da bi za škodo, ki je presegla petdeset odstotkov letnega prihodka od prodane divjačine in je upravljavec lovišča izpolnil letni načrt lovišča, odgovarjala Republika Slovenija. Za škodo, ki je nastala od divjadi na

zumnimi predpisi, ki preprečujejo čezmerno izkoriščanje lovišč. Grajam takšen odnos ljudi do divjadi, ki v njej vidijo zgolj škodljivce, ki na poljih, v gozdovih, na travnikih in v vinogradih povzročajo škodo. Da je lahko kmet tudi lovec (in obratno), je v svoji knjigi *Lovec kot kmet in gozdar* opisal **Blaž Krže**. Pri nas se že koncesije z gozdovi, ki imajo povsem zasebne interese, niso izkazale kot povsem pravilna rešitev. Skupina zavednih in neodvisnih strokovnjakov je iz razloga, ker se je tudi goz-

utemeljene. Rešitev za gozd in njegove prebivalce je v aktivnostih, ki zagotavljajo ohranjanje biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave¹. Divjad je vsak dan tudi žrtev prometa, ki povzroča številne izgube in s tem upravljavcem lovišč gospodarsko škodo.

Ugotavljam, da je ključna sporna točka, ki jo izpostavlja jo lastniki zemljišč kot oškodovanci, plačilo škode od divjadi.

¹ Zakon o ohranjanju narave (ZON-NPB7).

nelovnih površinah ali zaradi lova, je odgovoren upravljavec, če je nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Za škodo, ki jo povzročijo zavarovane vrste prostoživečih sesalcev in ptic, odgovarja Republika Slovenija ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Tudi morebiten nov zakon, ne glede na to, kdo bo po njem upravljavec lovišča, odškodninske odgovornosti ne bo mogel urediti tako, da bi oškodovanec dobil odškodnino takoj, brez določenega

postopka za njeno določitev in način izplačila. Sprememba zakona o lovstvu ne bi prinesla nikakršnega napredka, saj je lov z njegovimi povezanimi dejavnostmi pri nas normativno primerno urejen, tudi v skladu z evropskimi smernicami. To vem, ker sem v praksi spoznal nemškega kmeta **Josepha Dießmonda** iz kraja Billig južno od Kölna, ki gospodari na sto hektarih obdelovalne zemlje. Na leto ima dva pridelka in je tudi strasten lovec. Divjadi namenja posebno pozornost, saj svoje kmetijske površine obdeluje s stroji, ki so opremljeni z napravami, ki preprečujejo, da bi poškodovali divjad, zlasti mladiče. V jeseni, ko pospravi pridelke, lovi. V zadnjih letih je imel velik odstrel poljskega zajca, ker svojih površin ne škropi s strupi. Sprašujem se, zakaj se ne bi slovenski kmetje zgledovali po evropskih lovcih, ki sami, brez politične podpore, skrbijo za divjad in sami preprečujejo škodo od divjadi z neškodljivimi, razumnimi ukrepi, pri čemer so deležni podpore države.

Večina izpostavljenih vprašanj se neposredno nanaša na ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti, s katerimi se ureja varstvo prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst, ki imajo svojo popolno domovinsko pravico na planetu Zemlja. Dan Zemlje, njegovo zasnovano je razvil **John McConnell** leta 1969 na Unescovi konferenci v San Franciscu, je priložnost, da opozorimo tudi na pravice pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah po Aarhuški konvenciji² o dostopu do informacij, ki je bila podpisana leta 1998 na Danskem. Nekateri birokrati so prepričani, da sta pri vprašanih posegov v naravo škarje in platno v njihovih rokah, kar pa ne velja povsem. Potreben je odločen glas civilne družbe, ki bo učinkovito zavarovala naravo, v njej pa tudi divjad,

² Konvencija je mehanizem za udeležanje sprejetih načel Deklaracije o okolje in razvoju na konferenci v Rio iz leta 1992, ratificiral jo je Evropski parlament in jo vključil v zakonodajo, znano kot Okvirna direktiva o vodah (Directive 2000/60/EC), ki jo je Republika Slovenija ratificirala leta 2004.

ki ima vso pravico do svojega obstoja in bivanja na Zemlji, ovenčano s svetostjo življenja. Veljavni lovski zakon razumno določa, da mora biti načrtovanje upravljanja z divjadjo velikopovršinsko in mora izhajati iz ugotovljenega stanja populacij divjadi in njenega življenjskega okolja ter njunega medsebojnega odnosa. V naši praksi velik odstrel ni utemeljen s povečanim obse-

gom škode, saj se škoda pa tudi številčnost divjadi zmanjšujeta od leta 2012. V povezavi s kritikami lovstva se kritiki stanja in pobudniki usodnejših posegov v populacije divjadi (zlasti, srnjadi, jelenjadi in divjega prašiča) sklicujejo na evropske direktive in prakse. Na na podlagi 41. člena *Listine evropske unije o temeljnih pravicah*³ (2010/C 83/02), ki so ga sprejeli Evropski parlament, Evropski svet in Evropska komisija, ima tudi vsak lovec *pravico do dobrega upravljanja javnih zadev*, kar pomeni, da mora imeti (poleg drugih deležnikov in uporabnikov prostora) po načelih enakosti in enakega obravnavanja vpliv na upravljanje z divjadjo in lovišči, kar velja tudi za načrtovanje odvzema divjadi posameznih vrst iz narave. Nihče

³ Uradni list Evropske unije C 83/399 SL2.

nima pravice, da bi lovkam in lovcem odrekel njihove svoboščine, ki jim jih v povezavi s pravico do dobrega upravljanja javnih zadev zagotavlja država z ustavo in zakoni. Glede položaja lovskih družin kot upravljavcev lovišč velja, da njihove pravice izhajajo iz koncesijskih pogodb (ki so bile v večini primerov sklenjene in podpisane v letu 2009). Čeprav gre v pravnem pogledu za dvo-

ureditve divjadi in lovstva v prvi vrsti daje naloge lovskim družinam kot koncesionarjem v obliki načrtov odstrela in ob kršitvah ostro ukrepa, zlasti če upravljavec lovišča ne uresniči načrtovanega odstrela. Ne glede na zakonsko rešitev pa pri dvostranski koncesijski pogodbi ostaja odprto vprašanje zadoščenja, saj lovske družine in njihovi člani, ki na lastne stroške in brezplačno v

stransko pogodbo, koncesijske pogodbe poenostavljeno ni mogoče umestiti v regalni ali dominalni sistem lova. Lovska družina s koncesijsko pogodbo sprejema vrsto nalog in plačevanje koncesijske dajatve, v zameno pa od države, razen pravice do lova, ki ga opravljajo njeni člani, ne dobi ustreznega nadomestila. Lovstvo za državo opravi ogromno dela, ki je sicer evidentirano, ni pa materialno ovrednoteno. Lovstvo deluje po *načelu prostovoljnosti*, ker lovke in lovci s svojim prostovoljnim in neplačanim delom ohranjamo in varujemo divjad kot naravno bogastvo, ohranjamo in povečujemo biotsko in krajinsko pestrost, skrbimo za uravnoteženost življenjskih združb, preprečujemo in poravnavamo škodo od divjadi in na njej ter trajnostno skrbimo za divjad. Država pa poleg normativne

loviščih opravljajo delo, ki bi ga sicer država morala plačati izvajalcu iz državnega proračuna, ne dobijo ustreznega nadomestila. Dejstvo je, da je država močnejši člen, ki lahko nasprotno stran izloči iz igre s svojimi represivnimi ukrepi, saj lovski družini na predlog lovske inšpekcije lahko odvzame koncesijo z upravno odločbo, če koncesionar ne izvaja koncesije skladno s pogoji koncesijske pogodbe.

Dan Zemlje je priložnost, da tudi v Lovcu znova opozorimo na 22. april, ki je svetovni praznik dneva Zemlje. Z ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti smo dolžni poskrbeti za stanje naše Zemlje, za njeno rastlinstvo in živalstvo. Z ukrepi po *Zakonu o ohranjanju narave*, s katerimi urejamo varstvo prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst, vključno z njihovim genskim

materialom in habitatih ter ekosistemi, bomo lahko kar največ prispevali k trajnostni rabi elementov biotske raznovrstnosti, s čimer bo v največji mogoči meri zagotovljeno naravno ravnovesje. Zemlja, naš edini dom, je čudovita in prekrasna. Čuvajmo jo, ker je naša in neponovljiva. Ne sekajmo dreves in ne ubijajmo živali brez utemeljenega razloga! Ko bo posekano zadnje drevo, zastrupljena zadnja reka, ulovljena zadnja riba, bomo spoznali, da denarja ne moremo jesti⁴. Ko bo umrla zadnja čebela, bo človek v nekaj letih izginil z obličja Zemlje⁵. Svetu bahavo sporočajmo, da so gozdovi naše največje bogastvo. Vprašajmo se, kaj smo za njihov razvoj (in s tem tudi za divjad) storili v zadnjih dvajsetih letih⁶. Kot poročajo mediji, najboljši les konča v tujih rokah, domača

⁴ Mislec Cree

⁵ Albert Einstein

⁶ Nove naloge Zveze gozdarskih društev Slovenije.

lesnopredelovalna industrija pa je bolj ali manj v zatonu.

V razmerjih med ljubeznijo do Zemlje in njene neponovljive narave ter načelom 'zakonitosti' posegov v naravo se marsikdaj pojavi nesorazmerje med posegi v naravno okolje in pričakovanji ljudi, ki hrepenijo po zdravi naravi. Bolj kot zmanjševanje številčnosti prostoživečih živali bi nas morali skrbeti izpusti toplogrednih plinov, požigalništvo, divja smetišča in druge človekove dejavnosti, ki trajno onesnažujejo naravno okolje. Lobiji so se s pohlepom globoko zajedli v našo družbo, zaradi pričakovanih dobičkov so okrnili in skrunili vrednote, ki so jih tisočletja čuvali naši očaki. Zanje sta bila zemlja in gozd sveta, dandanes pa lesu iz naših gozdov tujci dodajajo dodano vrednost. Rešitev nikoli in nikdar ni bila v lastninski pravici; za Zemljo in njene prebivalce, rastlinstvo in živalstvo je rešitev v aktivnem

sodelovanju vseh pri ukrepih ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

Kot naravovarstveniki si moramo prizadevati, da bo divjad (tudi po švicarskem vzoru⁷) ostala tudi za prihodnje rodove. Podpreti je treba strategijo za usmerjanje razvoja populacij divjadi in ukrepanje v njihovem življenjskem okolju med posameznimi lovskoupravljaljskimi območji.

Za strpno in okolju prijazno sobivanje lahko lovske organizacije storijo marsikaj koristnega. **V okviru Lovske zveze Slovenije že tako in tako sodelujemo pri reševanju okoljskih težav, nepravilnosti in preprečevanju njihovega širjenja.** Uporaba obnovljivih virov energije in varčevanje z energijo sta ključna ukrepa za zdravo in živim

⁷ Predstavitev Blaža Kržeta v glasilu Lovec o upravljanju z divjadjo v Luzernu in okolici (Schwyz).

bitjem prijazno življenje na Zemlji. Varčevanje z energijo je učinkovit način reševanja podnebnih sprememb, ohranjanja naravnih virov in skrbi za zdravo okolje. S trajnostnim pristopom lahko poskrbimo za biološko in krajinsko pestrost ter uravnovešenost življenjskih združb na Zemlji, materi vsega in vseh.

Vsi, ki se morda ne strinjate z mojimi mislimi, zlasti da je divjad naše naravno bogastvo, ki ga ne smemo razprodati ali spraviti na njegov eksistenčni minimum, ne pozabite na pravico do svobode govora in misli, ko gre za ukrepe ohranjanja naravnih ravnovesij na Zemlji, ki je naš edini planet in brez njega ni življenja. Za zaključek prislunimo velikemu pesniku Otonu Župančiču, ki je v svoji pesnitvi *Duma*, posvečeno domu in zemlji, zapisal: »Čul sem, kako je zvenelo moje srce: Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš«.

Bojan Avbar

Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2016

Na Veterinarski fakulteti (VF) v Ljubljani s pomočjo Lovske zveze Slovenije (LZS) že vrsto let spremljamo zdravstveno stanje divjadi v slovenskem prostoru. Pri prostoživečih živalih se bolezni pojavljajo v številnih oblikah, prizadenejo lahko različne vrste ali celo populacije. Prostoživeče živali so lahko rezervoar zelo nalezljivih, potencialno kužnih bolezni za domače živali in človeka. Prav zato sta spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih pomembna tako z vidika dobrobiti teh vrst kot tudi z vidika preprečevanja možnosti prenosa bolezni na domače živali in človeka. Z rednim spremljanjem (monitoringom) zagotavljamo status države proste nekatere bolezni na nacionalni ravni oziroma z njimi potrjujemo prisotnost pomembnih povzročiteljev bolezni pri prostoživečih populacijah. V Sloveniji je glavni poudarek pri spremljanju bolezni prostoživečih vrst na natančnem pregledovanju poginulih ali odstreljenih obolelih živali, medtem ko državni programi nadzora temeljijo predvsem na ugotavljanju pro-

titeles proti specifičnim povzročiteljem. S prispevkom na kratko povzemamo rezultate preiskav, opravljenih na truplih prostoživečih živalih, njihovih tkivih ali organih v letu 2016.

Aktualna problematika v letu 2016

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2016 opravili 63 patoanatomskih pregledov trupel ali organov prostoživečih živali, ki smo jih prejeli iz 52 različnih lovskih družin (LD) (**preglednica**). Pregledali smo štirinajst različnih živalskih vrst (srnjad, gams, lisica, vrana, divji prašič, fazan, šakal, medved, mufon, jelenjad, jazbec, poljski zajec, ris), različne starosti in spolov.

V letu 2016 je pri številnih živalih nastala bolezen ali pogin zaradi delovanja notranjih in zunanjih zajedavcev. Ugotavljamo tudi močno invadiranost s klopi, jelenjo ušjo, nosnimi zolji, pršicami in dlakožeri. Predvsem pri srnjadi ugotavljamo pogine, ki so posledica sepe oz. prisotnosti različnih bakterijskih pov-

zročiteljev, med katerimi prevladujejo gnojne bakterije (*Truperella pyogenes*, *Mannheimia granulomatis*, *Pasteurella multocida*) ter izredni odvzem iz narave zaradi pojava novotvorb na koži (papilomatoza). Ponovno smo potrdili prisotnost virusa pasje kuge, tokrat pri lisici. Prvič smo izolirali papilomavirus jelenjadi. LD, iz katerih smo prejeli material, vrsta živali ali vzorca, opravljene preiskave ter rezultati so navedeni v **preglednici**.

Neugodne podnebne razmere in hitre spremembe vremena v zadnjem obdobju zelo vplivajo na zmanjšanje odpornosti živali, hkrati pa omogočajo lažji razvoj in preživetje zajedavcem. Posledica velike obremenjenosti okolja z zajedavci je zdesetkanje najobčutljivejše kategorije – mladičev ter slabotnejših živali. Verjetno je to eden od vzrokov, da v nekaterih LD opažajo zmanjšanje staleža srnjadi. Živali, ki okužbo preživijo, so shirane, pri njih se pogosto pojavijo dolgotrajne driske in/ali kašljanje. Take živali stalno izločajo razvojne oblike zajedavcev v naravo in tudi najprej podležejo predvsem različnim vrstam pljučnic ob hladnejših

Preglednica: *Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2016*

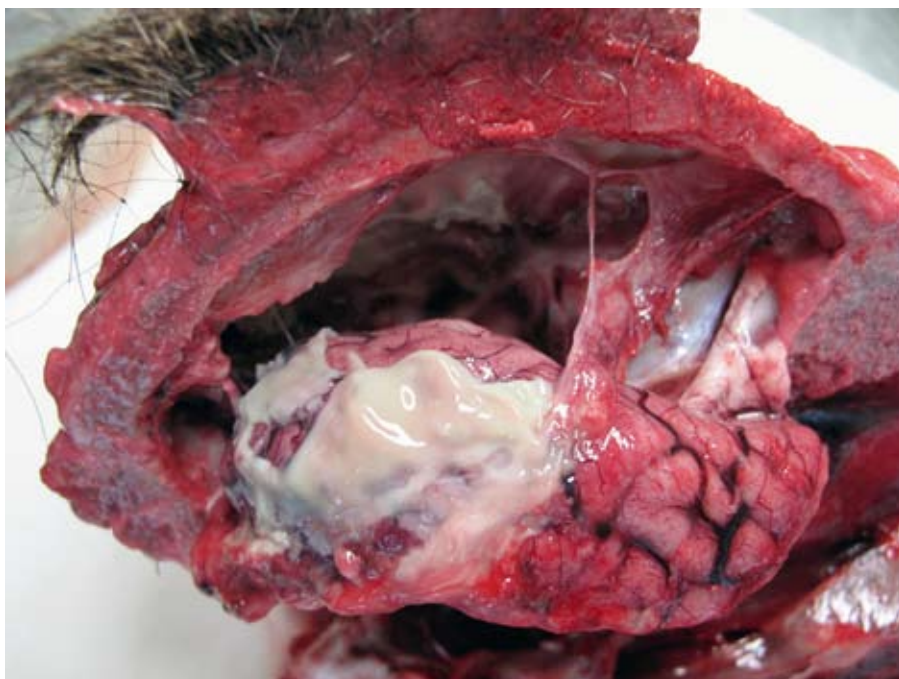
LD	Žival	Diagnoza
Nanos	gams	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>), ter bakterijska pljučnica (<i>Yersinia pseudotuberculosis</i>).
Marezige	divji prašič	Starejša mehanična poškodba rilca, zg. čeljustnice in zobovja. Posamezni pljučni zajedavci rod <i>Metastrongylus</i> .
Vojnik	srnjad	Zastrupitev s krmo – kislja indigestija. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Grosuplje	fazan	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Syngamus</i>).
Kapla	vrana	Sum zastrupitve.
Križevci pri Ljutomeru	fazan	Prisotnost bakterij vrste <i>Mycoplasma synoviae</i> , <i>Ornitobacterium rhinotracheale</i> ter <i>Corynebacterium</i> sp. Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Syngamus</i>).
Fram	srnjad	Zastrupitev (krma).
Kranjska gora	srnjad	Sepsa.
Porezen - Cerkno	srnjad	Zastrupitev (kemični agens). Blažja zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>). Posamezne jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Hum	srnjad	Gnojna pljučnica – <i>Truperella pyogenes</i> .
Kobarid	gams	Močna garjavost – <i>Sarcoptes scabiei</i> . Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Grosuplje	srnjad	Zaparazitiranost pljuč (rodova <i>Protostrongylus</i> in <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (<i>Mallophaga</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Adlešiči	srnjad	Zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Haemonchus</i> in <i>Trichostrongylus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (<i>Mallophaga</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Loka	srnjad	Zastrupitev (kemični agens). Močnejša zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Loka	srnjad	Sepsa ter močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) ter posamezni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Globoko	srnjad	Fibropapilom srne – virus CcPV1
Ig	srnjad	Gnojna pljučnica in sepsa – <i>Truperella pyogenes</i> . Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>). V srčni mišici zajedavec iz rodu <i>Sarcocystis</i> .
Škofljica	srnjad	Gnojna pljučnica (<i>Mannheimia granulomatis</i> in <i>Bibersteinia trehalosi</i>) ter močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Trichostrongylus</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (<i>Mallophaga</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Številni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Grad Kuzma	srnjad	Gnojna pljučnica in sepsa – <i>Truperella pyogenes</i> , <i>Mannheimia granulomatis</i> in <i>Pasteurella multocida</i> , ter močna zaparazitiranost prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Posamezni kožni zolji (rod <i>Hipoderma</i>).
Grosuplje	fazan	Degenerativne spremembe v parenhimu jeter, ledvic in v prebavilih – pomanjkljivosti v reji.
Škofljica	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rodova <i>Protostrongylus</i> in <i>Dictyocaulus</i>) ter prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>). Številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>).
Velike Lašče	srnjad	Nekroza mod – posledica zasuka.
Velike Lašče	lisica	Sepsa – <i>Streptococcus dysgalactiae equisimilis</i> . Izoliran povzročitelj pasje kuge.
Muta	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (<i>Mallophaga</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Številni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Šmarna gora	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>), dlakožeri (<i>Mallophaga</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Številni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).

Ruše	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rodova <i>Protostrongylus</i> in <i>Dictyocaulus</i>).
Oljka	srnjad	Novotvorba na koži (Fibropapilom, CcPV1)
Predgrad	divji prašič	Zastrel – gnojne spremembe na notranjih organih – <i>Escherichia coli</i> .
Sela	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rodova <i>Protostrongylus</i> in <i>Dictyocaulus</i>) – kronična zajedavska pljučnica.
Laze	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Trichostrongylus</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>). Septična pljučnica.
Loka	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rodova <i>Chabertia</i> , in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>). Posamezni nosni zolji (rod <i>Cephenemya</i>).
Planina	medved	Obraba zobovja – podhranjenost. Zastrel s šibrami – poškodbe srca in pljuč.
Tabor	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>) in prebavil (rod <i>Haemonchus</i>), številni dlakožeri (<i>Mallophaga</i>).
Lukovica	srnjad	Fiziološko zmanjšanje testisa.
Lukovica	srnjad	Degenerativne spremembe na testisu – neznan vzrok.
Čatež ob Savi	jazbec	Mehanična poškodba – strel.
Videž - Kozina	šakal	Povoz. Brez patologije.
Dolce - Komen	šakal	Povoz. Brez patologije.
Grahovo	šakal	Povoz. Brez patologije.
Škofljica	srnjad	Zastrupitev s toksinom bakterije <i>Clostridium perfringens</i> .
Zavrč	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Križna gora	srnjad	Abscesi (ognojki) na spodnji čeljustnici – <i>Manheimia granulomatis</i> .
Velike Lašče	jelenjad	Novotvorba na koži (Fibropapilom, CcPV1)
Ivančna gorica	srnjad	Gnojna bakterijska pljučnica. Blaga zaparazitiranost pljuč (rod <i>Dictyocaulus</i>). Močna zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Rovte	srnjad	Zastrupitev s hrano – kislja indigestija. Močna zaparazitiranost prebavil (rod <i>Haemonchus</i>).
Mala gora	medved	Napredujoči procesi razpadanja. Najverjetnejši vzrok pogina je sepsa, kot posledica gnojnih sprememb na zobovju in v zgornji čeljustnici.
Brestanica	srnjad	Napredujoči procesi razpadanja. Žival verjetno poginila zaradi delovanja zajedavcev in zastrupitve s hrano.
Koprivna - Topla	gams	Degenerativne spremembe na očesu – mehanična poškodba.
Brezovica	srnjad	Gnojne spremembe na ledveni hrbtenici – <i>Nocardia farcinica</i> .
Čezsoča	gams	Neg. na garje.
Vipava	gams	Neg. na keratokonjunktivitis. Kronično vnetje kože – verjetno alergija.
LZGP	srnjad	Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>) in prebavil (rodovi <i>Chabertia</i> , <i>Trichuris</i> , <i>Trichostrongylus</i> in <i>Haemonchus</i>), številni klopi (<i>Ixodes ricinus</i>) in jelenje uši (<i>Lipoptena cervi</i>).
Babno Polje	ris	Sepsa – <i>Pasteurella multocida</i> - parenhimska degeneracija jeter in ledvic.
Vrhnika	poljski zajec	Bakterijska gnojna pljučnica.
Brezovica	poljski zajec	Bakterijska gnojna pljučnica – pljučni zajedavci (rod <i>Protostrongylus</i>). Parenhimska degeneracija jeter in ledvic – verjetno virusnega izvora.
Vojkovo - Podnanos	gams	Neg. na garje.
Čezsoča	gams	Neg. na garje.
Col	gams	Neg. na garje. Močna zaparazitiranost pljuč (rod <i>Protostrongylus</i>).
Kanal	muflon	Neg. na garje.
Videm	srnjad	Novotvorba na koži (Fibropapilom, CcPV1)
Vrhe	košuta	Sepsa – <i>Pasteurella multocida</i> . Zaparazitiranost prebavil (rod <i>Trichuris</i>).
Bled	muflon	Neg. na garje.
Izlake	gams	Neg. na garje.

in vlažnih jesenskih obdobjih. Podobno kot v prejšnjih letih opazamo povečan trend okužb z zunanji zajedavci, ki s svojo aktivnostjo še dodatno slabijo organizem živali. Po navadi med povzročitelji sprememb na koži ugotavljamo garjavec, klope, dlakožere ali zolje, redkeje pa se srečamo s pršicami. S takim primerom smo se srečali pri gamsu, pri katerem smo ugotovili močan napad s pršico iz rodu *Trombicula*. To je zunanji zajedavec, ki se v fazi ličinke hrani na koži različnih vrst živali in človeka. Na koži se zadržuje 2 do 10 dni. S svojimi encimi raztaplja vrhnje dele kože in tako povzroča močnejše srbenje ter naknadne okužbe zaradi drgnjenja oz. praskanja. Spremembe so na videz lahko podobne tistim, ki jih povzročajo garjavec. Po hranjenju zajedavec zapusti gostitelja, odraste ter se naprej hrani na rastlinju. Pršice praviloma ogrožajo posamezne živali v populaciji, ki imajo zaradi različnih vzrokov (starost, zajedavci, ...) zmanjšano odpornost.

Poleg zajedavcev imajo ključno vlogo pri nastanku bolezni tudi drugi povzročitelji (npr. bakterije in virusi), ki so v populaciji prostoživečih živali stalno prisotni. Pojavljajo se hkrati z zajedavci ali pa samostojno povzročijo okužbo predvsem pri živalih, ki imajo že zmanjšano odpornost. Po navadi se okužbe pojavljajo posamično in v večini primerov ne pomenijo neposredne nevarnosti za druge živali in ljudi. S stalnim spremljanjem vzrokov bolezni pri prostoživečih živalih, z izvajanjem pasivnega (pogini) in aktivnega (organizirano vzorčenje) monitoringa dobimo podrobnejši pregled nad prisotnostjo različnih povzročiteljev bolezni. Takšna informacija po navadi ne omogoča klasičnega kliničnega pristopa in zdravljenja, kot ga izvajamo pri domačih živalih, dobimo pa pomembne podatke o dogajanju v populaciji: zakaj živali zbolevalo in poginjajo. To je še posebno pomembno, če se srečamo z zoonozo (npr. steklina, tuberkuloza, trihineloz) ali ekonomsko pomembno boleznijo (npr. klasična in afriška prašičja kuga, bolezen modrikastega jezika). Z različnimi ukrepi lahko širjenje bolezni ustavimo ali celo odpravimo. Prav zato so trupla in vzorci, poslani na pregled na veterinarsko fakulteto, izredno pomembni. Rezultat pasivnega monitoringa so tudi nekateri v nadaljevanju opisani primeri, pri katerih ugotavljamo povzročitelje, ki spadajo med potencialne zoonoze. Povratna informacija lovcem omogoča, da se seznanijo z dogajanjem v njihovi LD, hkrati pa jih opozori na morebitno prisotnost nevarnega povzročitelja ter na potrebne ukrepe, s katerimi lahko zaščitijo sebe in okolico.

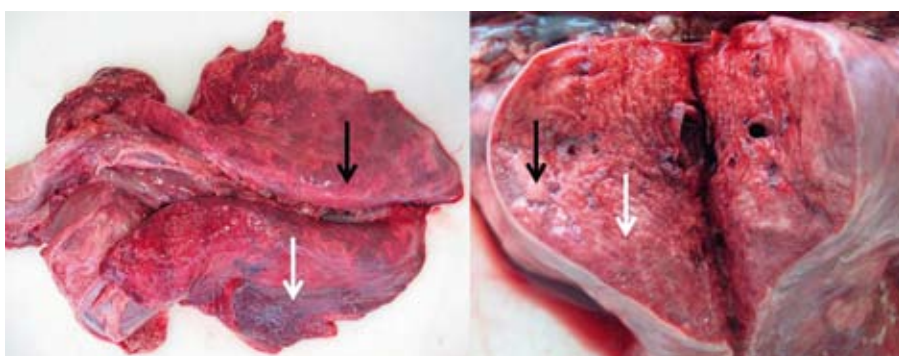
Z izvajanjem pasivnega monitoringa lahko na letni ravni dobimo vzorec po-

Srna – gnojno vnetje možganov, ki je posledica delovanja bakterije vrste *Trueperella pyogenes*.

Gams – spremembe na koži, ki so posledica delovanja pršic iz rodu *Trombicula*.

Gams – kombinirana zajedavska (črna puščica) in bakterijska pljučnica (bela puščica), mali pljučni zajedavci ter bakterija vrste *Yersinia pseudotuberculosis*

javljanja nekaterih bolezni. Lani smo pri srnjadi – poleg delovanja zajedavcev – kot vzrok za povečan pogin pogosto potrdili sepsa oz. prisotnost različnih bakterijskih povzročiteljev, med katerimi prevladujejo tiste bakterije, ki povzročajo gnojne spremembe (*Truperella pyogenes*,

Mannheimia granulomatis, *Pasteurella multocida*, *Yersinia pseudotuberculosis*, *Nocardia farcinica*). Žival prizadenejo predvsem v obdobjih z daljšim vlažnim in mrzlim vremenom, ko je odpornost nekoliko zmanjšana. Pogosto pri takih živalih potrdimo sočasno okužbo s pljučnimi

Divji prašič – starejša poškodba kosti rilca in zobovja z zlomom medčeljustne kosti

Srna – gnojno vnetje medrebrnega prostora, ki je posledica trnastega izrastka na rebro.

zajedavci, ki s svojim delovanjem ustvarijo možnosti za patogeno delovanje po navadi nenevarnih bakterij. Najpogostejše se srečujemo z gnojno bakterijo vrste *Trueperella pyogenes*. Okužbi pljuč z bakterijo sledi huda vnetna reakcija, v kateri sodelujejo številne obrambne celice organizma. Posledica vnetne reakcije je nastajanje večjih količin gnoja, ki zapira dihalne poti in zelo otežuje dihanje živali. Bakterija je pogosto tudi vzrok za gnojne spremembe, ki nastanejo ob mehaničnih poškodbah.

Z besedo pastereleza označujemo okužbe živali in človeka z nekaterimi vrstami bakterij iz rodov *Pasteurella*, *Mannheimia* in *Bibersteinia*, ki jih uvrščamo v družino *Pasteurellaceae*. Nekatere vrste iz teh rodov lahko delujejo kot povzročitelji epidemij pljučnic in septikemij pri prostoživečih živalih, katerih posledica je pogin živali. Najpogostejša vrsta, ki povzroča obolenja, je *Pasteurella multocida*; povezujejo jo z epidemijami pri domačih in prostoživečih živalih.

Prvič smo se srečali z bakterijo vrste

Nocardia farcinica, ki smo jo izolirali iz ognjoka na predelu ledvene hrbtenice pri srni. Bakterijo smo potrdili tudi v okoliških tkivih. V literaturi je vse več poročil, da bakterija povzroča obolenja pri ljudeh in različnih vrstah živali. Okužba lahko poteka preko dihal, prebavil, vimena ali poškodbe. Po navadi zbolijo živali s slabšo odpornostjo. Na mestu delovanja nastane gnojenje. V primeru, ki smo ga analizirali, je verjetno nastala mehanična poškodba kože, skozi katero je bakterija prodrla v mišičnino in povzročila nastanek ognjoka. Ker bakterija ne spada med zelo kužne bakterije, se je organizmu uspelo z lastno obrambo zaščiti tako, da je okoli spremembe ustvaril vezivno ovojnico. Če bakteriji uspe prebiti to ovojnico, se lahko razširi po organizmu, kjer ponovno povzroči nastanek ognjokov. V nekaterih primerih pa ji uspe vdreti v kri, kjer povzroči sepsa in pogin.

Ugotavljamo, da so spomladanske zastrupitve z različnimi povzročitelji vse pogostejši vzrok pogina srnjadi. V naravi se pojavljajo namerno ali nenamerno

odvržena kemična sredstva (npr. gnojila), ki so za živali po okusu zanimiva, zaradi svoje strupenosti (toksičnosti) pa povzročijo izredno hiter pogin. Ugotavljanje kemijske strukture takih snovi je izredno drago in težavno, saj je potrebno ciljno iskanje snovi, ki je zastrupitev povzročila, zato je trenutno skoraj nemogoče natančno določiti toksin oz. kemičnega povzročitelja pogina. S patoanatomsko sekcijo ugotovimo tipične znake zastrupitve, ki jih praviloma spremljajo izrazit kemični vonj vsebine črevesja, poškodovana sluznica prebavil ter močna polnokrvnost notranjih organov. Največkrat so živali, ki poginejo zaradi zastrupitve, v dobri kondiciji in brez drugih bolezenskih znakov oz. povzročiteljev (npr. zajedavcev). Zastrupitev lahko povzročijo tudi bakterije. Čeprav se s tovrstnimi zastrupitvami pogostejše srečujemo v oborah, se posamezni primeri pojavljajo tudi v naravi. Primer zastrupitve s toksinom epsilon, ki ga izloča *Clostridium perfringens*, tip D, smo potrdili pri srni. Zastrupitev nastane pri nenadni menjavi hrane iz slabe v zelo kakovostno, ko se v prebavilih ustvarijo razmere, ki omogočajo, da se bakterija čezmerno razmnoži in izloča velike količine toksina. Za živali je značilno, da po navadi poginejo v krčih v 24 urah.

V Sloveniji že več let opažamo povečanje pojavnosti sprememb na koži srnjadi. Gre za benigne tumorje kože – fibrome ali fibropapilome, ki se širijo tudi v LD, ki prej te bolezni niso poznale. Najprej smo jih zaznali na meji z Madžarsko in Hrvaško, v zadnjem obdobju pa se je bolezen razširila na vso Slovenijo. V letu 2016 smo z molekularno preiskavo prvič uspeli dokazati prisotnost virusa v fibropapilomu navadnega jelena. Papilomavirus navadnega jelena (CeVP1) je izredno podoben virusu, ki smo ga izolirali pri srnjadi (CeVP1). Obe obliki sta v 99 % podobni virusom, opisanim na Madžarskem, kar kaže, da se je bolezen verjetno razširila v Slovenijo z Madžarske. Analiza starejših primerov je pokazala, da smo se doslej pri navadnem jelenu srečali s to obliko bolezni le še v enem primeru, in sicer v letu 2003, ko smo spremembe na koži opredelili s pomočjo patohistoloških preiskav. Več o tej bolezni smo že napisali v glasilu Lovec (Lovec; 2016 – 7/8).

Kot že nekaj let doslej smo se tudi letos srečali z virusom pasje kuge, ki smo ga izolirali pri lisici, naknadno pa še pri dveh jazbecih na koncu leta. Pasja kuga je zelo nalezljiva sistemska virusna bolezen številnih domačih in prostoživečih vrst zveri (psi, kune, medvedi, mačke), ki jo povzroča virus pasje kuge. Virus prizadene živali vseh starosti. Rezervoarji virusa in vzrok za okužbo prostoživečih zveri so psi. Smrtnost in obolevnost sta

odvisni od prizadete vrste in starosti živali. Večja smrtnost je značilna za mlade živali. Lahko se kaže kot sistemska bolezen ali bolezen dihalnega sistema, pretirano poroženje ali bolezen centralnega živčnega sistema, pogosto je lahko kombinacija več oblik bolezni. Smrtnost je praviloma zelo velika. Če v vašem lovišču naletite na poginjene in obolele lisice, kune ali jazbece, jih, prosimo, pošljite v pregled. V naravi se trenutno pojavljajo posamični pogini. Ker so trupla poginjenih živali majhna (podlasice, kune, lisice), jih težje zaznamo. Prav zato je pošiljanje vseh najdenih poginov zveri še toliko pomembnejše za spremljanje pojavnosti različnih povzročiteljev bolezni.

V spomladanskem obdobju smo s pomočjo sekcij srnjadi in razgovorov z lovci iz različnih lovskih družin potrdili povečano število poginov in driskavih živali. Zaradi hitro spreminjajočih se lokalnih vremenskih razmer je v naravi na nekaterih območjih nastala hitrejša rast vegetacije s povečanim deležem ogljikovih hidratov in beljakovin ter hkratnim manjšim deležem vlaknine. Zaradi neprilagodljivosti mikroflore v vampu na hitro menjavo krme nastane motena mikroba prebava v predželodcih ter motnje v biokemijskih procesih. V naravi opazimo driskavost, ki je v večini

Vse preiskave divjadi, ki jih opravljamo na Inštitutu, so za LD brezplačne, zato vas pozivamo, da izkoristite to možnost. Pri ravnanju s trupli, ki jih nameravate poslati v preiskavo, obvezno uporabljajte zaščitne rokavice oz. si po končanem opraviilu razkužite roke. Trupel ne zarezujte ali odpirajte. Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (2 do 3 dni), vas prosimo, da truplo zamrznete.

Prosimo vas, da trupla živali po najdbi ali odstrelu v najkrajšem mogočem času pošljete zaprta oz. neočiščena na naslov:

**Veterinarska fakulteta
Inštitut za patologijo, divjad,
ribe in čebele
Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana**

Zahvala

Zahvaljujemo se LZS, ki ves čas tesno sodeluje z Veterinarsko fakulteto in omogoča neprekinjeno spremljanje zdravstvenega stanja. Posebno se zahvaljujemo vsem LD in posameznikom, ki v preiskave pošiljajo trupla živali in nam tako omogočajo redno spremljanje in stalen pregled na področju zdravja divjadi v Sloveniji.

primerov prehodna, zato z odstrelom lahko nekoliko počakamo.

Če v svojih loviščih opazite oslabiljene živali, živali s spremembami na telesu ter živali, ki se nenavadno obnašajo ali približajo človeku, svetujemo, da jih odstrelite in nam jih pošljete na pregled na veterinarsko fakulteto. Za LD je priporočljivo sledenje vzrokom poginov. Zaradi možnosti prenosa različnih bolezni prostoživečih živali na ljudi ter zanesljivejših rezultatov diagnostičnih preiskav svetujemo, da v pregled v najkrajšem mogočem času pošiljate zaprta oz. neočiščena trupla.

Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo osebno ali na tel. številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847, in sicer vsak delavnik od 7. do 15. ure.

Gorazd Vengušt, Diana Žele
Univerza v Ljubljani,
Veterinarska fakulteta,
Inštitut za zdravstveno
varstvo in gojitev divjih
živali, rib in čebel,
Gerbičeva 60,
1000 Ljubljana.

(Viri so na voljo pri avtorjih.)

Lovska zveza Slovenije

in **Strokovno-znanstveni svet** pri Lovski zvezi Slovenije
vas vabita na

9. SLOVENSKI LOVSKI DAN

na temo

STANJE IN UPRAVLJANJE POPULACIJ DIVJADI: PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN TUJINO,

ki bo **v soboto, 22. aprila 2017,**

v okviru desetega Mednarodnega sejma lovstva in ribištva v **Gornji Radgoni** z začetkom ob 9. uri.

S predstavitevami na izbrano temo bodo predavatelji osvetlili stanje in upravljanje populacij divjadi v Sloveniji v širšem evropskem kontekstu, tj. primerjalno s stanjem v nekaterih drugih državah. Predstavljeni bodo izzivi in priložnosti, s katerimi se – podobno ali morda drugače kot drugje – srečujemo pri upravljanju populacij divjadi pri nas. V delu javnosti, ki si prizadeva za spremembo obstoječega sistema, je namreč pogosto slišati: v tujini pa je tako, tam je bolje, tam je ... In kako je zares? Odgovore bodo skušali podati ugledni slovenski in tuji strokovnjaki s področja lovstva.

Program bo objavljen na spletni strani LZS.

Skrivnostna mala uharica

Mala uharica (*Asio otus*) je ena od devetih vrst sov, ki gnezdi pri nas. Sodi tudi med naše najpogostejše vrste sov, a je ne opazimo prav pogosto; še največkrat jo bežno srečamo ponoči. Le občasno jo je mogoče videti tudi podnevi, ko negibno čepi na kakšnem drevesu. Mala uharica lovi samo ponoči. Na lov se poda že v mraku le, ko so mladiči večji in potrebujejo veliko hrane, ki ima pomembno vlogo tudi pri parjenju. Ko samec dvori sami-

Lovi na travnikih, rada pa ima tudi manjše gozdičke. Plen pogoltne skupaj s kostmi in kožo, pozneje pa vse neprebavljene dele izbljuva. Pri lovu se zanaša na izvrsten vid in odličen sluh. Pernata maska, ki obkroža njen »obraz«, je za sluh zelo pomembna, saj ojača vse zvoke. Pomaga ji še posebnost, da ušesni odprtini nista v isti višini – ena je malce nižje kot druga. To ji omogoča natančno določiti smer, iz katere prihaja zvok, ki eno uho doseže prej kot drugo.

ci, se šopiri in ji prinaša hrano. Pri dvorjenju njegovi pernati »ušesci« nimata nobene vloge. Prav tako nimajo nobene povezave s sluhom. »Ušesca« sta čopka daljših peres na glavi, ki imajo vlogo uspešnejšega prikrivanja. Mala uharica po navadi dan prebije čepe na kakšni veji, pri čemer čopka, ki imata navpične temne proge

barvila, pripomoreta k njeni neopaznosti.

Samica, ki je vedno večja od samca, tehta do 30 dekagramov in je dolga okrog 40 centimetrov, razpon njenih peruti pa je kar okrog metra. Dolge peruti ji omogočajo zelo tiho letenje tik nad tlemi, med katerim išče plen. Na njenem jedilniku so večinoma miši in voluharice.

Če ima pozimi na voljo dovolj hrane, bo gnezdila že februarja. Sova se namreč hitro zredi, s tem povezana hormonska aktivnost pa sproži tudi tvorbo jajc. V takem primeru si poišče gnezdo na iglavcu, kjer je varna pred neželenimi pogledi. Gnezda ne zgradi sama, temveč zasede staro sračje, vranje ali katero podobno večje gnezdo. Včasih prvotnega lastnika kar prepodi iz njega. Valeči samici prinaša hrano samec, mladiči, ki jih je lahko tudi do osem, pa so njuna skupna skrb. Če hrane ni v izobilju, jih preživi le malo. Mladiči kar pogosto padejo tudi na tla, kjer pa jih starši zaradi njihovega cvilečega oglašanja

zlahka najdejo in jih nahranijo kar tamkaj. Mladič, ki občepe na tleh, nikakor ni zapuščen: navadno že ponoči sam spleza nazaj v gnezdo.

Posebnost male uharice je, da pozimi prebije dan na drevesu v družbi še drugih pripadnic svoje vrste. Pod takim drevesom lahko najdemo veliko izbljuvkov. Zlasti v panonskem svetu je opaziti veliko takih kolonij. Po ustnih poročilih naj bi pred desetletji v bližini Veržega na enem samemu drevesu opazovali kar okrog dvesto malih uharic. Na izbranem drevesu se male uharice lahko družijo celo več let zapored.

Matej Vranič, avtor vseh

Vse foto: M. Vranič

objavljenih fotografij, je v fotografiranje male uharice vložil veliko časa, truda in celo domišljije. Da bi jo »ujel« med letom, ji je moral nastaviti past: v tla je zapičil dve vrsti vej, med seboj oddaljeni nekaj metrov, med njimi pa je na višini okrog dveh metrov napel vrvice. V travo pod »predorom« je namestil majhen zvočnik in se skril nekoliko stran. Prek predvajalnika mp3 je občasno predvajal posnetek mišjega cvileža, ki si ga je prenesel z interneta. Sova, ki se je želela prepričati, od kod prihaja cviljenje, bi lahko priletela iz katerekoli strani in ga presenetila. Ker pa je napravil »predor,« je bila to edina mogoča pot, ki ji je bila

na voljo. Skozenj je poletela natančno po sredini, tako kot leti med drevesi, in nastali so odlični posnetki. Za fotografiranje mladičev je imel »ogledanih« kar pet gnezd, a bi skoraj ostal praznih rok; dve je izplenil kragulj, na tretjega se je med neurjem podrlo sosednje drevo, četrto je bilo zanj tako rekoč nedostopno. Uspelo mu je šele pri petem gnezdu, ki je bilo visoko na drevesu. Ker je mladiče prepovedano vznemirjati po nepotrebnem, je na okrog 35 metrov oddaljenem sosednjem drevesu namestil daljinsko vodena fotoaparata in kamero, prek katerih je lahko od daleč nadziral dogajanje v gnezdu in tudi fotografiral.

Martjan Žiberna

Sem majhen lovski pes. Pravijo mi tudi *jamar*, kar me včasih kar malo ujezi, saj se na prostem odlično najdem kot šarivec, tudi v vodi mi gre delo dobro od tačk. Ker sem majhne postave, se mi nepoznavalci kar malo posmehujejo. Ko pa jim lahko pokažem svoje sposobnosti, se čudijo, od kod taka moč in vzdržljivost. Najbolj pa zamerim drugim svojim soimenjakom, ker me gledajo zviška. Recimo, barbarji. Jaz jih spoštujem, ker so postavni, močni in odlični pri svojem delu. Ne razumem, zakaj me oni prezirajo. Nekoč so na uporabni preizkušnji po umetni krvni sledi kar malo zardevali od presenečenja, ko se je eden od mojih sorodnikov

vidim, rep pa ima podoben omelu. Ta žival deluje tako oholo. Njena pritajena hoja po gozdu, travnikih in obrobju vasi je prav tatinska. Ni čudno, da ji moj gospodar pravi zvitorepka. Njeno obnašanje me spravlja ob živce; nosi se, kot da je nekaj posebnega! Že res, da jo njene daljše noge od mojih nosijo hitreje. Toda pozablja, da imam jaz odličen nos in njen rov niti slučajno ni skrivališče, kamor bi mi lahko brezskrbno pobegnila, da je ne bi mogel izslediti in spet pregnati na prosto. Prav s to zvitorepko imam še nekaj neporavnanih računov!

Tudi druga divjad, kot tem gozdnim prebivalcem pravi moj gospodar, me izziva, ko jo srečujem na najinih lovskih pohodih. Dolgonoga srnjad mi je

sem vama povzročil veliko skrbi. Zares nehote se je zgodilo vse to. Lahko bi rekel, da je bila zgolj nesreča!

Zgodilo se je v jutranjih urah. Ležal sem in lenaril pred našo (gospodarjevo) hišo. Kar naenkrat sem zaslišal znani zvok njegovega avtomobila, ki se je odpeljal. Ustrašil sem se, zakaj je odšel vendar brez mene. Mar me je pozabil? Me je klical, pa nisem slišal? V strahu sem hitro vstal in začel teči za njim. Za prvim ovinkom sem ga še videl, potem pa mi je izginil izpred oči. Začel sem ga iskati. Ker sem okolico dobro poznal, sem menil, da ga bom zlahka našel. Tekel sem, kar so me nesele noge. »*Le kam je izginil?*« se mi je motalo po glavi. Zazdela se mi je, da slišim brenčanje njegovega avtomobila.

JERNEJ ŠTRAJHAR

Oprostite, gospodar!

3./b nagrada Javnega natečaja Lovca (2016) za literarna besedila z lovsko tematiko

enakovredno meril z njimi. Ja, nerad se hvalim. Moti me samo to, ker vem, da so marsikateri pripombe na moj račun neupravičene.

Sem kratkodlaki jazbečar. Značilnost moje vrste je, da imamo zelo kratke tačke. So pa kljub temu zelo hitre, kar dobro vedo vaše mačke. Ne maram jih. Sam ne vem, zakaj. Enostavno me kar dvigne, ko se pojavi mačka v mojem vidnem polju ali ko me njen vonj poščegeta v smrčku. Edino njeno zatočišče je drevo, kamor mi lahko pobegne. Ker živim na vasi, kjer je te meni neljube »drhali« na pretek, mi vzame kar dosti časa, ko oprezam za njimi.

Tudi zajec mi gre na živce. Njegovi uhlji so dolgi kot moji, a mu štrlijo nad glavo. Prav smešne so njegove zadnje noge in rep, ki je samo nakazan. Najbolj pa me razjezi njegov tek, ko mu sledim: stalno spreminja smer sem in tja, kot bi se norčeval iz mene. Kljub temu strašansko uživam, ko mi gospodar ukaže, da greva na lov, saj se je ravno pri iskanju in sledenju zajca moj trud že nekajkrat končal po moji volji.

Lisica je povsem druga zgodba. Njeni uhlji so majhni, trikotni, da jih komaj

sicer zanimiva, pa vendar ob sledenju in gonji teh živali nisem tako vztrajen. Dvignem jo le toliko, da gospodar vidi, kaj vse se prikriva v gozdu. Res pa je, da mi ne dovoli preganjati velike divjadi v lovišču. Prav pri gonji srnjaka sem enkrat že padel na izpitu. Ta dolgonoga in hitra žival me je zapeljala, da sem ji sledil daleč v notranjost gosto poraščenega gozda. Trajalo je celo večnost, da sem se vrnil na kraj, kjer sem začel slediti srnjaka. Tam me je ves v skrbeh, hvala sveti Hubert, čakal moj gospodar. Deležen sem bil večminutne vzgoje, povelja »poleg« in takoj sem moral domov. Še med potjo sem jih poslušal: »*Veš, da ne smeš preganjati srn, kolikokrat sem ti že rekel!*« »*Da, vem,*« sem si mislil, a kaj ko me včasih premami tudi še kakšna druga vabljiva sled; lahko bi rekel, da mimo moje volje. »*Trudil se bom, da bo takih napak vedno manj,*« sem hotel na svoj način, s spuščeno glavo, kot da sem užaljen, gospodarju razložiti, da mi je hudo za storjeno napako in da se to ne bo ponovilo.

Skoraj sem že pozabil, zakaj sem se pravzaprav razlajal ali po človeško – razgovoril. Oprostita, gospodar in tudi moja cenjena gospodinja, za napako, ki se mi je pripetila. Zavedam se, da

Ubral sem jo v tisto smer, a brez uspeha. »*Menda je bil samo odmev,*« sem razmišljal. Tekel sem še naprej, vohal, prisluškoval, pa nič. Moral sem biti že daleč, saj sem prvič dobil občutek, da sem se izgubil. Začel sem iskati lastno sled, da bi se vrnil po njej. Lotevala sta se me strah in panika, bil sem že daleč od doma in tudi rahlo utrujen. Tekel sem po travnikih in skozi meni neznane vasi, nato sem pot nadaljeval po asfaltu. Občutek sem imel, da tavam že več ur. Nanadoma sem nekje daleč zaslišal brnenje gospodarjevega avtomobila. Zazdela se mi je, da slišim celo njegov glas. Če sem prav razumel, je celo spraševal po meni in me klical. Na vso moč sem začel teči v smer, od koder so prihajali znani zvoki. Pod menoj je bila široka dolina. Sam sem bil na hribu, gospodar pa verjetno na drugem, nasprotnem bregu. Med tekom in hojo sem lovil v smrček vonjave, z uhlji iskal znane mi zvoke in glasove, a vse zaman. Zmeden in zbezan sem ugotovil, da sta se najini poti križali, in to ne po moji in ne po gospodarjevi volji. Ko sem se naposled od utrujenosti komaj privlekel na neko vzpetino, kjer naj bi se ustavil moj gospodar, nisem našel nikakršnih sledi mojega dragega lovskega

tovariša. Začel sem razmišljati, da se mi morda od strahu, da gospodarja ne bom našel nikoli več, že blede.

Začelo se je mračiti in za kratek čas sem v zavetju nekega senika celo utrujen zaspal. Verjetno spanec ni trajal dolgo, saj se mi je vesekozi motalo po glavi, kako in zakaj se je to sploh zgodilo. Sanjal sem o udobnem in toplem domu, o moji dobri gospodinji, ki me razvaja z dobrotami. Po gospodarjevih besedah včasih kar preveč. Meni pa je to vedno tako godilo! Zdaj mi je kar žal, da sem včasih preveč izkoriščal njeno dobroto. Ne vem, zakaj, a gospodarja sem vedno ubogal na besedo, gospodinjo pa sem včasih kar preslišal. Vedel sem, da zato ne bom prikrajšan za dober obrok. Na moje muhe je kaj hitro pozabila, saj sem ji s svojim otožnim pogledom znal vedno vrniti zaupanje in občutek priпадnosti. Včasih se je res malo razjezila in mi rekla: »Boš že videl, ne boš več dobil priboljška!« Pa jo je jeza hitro minila in kmalu sem spet dobil vse in še več. Ja, kar je res, je res, imam zlato gospodinjo.

Iz lepih sanj me je prebudil neznan šum za mojim hrbtom. Srnjak je bil v bližini na paši in ko je preskočil ogrado, ki je omejevala dostop do majhne njivice poleg kozolca, kjer je bila solata, je njegov dah zmotil moj ne preveč miren spanec. Hitro sem vstal in ko me je srnjak opazil, je sunkovito odskočil proti gozdu, nekajkrat zabavkal in izginil pod košato smreko. Ni mi bilo do tega, da bi ga preganjal. Imel sem druge skrbi in me v tistem trenutku divjad niti približno ni tako vznemirjala kot takrat, ko sva šla z gospodarjem na lov. Žalosten in v skrbeh, kje sploh sem, sem se odpravil naprej iskat pravo pot do mojega toplega doma. Noč je bila dolga. Vse pogosteje sem si jemal čas za počitek in razmišljanje. Vse bolj se me je loteval obup. V takem neprijetnem stanju so me kar naenkrat moji tovariši z glasnim laježem opozorili, da sem tujec na njihovem območju. Čuvaji so pač vestno opravljali svoje poslanstvo, česar jim sploh nisem zameril. V počasni hoji sem komaj čakal, da se poslovi črna noč. Čeprav se dobro znajdem tudi v temi, mi je vseeno dan ljubši. Ker sem bil v stresu, me je tema še bolj ubijala. Hodil in tekal sem preko travnikov, a vseeno sem vedel, da moram biti čim bliže večjih poti in naselij. Bil sem že zelo utrujen. V želodcu mi je krulilo, v kožo pa so se mi zažirali klopi. Srbelo me je tako zelo, da sem si na nekaj mestih s praskanjem poškodoval kožo. Ljudje so me zvedavo opazovali; zanje sem bil tujec. »Si se izgubil?« so me neprestano spraševali.

»Kam greš kuža?« so klicali za menoj. »Kje imaš gospodarja?« so bili radovedni. Kar streslo me je, ko sem slišal besedo gospodar. Ko sem šel mimo neke domačije, sem celo slišal moje ime z dodatkom: »Izgubil se je.« Tako sem dojel, da je bil to glas po radiu.

»Glej,« sem si rekel, »gospodar se trudi, išče me, skrbi ga zame. O, joj, zakaj je moralo priti do tega!« V tistem trenutku sem dobil nove moči in novo upanje. Pot je postala nekako lahkotnejša. Uhlji so bili venomer na preži, smrček pa pri tleh. Ovohaval sem vsak meter prehojene poti v upanju, da bom ujel meni tako dragi vonj po mojih najdražjih. Nenadoma sem res zaznal znani zvok, da sem kar otrpnil. »Mar je res, da sem prestregel zvok gospodarjevega mopeda?« Poslušal sem, vohal, gledal, obstal sem na mestu. Res, moj prefinjen sluh je ujel težko pričakovani glas meni dobro znanega motorja. Hitro sem določil smer zvoka, a hkrati ugotovil, da prihaja od zelo daleč. Ves vznemirjen sem stal in poslušal. »Kaj naj storim? Slišim in zopet ne slišim. Gospodar me išče z motorjem, ja, zagotovo me išče! Bog ve, koliko kilometrov je prevozil s tem malim mopedom, da bi me našel. Ubogi gospodar, kaj sem ti storil!« Med razmišljanjem so vsi zvoki utihnili. Še nekaj časa sem čakal in poslušal, pa nič. »Če bi vedel, da sem tu?« Žalosten sem odšel v smeri, kjer sem predvideval, da se bova mogoče srečala. Zaman sem po dolgem in počez prečesal širšo okolico, kjer sem predvideval, da bi se lahko vozil moj gospodar. Tavanje mi je spet vzelo kar nekaj časa in energije. Po vsem tem sem se spraševal, kakšna bo moja nadaljnja usoda.

Dan se je prevešal v noč. Med potjo sem prečkal manjši potok, kjer sem si ohladil telo od dolge naporne hoje in od ugrizov nadležnega mrčesa. Odžejal sem se in pod košatim grmom nekoliko zadremal. Potem sem spet nadaljeval svoj izgubljeni pohod v upanju, da bom čim prej našel svojo družino. Z gospodarjem, mojo drago gospodinjo in otroki, ki sta jih moja vzreditelja klicala vnuki, smo bili res odlična družina. Zelo sem jih pogrešal. V osamljenosti in strahu pred neznanim bi se tedaj razveselil celo sosedove mačke iz vasi, kjer me je čakal moj topel dom. Misel na družino in okolje, kjer sem se odlično počutil, mi je vlivala novih moči. V meni se je kar naenkrat pojavila nova energija, ki sem jo še kako potreboval v tistih okoliščinah.

S krajšimi počitki in vse počasnejšo hojo sem spet prestopil iz noči v dan. Kljub naporom je bil razum, hvala sveti

Naslikal: I. Pičulin

Hubert, še vedno dokaj bister. Po lastnih občutkih naj bi tako hodil in iskal že tretji dan. Je to mogoče? Ja, bo že res, sem menil; dobro sem štel dneve in noči. Ko sem šel mimo redko naseljenih krajev, sem v daljavi zagledal mesto. Vsaj zdelo se mi je tako. Z vrha hriba sem opazoval gosto naseljen večji kraj in tja sem se namenil. Ko sem prišel med hiše, sem bil kar malo boljše volje. Srečeval sem še več ljudi, ki so se zanimali zame. Smilil sem se jim, saj so videli, da z menoj ni vse čisto v redu. Na desno prednjo tačko sem zelo šepal; zakaj, niti nisem vedel. Noga me je začela boleti. Morda je bil zvin, mogoče sem pohodil kaj ostrega. Ko sem nadaljeval pot po pločniku, sem kar naenkrat zaslišal prijazen deklški glas. »Kaj pa ti, kuža, verjetno nisi od tukaj? Kaj je s teboj, da tako šepaš?« Upočasnili sem že tako utrujen korak. Kar božal me je prijazen glas. Dekle je stopilo do mene in me pogladilo po mojem razbolelem telesu. Čutil sem toplino, čeprav je moje telo drgetalo od utrujenosti in bolečine. Po dolgem času sem spet ob sebi začutil dobrega človeka. Dekle me je ogovarjalo in mi ponudilo zavetje. Bil sem navdušen, saj sem bil že na koncu z močmi. Dovolil sem ji, da me je pripela na povodec in počasi sem jo spremljal do njenega doma. Ko je moja rešiteljica svojim domačim na hitro razložila, kako sva se našla, so soglasno ugotovili, da sem zagotovo izgubljenček. Razpravljali so, kaj naj storijo z menoj, medtem ko sem ležal v senci pod večjim drevesom. Dobil sem občutek, da se bo moja zgodba nadaljevala meni v prid. Oče dobrega dekleta se je odločil, da me bo odpeljal v bližnji kraj k veterinarju. Kar malo sem se ustrašil take namere. »Veterinar?« Bal sem se jih zaradi injekcij, ki so mi jih delili skoraj vedno ob vsakem obisku veterinarske ambulante. Ker sem bil zelo izčrpan, mi v tistem trenutku tudi to ni povzročalo večjega stresa. »Kar bo, pa bo,« sem si rekel. Deklica, ki me je našla, je bila kar malo užaljena, da se

je njen oče tako odločil. V njeni mimiki sem začutil, da si želi, da bi ostal pri njej. Če me občutek ni varal, sem ji bil všeč in me je bila pripravljena celo posvojiti, a je očetovo odločitev sprejela z razumom, saj je slutila, da bo zame tako najboljše.

Na veterinarski postaji so bili z menoj izredno prijazni. Neboleč preventivni pregled me je pomiril. Prijazna gospa v beli halji je pristopila k meni in me vseskozi ogovarjala. V roki je imela nekakšno napravo, s katero me je podrgnila po vratu. Sprva sploh nisem vedel, za kaj gre. Kmalu je rekla: »Našla sem čip, zdaj bomo videli, od kod prihaja ta ubogi kuža.« Takoj sem še pozorneje prisluhnul pogovoru zdravnikov. Razložilo sem slišal gojega v pisarni, ko je prebrala naslov mojega gospodarja ter telefonsko številko. »O, joj, ta je pa od daleč,« sem jo slišal. Srce mi je zaigralo od veselja. Začel sem narahlo cviliti, nehote, glas je prihajal kar sam od sebe iz mojega grla. Ne morem opisati tistih občutkov. Čutil sem olajšanje, bolečine so kar naenkrat izginile. Vriskal bi od veselja, če bi znal. Iz vzhičenega razpoloženja me je prebudil veterinarjev glas: »Grega, kuža!« Pripel me je na povodec in za njim sem odcapljal na dvorišče, kjer me je zaprl v ne preveč prijazen boks. Doma tega nisem bil vajen. Tam sem imel na voljo razkošen vrt in teraso za lenarjenje. Ker sem bil izčrpan, mi tudi kletka ni bila tako zelo odvratna. V čisto posodo so mi nalili svežo vodo, v drugi skodelici pa postregli z briketi. Odžejal sem se, briketi pa mi niso šli v slast, čeprav sem bil lačen kot volk. Hrana mi ni teknila, ker sem bil preveč utrujen. Zleknil sem se na lesen podest in čakal, kaj se bo zgodilo z menoj.

Noč sem sicer preživel manj stresno kot prejšnje. Nisem bil v slabi oskrbi, a neizmerno sem hrepenel po pravem domu. Misli so mi nenehno uhajale k mojemu gospodarju in moji dragi gospodinji, ki je vedno poskrbela za dobro hrano in udobno ležišče. Ko sem v polsnu podoživljal moje udobno življenje pred hudo nesrečo, ki me je doletela, me je kar naenkrat kot v sanjah spreletelo: »Pa saj ni res, saj ni mogoče! Mar res slišim zvok gospodarjevega avtomobila?« Sam sebi nisem mogel verjeti, da je lahko res. Ko pa sem zaslišal še njegov glas, sem začel jokati. Prvič v življenju sem jokal. Nisem cvilil po pasje, ampak sem jokal kot gospodar. Jokali smo vsi, tekle so sladke solze sreče! Sam nisem vedel, kako naj mu povem in pokažem, kako neizmerno sem srečen. Tekal sem okrog njegovih nog, bil sem z veseljem pripravljen

sprejeti vsako gospodarjevo kazen za skrbi, ki sem mu jih povzročil. Samo da sva spet skupaj! Seveda, gospodar niti pomislil ni, da bi me okaral, saj je tudi iz njega kipelo veliko veselje, ker sva se končno spet našla. Njegov širok nasmešek in solzne oči so mi to potrjevale. Moja gospodinja si je še dolgo brisala debele solze sreče. »Spet smo družina! Končno smo se našli!« sem spregovoril skoraj po človeško. »O, ti revček, saj si čisto izčrpan, poln si klopov in šepaš. Kje vse si pa hodil?« mi je gospodinja v en glas postavljala vprašanja. Gospodar me je vzel v naročje in me stiskal k sebi. Čutil sem njegov povečan srčni utrip. Jaz pa sem ga v znamenje radosti in spoštovanja, da sva zopet skupaj, srečen lizal po obrazu ter rokah in neizmerno užival v njegovi bližini. Upam, da me je razumel, ko sem mu na svoj način želel povedati, da se kesam svojega prenatlega

dejanja in da ga prosim odpuščanja, ker sem mu povzročil toliko skrbi. Na poti domov sem zaspal v svoji košari. Ne vem, kdaj smo prispeli do domače hiše. Gospodinjinje dobrote sem zavalhal že, ko sem bil še v avtu. Kako lepo je biti spet doma, sem dojel, ko sem zagledal svojo posodo in svoje udobno ležišče.

Po obedu me je gospodar skopal in skupaj s prijazno gospodinjo sta mi s pinceto nežno pulila prisesane klope. Še vedno nisem mogel verjeti, da vse to niso le sanje. Kakšno olajšanje! Nič več nisem čutil utrujenosti, bolečina v nogi je popustila, čeprav sem še vedno šepal. Zame se je začelo novo življenje. Kar zmrzilo me je, kadar sem pomislil na kalvarijo prejšnjih dni. Verjamem, da so moji dragi trpeli prav tako kot jaz, ker vem, da me imajo neizmerno radi.

Kakšna izkušnja! Varuj me, sveti Hubert, takih in podobnih nezgod v prihodnje!

Uredniški odbor Založništva LZS

razpisuje

JAVNI NATEČAJ ZA LITERARNA BESEDILA Z LOVSKO TEMATIKO V LETU 2017

Uredniški odbor Založništva LZS tudi za leto 2017 razpisuje javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko.

Tričlanska žirija uredniškega odbora Založništva LZS, ki jo imenuje Uredniški odbor Založništva LZS, bo izbrala tri, po oceni komisije najboljše besedila z lovsko tematiko, ki bodo nagrajena. Če nobeno od poslanih besedil (po mnenju komisije) ne bo dovolj kakovostno, lahko prve nagrade ne bomo podelili. Dve enakovredni besedili (enako število zbranih točk) si bosta nagrado lahko delili.

Ubesedena naj bodo **pristna lovstva doživetja**, prepletena z **razmišljanji o lovu, doživljanji in opisi narave**. Dobrodošli so tudi v besedila vtakani etnološki elementi. Dejanja in razmišljanja oseb naj bodo **psihološko čim bolj utemeljena**. Besedila so lahko tudi satirična in obarvana z zdravim humorjem. Jezikovno naj bodo živa, do prave mere lahko obogatena z narečji.

Navodila ter razpisni pogoji

Poslano besedilo ne sme biti prej nikjer objavljeno! Poslano naj bo v elektronski obliki (na zgoščenki + izpis), dolgo naj bo največ **do deset tipkanih strani** (30 vrstic na stran z 1,5 korekturnim razmakom). Pisci lahko sodelujejo z več avtorskimi deli. Natečaj je **anonimen**, zato naj bo avtor na koncu besedila podpisan s **pseudonimom**, ki še ni bil uporabljen pri prejšnjih natečajih. V **zaprti ovojnici**, priloženi k natisnjenemu prispevku, naj bo listič s pravim imenom in priimkom avtorja, njegov naslov, številka transakcijskega računa, matična ter davčna številka.

Rok in nagrade

Javni natečaj se začne 1. aprila 2017, konča pa se bo konec oktobra 2017. Rezultati ter kratka obrazložitev odločitve žirije bodo objavljeni v našem glasilu.

1. nagrada: 1500 evrov
2. nagrada: 1000 evrov
3. nagrada: 500 evrov

Nagrajena in tudi druga dobra besedila bodo postopoma objavljena v Lovcu.

Vse avtorske prispevke za javni literarni natečaj z oznako »NATEČAJ – LOVEC 2017« pošljite v **e-obliki + izpis** na naslov: **Lovska zveza Slovenije, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, p.p. 505, 1001 Ljubljana.**

Uredniški odbor Založništva LZS

SPREJEM PRI PREDSEDNIKU REPUBLIKE

Borut Pahor je častni pokrovitelj praznovanja 110-letnice LZS

Predsednik Republike Slovenije **Borut Pahor** je na pogovor v predsedniški palači v Ljubljani sprejel vodstvo Lovske zveze Slovenije, ki letos praznuje 110-letnico ustanovitve in je ena najstarejših organizacij civilne družbe na Slovenskem, ki združuje in povezuje okoli enaidvajset tisoč slovenskih lovcev. Lovska organizacija je izrazito naravovarstvena in prostovoljna organizacija, njeni člani pa v verigi nevladnih okoljskih in naravovarstvenih organizacij in združenj opravljajo pomembno poslanstvo.

Predstavniki LZS so predsedniku republike predstavili zbornik razprav, člankov, spominov in pričevanj z naslovom *Slovenski lovci v vojni za Slovenijo*, ki so ga pripravili ob 25-letnici vojne za Slovenijo kot dokument o prispevku članov lovske organizacije k slovenski samostojnosti. S tem zbornikom so želeli v zvezi trajno dokumentirati prispevek pri nastajanju mlade slovenske države in potrditi trajno zvestobo domoljubnim načelom, ki jim slovenski lovci sledijo že vse od ustanovitve lovske organizacije leta 1907. Pri nastajanju knjige so sodelovali s strokovnimi sodelavci in ustanovami, kot so Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Inštitut za novejšjo zgodovino, Vojaški muzej Slovenske vojske, Zveza veteranov vojne za Slovenijo in Združenje policijskih veteranskih društev Sever. Predstavniki Lovske zveze Slovenije so predsedniku republike predstavili dosedanje delo in prizadevanja na različnih področjih, upravljanje s populacijami divjadi v Sloveniji, projekt *Modri odsevnik* – akcijo za zmanjševanje števila prometnih nesreč, povezanih z divjadjo, problematiko izumiranja populacije risa in projekt ohranitve divjega petelina. Nadalje so mu predstavili pobudo za ustanovitev inštituta »varuh narave« in predvideno celovito ureditev sodobnega vseslovenskega lovskega centra. Posredovali so mu tudi informacije o sodelovanju slovenskih lovcev s slovenskimi lovci na avstrijskem Koroškem in v sosednji Italiji, kar že desetletja pomaga pri utrjevanju vezi med matičnim narodom in manjšino. Naravovarstvena prizadevanja slovenskih lovcev se zrcalijo tudi skozi aktivno delovanje naših predstavnikov v organih CIC in FACE. Na kratko so mu predstavili bogat založniški program Zlatorogove in Strokovne knjižnice LZS in vlogo stanovske revije/glasila Lovec.

Predsednik republike je Lovski zvezi Slovenije čestital ob bližajoči se 110-letnici ustanovitve slovenske lovske organizacije in se njenim članom zahvalil za vlogo, ki so jo imeli v času osamosvojitve. Vodstvu in vsem članom zveze se je predsednik zahvalil tudi za vse, kar so lovci doslej naredili na področju varstva divjadi in narave ter za ozaveščanje

ljudi glede potrebe po varstvu naravnega prostora za divjad in druge prostoživeče živali. Predsednik republike je z razumevanjem sprejel častno pokroviteljstvo nad praznovanjem 110-letnice organiziranega slovenskega lovstva in zagotovil, da bo tudi slavnostni govornik na osrednji svečani akademiji LZS, ki bo v drugi polovici septembra v Sežani. Sprejema v predsedniški palači so se v imenu Lovske zveze Slovenije udeležili predsednik mag. **Lado Bradač**, podpredsednik **Ivan Malešič**, direktor strokovnih služb **Srečko Žerjav** in urednik zbornika *Slovenski lovci v vojni za Slovenijo* dr. **Marjan Toš**.

M. Toš

Foto: STA

Predstavniki LZS so predsedniku republike 22. 2. 2017 na sprejemu v predsedniški palači predstavili dejavnosti in vlogo LZS ter zbornik *Slovenski lovci v vojni za Slovenijo*.

Na LOV v Gornjo Radgono!

Vabljeni na jubilejni, deseti **Mednarodni sejem lovstva in ribištva**, ki bo od 21. do 23. aprila, in vam bo ponudil najnovejšo opremo, pripomočke, oblačila, obutev in terenska vozila. Vabil bo z zanimivimi predstavitvami Lovske zveze Slovenije in drugih krovnih organizacij s področja gospodarjenja in upravljanja z naravo, divjadjo ter aktualnimi strokovnimi posveti. Z družabnimi medsejenskimi prireditvami bo poskrbel za dobro razpoloženje.

Predstavitve in prodajo najnovejše opreme za lovstvo, ribištvo in kinologijo bodo spremljale strokovne razstave in predstavitve Lovske zveze Slovenije in lovskih zvez iz tujine, Zavoda za gozdove Slovenije, Strelske zveze Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, kluba ljubiteljev psov jamarjev in društva ljubiteljev ptičarjev, Ribiške zveze Slovenije, Sektorja za lovstvo in ribištvo v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ter Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed.

LOV IN RIBOLOV – KOLEDAR IN URNIK

Vsak dan od 9. do 17. ure

- Nastopi lovskih registrov in lovskih pevskih zborov/prireditveni oder
- Predstavitve puškarskega poklica/hala A, Puškarstvo Skobir
- Streljanje z lokom/hala A, Vreček Agro, d. o. o.
- Scatt simulacija streljanja z zračnim orožjem/hala A, Strelska zveza Slovenije
- Streljanje z zračnim orožjem na elektronsko tarčo/hala A, Strelska zveza Slovenije
- Streljanje z lasersko puško/hala A, Puškarstvo Skobir
- Predstavitve terenskih vozil/zunaj pred halo A1, Društva A.R.O.
- Slikarska razstava Ustvarjalnega društva Art klub 7 z naslovom *Divji svet narave*
- Predstavitve slovenskega ribogojstva s poskušnjo ribjih jedi/hala A, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, Racoon, d.o.o.
- Projekt *Slovenski ribiški produkt*, hala A, Racoon, d. o. o.

Petek

- 10.00 – Slavnostno odprtje sejma/prireditveni oder
- 12.00–13.00 – Predstavitve lovskih psov s strokovnim komentarjem/prireditveni oder
- 14.00–15.00 – Nastopi skupin lovskih registrov in lovskih pevskih zborov, prireditveni oder

Sobota

- 9.00–15.00 – *Slovenski lovski dan* v organizaciji Strokovnoznanstvenega sveta LZS/dvorana 1
- 9.00–16.00 – Državna razstava psov vseh lovskih pasem – CAC v organizaciji Lovskega kinološkega društva Maribor in Kinološke zveze Slovenije/hala C
- 10.00–11.00 in 13.00–14.30 – Nastopi skupin lovskih registrov in lovskih pevskih zborov/prireditveni oder

Nedelja

- 9.00–15.00 – Tekmovanje v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in gobove juhe v organizaciji Pomurskega sejma, LZS, RZS in Racoon, d. o. o., zunaj pred halo A1
- 10.00–10.30 – Nastopi skupin lovskih registrov in lovskih pevskih zborov/prireditveni oder

11.00 – Državno tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja v organizaciji LZS in LZ Maribor/prireditveni oder

11.00–13.00 – Predstavitve športne kinologije z različnimi disciplinami v organizaciji Kinološke zveze Slovenije/zunanji prireditveni prostor

13.00–14.00 – Predstavitve lovskih psov s strokovnim komentarjem/prireditveni oder

14.30–15.00 – Nastopi skupin lovskih registrov in lovskih pevskih zborov/prireditveni oder

15.00–15.30 – Podelitev priznanj *Slovenski ribiški produkt*/ prireditveni oder

15.30–16.00 – Podelitev nagrad po ocenjevanju divjačinskih salam/prireditveni oder

16.00 – Podelitev priznanj po tekmovanju v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in gobove juhe/prireditveni oder

Ob sejmu LOV bosta potekala NATURO, četrti Mednarodni sejem aktivnosti in oddiha v naravi, in Mednarodna razstava starodobnikov »avto-moto klasika«.

Organizator si pridržuje pravico do morebitnih sprememb. Več informacij: www.pomurski-sejem.si

LOV

10. MEDNARODNI
SEJEM LOVSTVA IN RIBIŠTVA

21. - 23. 4. 2017, Gornja Radgona

www.pomurski-sejem.si

Zagledani v
naravo!

Opravičilo ali bič hvaležnosti?

Kot urednik zbornika *Slovenski lovci v vojni za Slovenijo* se vljudo opravičujem **LD Banja Loka - Kostel**, da njihovih članov, ki so bili aktivni udeleženci osamosvojitvene vojne 1991, nismo objavili na seznamu udeležencev vojne. Napako bomo lahko popravili pri ponatisu in se zdaj zanjo tako članom kot vodstvu te LD le iskreno opravičujemo. Nasploh je glede objavljenih seznamov v zborniku prispelo več pripomb in kritik s terena, da njihovi člani niso (ali vsi) zabeleženi. Za nameček posamezniki opozarjajo, da so jih tudi LD izpušile iz seznamov, čeprav so sodelovali v vojni in imajo zato celo status veterana. A to je stvar LD in njihove dokumentacije! Da seznam niso popolni, smo opozorili že v zborniku, kar je med drugim žal posledica zelo slabega odziva LD na kar tri objavljene javne pozive LZS za sodelovanje pri zbiranju gradiva in podatkov, ki so jih marsikje na terenu preprosto spregledali. Ker smo morali redakcijo knjige zaključiti oktobra, smo lahko upoštevali samo podatke, ki so prispeli na uredništvo do začetka tega meseca. Po tem roku sicer nismo dobili več nobenih seznamov z udeleženci vojne, pač pa le še dva spominska zapisa z obalno-kraškega območja, ki pa ju žal nismo mogli več uvrstiti v knjigo. Vse drobne napake in spodrsrljaje bomo lahko odpravili v dopolnjeni izdaji zbornika, saj je v načrtu ponatis. Če ne prej, ob 30-letnici vojne za Slovenijo, ko bo še ena priložnost, da bomo javnosti predstavili nove podatke in dopolnjene informacije o naši vlogi v tem odločilnem zgodovinskem času. Vsem prizadetim LD in lovcem se v povezavi s tem v imenu uredniškega odbora zbornika in osebno iskreno opravičujem.

Dr. Marjan Toš,
urednik publikacije

Razstava odvzete divjadi Pohorskega LGB

Zanimivo predavanje o gamsu na Pohorju

Predstavniki devetih lovskih družin **Pohorskega lovskogojitvenega bazena** so pripravili panoje za lovsko razstavo, ki jo je letos organizirala LD Slovenska Bistrica. Ker sami nimamo dovolj velikega prostora, nam je na po-

Zdravko Brezovšek je predstavil poročilo Komisije za oceno odstrela in izgub divjadi.

Alojz Gostenčnik, predsednik LD Slovenska Bistrica, **Elči Strehar**, lovski čuvaj, ki je bil v obori za jelene na Pohorju, in **Zdravko Brezovšek**, predsednik Komisije za oceno odstrela in izgub divjadi

Zdravko Miklašič iz OE ZGS Slovenj Gradec

moč priskočilo Prostovoljno gasilsko društvo Slovenska Bistrica in nam brezplačno odstopilo dvorano. Razstava je bila odprta dva dni: v soboto, 4. 2., in v nedeljo, 5. 2. 2017.

V sklopu razstave je bilo v nedeljo organizirano strokovno predavanje *Gams na Pohorju*. Predavatelj **Zdravko Miklašič** iz Zavoda za gozdove je na predavanju v polni dvorani gasilskega doma povedal, da Pohorje za gamsa ni najprimernejši življenjski prostor, niti ni za ta predel

domorodna živalska vrsta, se pa nezadržno širi proti Mariborskemu Pohorju. Ne želimo si ga v vinogradih, saj so zanj najprimernejša strma pobočja proti Rušam. Prvega gamsa naj bi na Pohorju uplenili leta 1875; na Pohorje so prišli z Uršlje gore. Za starejše lovce je zelo zanimiva parkljasta divjad, saj ga je na tamkajšnjih terenih dokaj lahko upleniti. Na pohorskem območju je leta 1927 živelo največ srnjadi in divjih prašičev. Gams se je razširil po vsem Pohorju in zasedel tudi gozd-

nata območja. Leta 1963 so na tamkajšnjem območju uplenili 35 osebkov, leta 1991 pa že dvesto. Zdaj je odvzema manj in znaša okoli 60 osebkov. Lani so gamsa uplenili v vseh loviščih pohorskega območja, razen na oplojniškem in slovenskobistriškem, ker se na tem območju ne zadržuje pogosto. Na Pohorju so gamsi v primerjavi s tistimi v Triglavskem območju za dva kilograma lažji (kozli tehtajo okrog 20 kg, koze do 15 kg). Pri nas imamo srečo, saj doslej ni bilo zaznati še nobene resnejše bolezni pri gamsu. Predavatelj je nanizal tudi podatke iz analiz, ki so jih opravili glede vznemirjanja divjadi v naravnem okolju. Rezultati so zaskrbljujoči, saj so se v zimskih mesecih, ko naj bi na teh območjih vladal mir, ponoči vozniki z raznimi motornimi vozili v zelo velikem številu po skoraj nepreloženih poteh. Tudi postavitev tabel o prepovedi voženj ne pomagajo, saj jih velikokrat namerno poškodujejo. V drugih državah takšno ravnanje strogo kaznujejo z visokimi kaznimi, pa tudi kultura ljudi je drugačna. Žal opažajo tudi, da tujci prihajajo k nam na nočne vožnje s sanmi ali poleti z motorji.

Razstavo si je ogledalo predvsem veliko lovcev od blizu in daleč.

Branko Ačko

Kobanski lovci gostili UO LZ Maribor

Člani UO LZ Maribor in Rogisti LZM smo se 28. 1. 2017 zbrali v domu na Žavcarjevem vrhu, kjer smo se na povabilo **LD Gaj nad Mariborom** udeležili skupinskega lova na veliko divjad. Sprejela sta nas starešina in gospodar LD **Anton Golob** in **Darjan Vesenjaj**, tudi član UO LZM. Starešina je predstavil lovišče LD in način upravljanja z divjadjo.

Lovišče LD Gaj nad Mariborom se razprostira na severni strani območja, ki ga pokriva LZM in na skrajnem severu meji na Avstrijo. Lovišče je sredogorsko in se razprostira od 300 do 915 m. Obsega 4.418 ha skupne površine (od tega je 3803 ha lovni površini), s katero upravlja 66 lovcev. Letos imajo tudi enega pripravnika. V lovišču je najštevilčnejša divjad srnjad, jelenjad, divji prašič in manjši trop gamsov. Poleg velike divjadi upravljajo z malo divjadjo, ki pa je le za vzorec. LD Gaj nad Mariborom je zadnja LD na

Kozjaku, kjer je še pred leti živel divji petelin, in sicer v okolici Žavcarjevega vrha (863 m). Kljub naporom lovcev (opozorilne table za sprehajalce, obveščanje sprehajalcev v planinski koči Žavcarjev vrh, zapiranje gozdnih cest z zapornicami, usklajena sečnja gozdov ...) je divji petelin izginil. Kmalu nas je na zbornem mestu pred začetkom lova poklical lovovodja **Janko Žunko**. Ko se je zbrala več kot 70-članska lovška družina, so začetek lovne dne naznanili Rogisti LZ Maribor. Nato je lovovodja predstavil potek lova, kaj smemo loviti, kje bodo postavljena stojišča in iz katere smeri bodo pognali. Seveda ni pozabil opozoriti na varno ravnanje z orožjem in nam vsem zaželel dober pogled. Predstavil je tudi pomočnike, ki so nas po žrebanju številčk pospremili do stojišč.

Ni dolgo trajalo, ko smo zaslišali pse v pogonu, ki so izsledili divje prašiče in jih pognali proti strelcem na stojiščih. Padli so prvi streli in adrenalin ter pričakovanje sta bila na zgornji meji. Menim, da ni bilo lovca, ki ne bi v tem pogonu videl divjadi. Meni je Diana naklonila pogled štirih glav srnjadi, prašičev pa žal nisem videl. Kljub mrazu, -13 °C, so slabe tri ure hitro minile in odpravili smo se na zbornem mestu. Ko je ekipa, zadolžena za pripravo lovine, opravila svoje delo, je lovovodja poklical vse v zbor za pozdrav lovini. Opisal je potek lova, navedel opaženo divjad in število strelcev. Upleniteljem je izrekel lovski blagor in jim izročil zeleno vejico. Uplenjeni divjadi v čast so zatrobili rogisti LZM. Lovovodja se je zahvalil za disciplino na lovu in vse prisotne povabil k zadnjemu pogonu.

Zadnji pogon je bil v koči na Žavcarjevem vrhu, kjer so nam postregli z odlično štajersko kislo juho, posladkali pa smo se s štajersko gibanico. Po okrepčilu so lovci LD Gaj nad Mariborom pripravili lovski krst. Prosili so me, da bi ta običaj vodil, kar sem sprejel z veseljem. **Janez Jurše**, eden izmed dveh krščencev, je leta 2008 sodeloval na olimpijskih igrah v Pekingu kot veslač v dvojnem četvercu. Poleg njega smo krstili še **Sandija Miheliča**. V častno lovsko razsodišče smo imenovali **Ludvika Žunka**, **Ivana Žižka** in **Marjana Gselmana** (kot predsednika). V veliki dvorani Žavcarjevega doma je bila pripravljena miza, na kateri sta čakali »leskovki« in bokal vina. Za pripravljeno mizo je sedlo častno lovsko razsodišče in predsednik je velel orožniku pripeljati oba ob-

Zbor lovcev pred lovom; zbrani smo bili domala iz vse Slovenije. LD Gaj je gostil UO LZM.

Foto: M. Gselman

Sandijev krst

dolženca - uplenitelja. Predsednik razsodišča je prebral obe obtožnici o očitanih dejanjih. Čeprav obdolženca nista pokazala niti malo obžalovanja, sta dobila možnost zagovora in izbire zagovornika, ki pa svoje naloge nista povsem dojela, saj sta v »zagovoru« navedla še kar precej grehov obdolžencev, ki so bili prej oteževalna kot olajševalna okoliščina. Medtem ko je častno lovsko razsodišče tehtalo med obtožnico in zagovorom, je dr. **Gert** temeljito pregledal oba obdolženca (od pete do glave, od spredaj in zadaj, zunaj in znotraj). Glede na ugotovljeno zdravstveno stanje sta bila oba kandidata pripravljena za krst. Ugotovljeno je bilo, da lahko prejmeta pravično, a nekoliko »tekočo« in bolečo kazn. Nato so sledila vprašanja prisotnih, ki so bila podkrepjena po lovsko in postavljena zavito. Če je bil odgovor drugačen od pričakovanega, je sledila »vroča« po zadnji plati. Vsi so se zabavali, se kdaj pa kdaj spozabili in si tako prislužili kazenski »šuš« častnega lovskega razsodišča.

Po izpraševanju in posvetu častnega lovskega razsodišča je predsednik razglasil, da sta novince opravila izpit in bosta lovsko krščena. Vsakega novince pose-

bej je krstil predsednik častnega lovskega razsodišča. Kandidata, ležečega na klopi, s prsmi na položenem plenu, je predsednik častnega lovskega razsodišča krstil z besedami: »Krstim te v imenu boginje Diane za lovsko čast in poštenje, ... v imenu zelene bratovščine za lovske družine složno življenje, ... v imenu navzoče lovske tovarišije za lovsko pravično ravnanje.« Ob vsakem geslu je bil kandidat deležen rahlega udarca s palico po zadnji plati ter nekaj kapljic vina za vrat. Ko je bil obred končan, je predsednik razglasil, da je krščenec postal polnovreden lovski tovariš in član zelene bratovščine ter ga opomnil, naj nikoli ne zataji lovske časti in na lovu nikoli lovske pravičnosti. Udarci naj mu bodo v opomin, da v lovstvu pride za vsakim grehom tudi kazn. Obema krščencema je predsednik lovskega razsodišča v spomin izročil krstno palico s podpisi komisije. Krščenca sta se zahvalila za čast in obljubila, da se bosta izkazala za vredna in pravična lovca. Predsednik je

krščencema čestital. Vsi smo jima nazdravili in izpili kozarce rujnega na njuno čast.

Tako smo preživeli še eno lepo lovsko nedeljo v čudoviti naravi, veseli družbi lovskih tovarišev in ob odlični postrežbi prijaznega osebja v Žavcarjevi koči.

Hvala članom LD Gaj nad Mariborom za brezhibno organizacijo in izvedbo skupinskega lova, vključno z zadnjim pogonom.

Marjan Gselman

Lov za praporščake ZLD Kočevje

Prapor lovcem pomeni simbol družine in njeno pripadnost, z njim se veselimo uspehov, praznujemo, sodelujemo na prireditvah in proslavah v lovski organizaciji in na drugih prireditvah v svojem okolju. Z lovskim praporom se tudi poslavljamo od umrlih članov. S praporom so tesno povezani tudi praporščaki, ki so praviloma najbolj zavedni člani LD. V vsakem trenutku častno izkazujejo naš simbol in ponos družine.

Na prireditvi Hubertove maše v Dobropolju, ki je bila 19. 8. 2012, se je porodila ideja domačih lovcev, naj bi v zahvalo za trud praporščakov organizirali skupni tradicionalni lov. Naslednje leto je bil predlog soglasno sprejet na upravnem odboru ZLD Kočevje.

Že četrti lov za praporščake je bil v soboto, 5. 11. 2016 (po abecednem vrstnem redu ga je organiziral **LD Dolenja vas**). Zbrali smo se pred lepo urejenim lovskim domom v Rakitnici, kamor je prišlo štirinajst praporščakov lovskih družin Zveze

Foto: B. Žigonc

Lovski dom Dolenja vas, kjer so se lani novembra pred lovom zbrali praporščaki ZLD Kočevje.

lovskih družin Kočevje. Ob tej priložnosti smo povabili tudi štiri zamejske slovenske lovce z avstrijske Koroške. Zbrane lovce je v uvodu pozdravil predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko**.

Vodstvo LD Dolenja vas je skrbno pripravilo dva pogona na pobočju Male gore. Po uspešnem in prijetnem lovu smo se odpravili nazaj v lovski dom, kjer so pripravili pristen sprejem ter postregli lovske dobrote iz njihove priznane kuhinje.

Lov, namenjen praporščakom, je dobro uspel v pravem lovskem vzdušju in dobri organizaciji članov LD Dolenja vas. Ob zaključku lova smo si izmenjali misli, želje in obljube za v prihodnje na pobočju lova in varovanja narave ter bogatitve lovske kulture.

Veseli nas, da so lovske družine in praporščaki sprejeli našo pobudo in se vedno radi odzovejo povabilu na lov. Organizacija naslednjega lova za praporščake v letu 2017 pripada Lovski družini Draga. Veselimo se srečanja v njihovem lovišču.

Bojan Zgonc,
predsednik Komisije za kulturo
ZLD Kočevje

Lov z gosti

Kolovrat, nedelja, 20. november 2016. Po obilnem deževju prejšnji dan je bilo omenjeno nedeljsko jutro prijetno, brez zoprnega vetra in sorazmerno toplo za tedanji čas. Sončni žarki so tu in tam predrli megleno sivino neba, ki so ga še vedno prekrivali gosti oblaki.

Lovska družina Izlake je na brakado povabila goste sosednje LD Zagorje ob Savi in gosta iz LD Podkum. Zbralo se je 34 lovcev.

Po uvodnem pozdravu gostiteljev, lovovodje **Jožeta Koporca**,

starešine **Sergeja Smrkolja** in gospodarja **Jožeta Konjška** je sledil običajni postopek o začetku in končanju lova, kaj lahko lovimo, razvrščanje lovcev na stojišča in kje bo zbor ob zaključku lova. Brakirji so takoj zatem ubrali svojo pot, da bi pravočasno začeli s pogonom, kajti teren je dokaj obsežen in razgiban. Z lovci strelci smo »zapirali« tri doline, in sicer Rožančevo, Žgajnarjevo in Mežnarjevo.

Kljub zelo lepemu vremenu za lov nam Diana ni bila naklonjena. Po lovu smo se zbrali v znanem manjšem kolovraškem kamnolomu, kjer je za dobro malico ob ognju poskrbel **Jože Smrkolj**. Nasmajani obrazi in živahen klepet med lovci, tudi zaradi prijetnih doživetij med lovom, so krepili že tako dobre medsebojne odnose in utrjevali vezi med lovskimi družinami.

Marjan Palčič

Zimsko krmljenje divjadi v LD Brezovci

Lovske družine morajo pozimi skrbeti za divjad, kar še posebno velja ob visokem snegu in nizkih temperaturah. Prostoživeče živali, predvsem srnjad, v takih razmerah težko najdejo dovolj hrane. Kar tri četrtine njihove hrane zavzemajo lesnati poganjki grmov in lubje, vendar potrebujejo tudi drugo hrano, da lažje preživijo zimo. Lovci lahko divje živali intenzivno krmijo predvsem, kadar pritisne prava zima, tako kot zdaj, ko je ob nizkih temperaturah zapadel še sneg.

»Krmljenje je v lovstvu načrtovano in uravnavano in nadzorovano, tako mesta (lokacije) krmišč kot količina in vrsta po-

Člani brezovske lovske družine so v skupnih zimskih akcijah enkrat na teden krmili divje živali. Za krmo porabijo največ koruze, vnovič pa se je pojavila sladkorna pesa.

V akcijo zimskega krmljenja divjadi so brezovski lovci popeljali tudi otroke.

ložene krme. V zaostrenih zimskih razmerah za divjad ustrezno skrbijo tako lovski čuvaji oziroma zaposleni v LPN kot tudi lovci iz lovskih družin, v preostalih loviščih LD. Krma, ki jo lovci polagamo divjadi, je količinsko in po sestavi uravnovešena,« je povedal **Alojz Kovač**, gospodar LD Brezovci, v kateri devetnajst lovcev skrbi za okrog trideset krmišč in krmilnic.

Ko so se v letošnjih januarskih tednih temperature spustile še bolj pod ničlo, so na terenu opazili, da se divjad redno prihaja prehranjevat s krmo v priročna krmišča. Zato so se v družini ob prvem snegu odločili, da bodo ponovno založili krmilnice in krmišča. »Vsak lovec skrbi za vsaj eno krmišče, nekateri tudi za več, in za nekaj krmilnic. Lovišče LD Brezovci je veliko 2.032 hektarjev, ob tem pa imamo še nekaj manj kot tri hektarje krmnih njiv, na katerih smo čez zimo pustili nepožeto koruzo,« je pojasnil Kovač.

Krma, s katero zalagajo krmišča, je sestavljena iz koruze, pšenice in sladkorne pese. Zadnja

je poljščina, ki je že precej časa ni več na pomurskih njivah. Ob prvem mrazu so brezovski lovci z njo napolnili krmišča, saj so sladkorno peso odkupili od kmetovalca iz Tešanovcev, ki jo je jeseni pridelal na eni od svojih njiv. »S sladkorno peso divjim živalim nekoliko popestrimo jedilnik. Lahko bi rekli, da se je divjad pese sprva izogibala, ko pa je pritisnil mraz, jo je začela jesti. Za divjad je pesa kot sladica,« je poudaril **Štefan Zelko** iz LD Brezovci.

Pri krmljenju je treba paziti, da krmišča niso preveč polna, saj se divjad preprosto povedano poleni in si ne išče več hrane sama. Pozimi je še ta neprijetnost, da divje živali, ko iščejo hrano, hodi po ceste, ki jih posipajo s soljo, tako da velikokrat končajo pod avtomobilskimi kolesi. »Divjim živalim sneg povzroča težave, še posebej, ko je pomrznjen ali pa je zamrznjena le njegova zgornja plast. Potem si divjad pogosto poráže noge ali si povzroči še druge rane,« je naštel Zelko.

Tokrat so v LD Brezovci v akcijo krmljenja divjih živali peljali

Zbor zasavskih lovcev v Kolovratu pred družabno brakado

tudi otroke, saj jim po Kovačevih besedah želijo približati naravo in lovčevno skrb za živali. Z akcijo so želeli tudi opozoriti, kakšno mora biti sobivanje človeka in živali. Človek namreč vse bolj posega v neokrnjeno naravo, živali pa se posledično zaradi iskanja hrane in kritja zatekajo v bližino urbanih predelov: »Vsak mora poznati meje, do katerih lahko posega.« Želijo si še, da bi prenehali gledati na lovca le kot nekoga, ki rad ubija, ampak kot enega od tistih, ki skrbijo za ravnovesje v naravi: »Zmotno je razmišljanje, da smo lovci le plenilci, ampak smo tudi in predvsem skrbniki narave.«

Andrej Bedek

Mežiški LGB spet aktiven

48. Zbor lovcev na Prevaljah

Vsakoletne lovske razstave v Mežiški dolini, ki jih je do leta 2014 v sodelovanju z LD Koprivna - Topla, LD Bistra, LD Pogorelec - Žerjav, LD Peca - Mežica, LD Jamnica - Prevalje, LD Strojna - Ravne in LD Prežihovo - Kotlje neprekinjeno kar 47 let organiziral Mežiški lovskogojitveni bazen (MLGB), so bile svojevrsten lovski praznik z bogato lovsko kulturo. Ker žal tudi v lovskih organizacijah nastajajo nesoglasja, nepovezanost in s tem žal tudi drugačni pogledi na sodobno in napredno lovstvo, so se tamkajšnje LD po več letih skupnega organizacijskega dela (ne)tovariško razšle. LD iz Zgornje Mežiške doline (Bistra, Koprivna - Topla in Pogorelec) so ustanovile svoj LGB. V nekoč tako uspešnem in opevanem MLGB so ostale lovske družine Peca, Jamnica, Strojna in Prežihovo. Žal je zaradi neke nepotrebne užaljenosti in nedeljavnosti takratnega Sveta MLGB »spodnji« LGB, kot mu radi rečejo lovci iz »zgornjega«, za dve leti povsem opustil svoje poslanstvo in aktivnosti. Tako dve leti tudi ni organiziral tradicionalnega zbora in lovske razstave.

Končno so funkcionarji LD iz MLGB spoznali, da neaktivnost njihovega LGB vodi v še večjo nepovezanost članstva, predvsem pa, da njihovi lovci niso več toliko seznanjeni, kako se upravlja z divjadjo, kakšen je letni odstrel in kolikšne so izgube divjadi. Tako so 12. 1. 2017 imenovali nov Svet MLGB, v katerem so starešine in gospodarji: starešina **Janez Rotovnik** in gospodar **Niko**

Vzorno urejeni razstavnii panoji z lanskim odstrelom so dokaz, da lovci odgovorno upravljajo z divjadjo.

Koroške LD MLGB skupaj upravljajo z divjadjo na 15.081 ha lovnihi površin, skupaj pa štejejo 247 članov. Načrt lanskega skupnega odvzema je bil 507 glav srnjadi, odstrelili so jih 436. Na cestah so izgubili 31 glav, na železnici pet, zaradi potepuških psov dve in v času košnje trinajst ter zaradi drugih vzrokov še nekaj, tako da je bil skupni odvzem 512 glav srnjadi. Zanimiv je podatek, da so v tem predelu Mežiške doline v obdobju 2012/2016 zaradi nenaravnih izgub izgubili kar 312 glav srnjadi, zaradi naravnih izgub pa 147. Lani so načrtovali za odstrel še petdeset gamsov, odstrelili so dva več. V štiriletnem obdobju so odstrelili tudi 31 glav jelenjadi, 20 divjih prašičev, 488 lisic, 45 jazbecov, 46 poljskih zajcev, 29 mlakaric, 66 šoj, 400 sivih vran, sedem kun zlatih in 131 kun belic.

Čarf (LD Peca - Mežica), starešina **Milan Košeljnii** in gospodar **Anton Navodnik** (LD Prežihovo), starešina **Srečko Čegovnik** in gospodar **Zdravko Šapek** (LD Strojna), starešina **Maks Oserban** in gospodar **Gorazd Rifel** (LD Jamnica). Predsednik je MLGB je po nekaj letih ponovno Oserban, za tajnico pa je bila imenovana **Veronika Tomec** iz LD Peca - Mežica. V komisiji za upravljanje male in velike divjadi so: predsednik **Niko Čarf** iz LD Peca - Mežica, **Sašo Zdovc** iz LD Prežihovo in **Matej Domej** iz LD Jamnica. V komisiji za strelstvo pa so predsednik **Igor Kelemina** iz LD Prežihovo ter člana **Ivan Školnik** iz LD Peca in **Matjaž Lepen** iz LD Jamnica.

Drugo februarso nedeljo so v

domačinka, veterinarika **Martina Sušec**.

Letošnjo lovsko razstavo na Prevaljah so tako krasili le trije lepo urejeni razstavnii panoji, na katere so LD obesile lovske trofeje iz lanskega odstrela. Domači LD je že po tradiciji pripadla čast, da je posebni pano opremila s trofejami iz svojega lovišča. Uredila je tudi privlačno dioramo z nagačenimi prostoživečimi živalmi, ki so najbolj zanimalo nelovce in otroke. Nepozabno druženje se je končalo na turistični kmetiji **Kajžer** v Mežici.

Franc Rotar

Foto: F. Rotar

Del članov Sveta Mežiškega LGB (od leve): **Niko Čarf**, **Janez Rotovnik**, **Veronika Tomec**, **Maksimiljan Oserban** in **Milan Košeljnii**

Družbenem domu na Prevaljah spet organizirali 48. Zbor in bazensko lovsko razstavo, ki ju je z ubranim petjem popestril Lovski oktet LD Peca - Mežica pod vodstvom **Huberta Simetingerja**, povezoval pa **Marko Kogelnik**, starešina LD Libeliče (LGB Dravograd). Povabilu se je odzvalo tudi nekaj posebej povabljenih gostov: prišla sta **Dušan Leskovec** in **Franc Praznik**, predsednik in strokovni tajnik Koroške lovske zveze, ne pa vsi člani Sveta in komisij MLGB ter na čelu delegacije Kluba prijateljev lova iz Celovca predsednik **Mirko Kumer**. Oserban je za uvod prebral kratko poročilo o (ne)delu LGB. Na Zboru je Čarf s sliko in besedo zanimivo predstavil odvzem divjadi za leto 2016 in za obdobje 2012/2016. Podatke mu je posredoval Franc Praznik, sicer član LD Jamnica. Videti je bilo mogoče tudi projekcijo vrhunskih fotografij narave in številne divjadi avtorja naravoslovnega fotografa in nekdanjega znanega koroškega lovca **Vlada Jeharta**. Na strokovnem predavanju je o boleznih lovskih psov in divjadi poučno in zanimivo spregovorila

Sedemdeset let predanega dela lovstvu

Na Koroškem imamo kar precej spoštovanih starih »jagrov«, vendar je naš član **Ivan Knez** edini, ki je v svojem življenju »skup spraval« polnih sedemdeset let lovskega dela. Polnih sedemdeset, pa še kakšen mesec čez, saj je kljub svojim 96 letom še vedno član LD Muta. Takoj po drugi svetovni vojni so ga z dekretom poslali kot učitelja na Pernice. Ni bil ravno med ustanovitelji družine, je pa takoj postal član lovske zelo znane trojke lovcev, ki je obvladovala obsežno planinsko območje ob severni državni meji. To so bili stari Herman, kasneje tudi sin Rudl, Gašper; tam, skoraj pod vrhovi, na »Kimperški strani« pa je za vse živo skrbel stari kmet Štefunko. Tej družini delu predanih lovcev se je takoj pridružil še učitelj Ivan; pridružil, delal in zorel z družino lovcev LD Muta doslej polnih sedemdeset let. Predsednik Koroške lovske zveze **Dušan Leskovec**, iz matične LD pa starešina **Jože Meh** in

Foto: K. Valtl

Predsednik Koroške LZ je predal priznanje zaslužnemu Ivanu Knezu.

tajnik **Ernest Peruš** so ob visoki obletnici organizirali obisk na njegovem domu. Koroška LZ je za to priložnost naročila izdelati posebno priznanje. Že sama listina zasluži omembo, saj je bila v likovni zamisli in kot grafično dobro opravljeno delo postavljena tudi v okvir in že krasi dnevni prostor Ivanovega delovnega prostora. Skupaj smo preživeli nepozabno zimsko popoldne, preden smo našemu Ivanu zaželeli še veliko lepih lovskih let.

Kristl Valtl

70-letnica LD Žetale

Praznovanje, ki ni trajalo le en dan

Lovska družna **Žetale** upravlja 3.803 ha veliko lovišče na jugozahodnem (gozdnatem) delu Haloz. Smo edina LD v žetalski občini, zato naše meje sovpadajo z občinskimi. Kot za večino slovenskih lovskih družin je bilo tudi za nas leto 2016 jubilejno, praznično leto, ko smo praznovali 70-letnico obstoja in organiziranega delovanja. Ker žetalski lovci nekaj damo na svoje ime in na svojo bogato tradicijo, smo si že v začetku leta postavili cilj, da bomo praznično leto primerno in dostojno obeležili z nizom dogodkov in aktivnosti, razpelih skozi vsa štiriletna obdobja. Tok prazničnih dogodkov in aktivnosti se je stopnjeval od pozne zime do 9. julija, ko smo z osrednjo prireditvijo na najlepši način predstavili težo našega obstoja, povsem pa se je sklenil konec septembra s Hubertovo mašo v cerkvi sv. Marije Tolažnice.

Praznovanja smo se lotili načrtno in premišljeno. Najprej smo poskrbeli za grafično podobo in

Žetalski lovci in domači župnik pred Hubertovo mašo

promocijo. Pripravili smo logotip, ki je bil rdeča nit skozi celotno praznovanje. Prav tako smo že na začetku leta izdali zloženko, ki smo jo ponudili krajanom in morebitnim sponzorjem, saj brez njihove pomoči naših zamisli ne bi mogli uresničiti. Ob prvih spomladanskih žarkih smo začeli z obnovo našega lovskega doma, ki smo mu nadeli novo podobo, saj smo povsem prenovili fasado, zunanje stavbo pohištvo ter polepšali njegovo okolico. Dela smo opravili sami ob nesebični pomoči krajanov. Prve dni v juliju je luč sveta ugledal zbornik, v katerem smo obširno povzeli dogajanje vseh 70 let naše poti in je dokument z zgodovinsko težo, saj se opira predvsem na ustne izpovedi starejših članov in krajanov. Upam si trditi, da smo ujeli zadnje trenutke in tako bogate spomine za vedno iztrgali iz kolesja pozabe. Morda smo se zaradi pomanjkanja časa pri iskanju podatkov o prvih letih našega delovanja manj potrudili pri brskanju po raznih arhivih zunaj naše LD. A gradivo v arhivih lahko počaka, spomini

pa hitro odhajajo na pot brez vrnitve. Zbornik je lično oblikovan in vsebinsko zajeten, saj zajema 125 strani v formatu A5 v kakovostnem tisku in vezavi.

Priprave na osrednjo slovesnost 9. julija 2016 so bile dolge in naporne. Ogromno energije smo vložili v ureditev prireditvenega prostora, promocijo in logistiko prireditve. Na dan proslave smo si brez lažne skromnosti lahko priznali, da smo ustvarili čudovito kuliso, na kateri je tisti dan potekala lovska prireditev, vredna imena naše LD in naše lovske organizacije. Slovesnost z bogatim kulturnim programom so s svojim obiskom počastili najvišji predstavniki lokalnih oblasti, ZLD Ptuj

ljeno kateremu od naših članov. Ni treba posebej poudarjati, da se je slovesnost nadaljevala s pravo lovsko veselico, ki se je končala, ko je sonce prihodnjega dne že kukalo prek Varvasel.

Naj v nekaj besedah še opišemo našo dosedanje pot in omenimo najpomembnejše mejnike na njej.

Od leta 1946 pa vse do danes Lovska družina **Žetale** neprekinjeno opravlja svoje lovsko, naravovarstveno in družbeno poslanstvo. Nastali smo v letu povojnega pomanjkanja in družbene negotovosti, ko ni bilo nikakršnih materialnih, niti institucionalnih možnosti za delovanje in razvoj društev. V času, ko je bil boj za skorjo kruha in streho nad glavo prvenstvena skrb v povojni razrušeni domovini, ko so naši lovski predniki zmogli toliko družbene zavesti in prizadevnosti, da so ustanovili lovsko društvo. V Žetalah, ki so bile takrat geografsko na koncu sveta, daleč od vseh središč, še bolj pa miselno, ker je primanjkovalo izobraženih ljudi, je bilo to še težje kot kjerkoli drugje. A preprosta kmečka pamet in pridne roke zmorejo skoraj vse, če se napajajo z voljo in v slogi. Učili smo se na svojih napakah, saj nismo imeli ne mentorjev ne vzornikov, ki bi nam kazali pot. Orali smo ledino.

Začeli smo ustvarjati materialne razmere za normalno delo. Najprej zadružna gostilna, nato pa skoraj dvajset let Gajserjeva gostilna sta

Utrinek s proslave ob 70-letnici LD Žetale

- Ormož in tudi sam predsednik LZS mag. **Lado Bradač**. Vrhunec slovesnosti je bil podelitev reda za lovske zasluge II. stopnje, ki ga je iz rok predsednika LZS mag. Lada Bradača in predsednika ZLD Ptuj - Ormož mag. **Emilijana Trafale** prejel dolgoletni starešina in nosilec številnih drugih funkcij v LD, **Herman Stres**. Poudariti moram, da je bilo to prvo tako visoko lovsko odlikovanje pode-

bili gnezdi, ki smo si ju spletli pod tujo streho. Leta 1974 smo začeli graditi svoj dom. Naš dom ni le hiša; je mnogo več. Je trajni opomnik na zgarane roke, ki so ga gradile, na odrekanje članov in njihove grenke preizkušnje, ki so nas udarile; je nasmeh na našem obrazu, ko se spominimo na vesele trenutke, ki smo jih preživeli v lovski družbi. Je solza na našem licu ob misli na tovariše, ki jih

ni več med nami. Od leta 1989 imamo svoj prapor. Leta 2000 smo kupili lovko koč v Tisovcu. Leta 2013 smo koč obnovili ob pomoči Evropske unije in Občine Žetale.

Ponosni smo na svoje lovišče. Divjad, ki v njem živi, je zaklad, ki ga čuvamo za rodove, ki prihajajo za nami. S krajani imamo dobre odnose, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju in razumevanju. Naše lovišče je najvzhodnejše stanišče gamsa pri nas, kar nam nalaga še posebno odgovornost.

LD Žetale ne nosi samo žetalskega imena, ampak ima tudi žetalski značaj. Nikoli nismo podlegali tujim vplivom, ampak smo se vedno zanašali zgolj na svojo pamet in svoje roke. Veliko modrosti in poguma je bilo včasih potrebno, da smo se uprli skušnjavi »trgovcev z novci«, raznim špekulantom, ki jih je vabilo naše bogato lovišče in so iskali le osebno potrditev ter vpliv. Spadamo med lovske družine z največjim deležem domačinov v članstvu. Marsikaj je bilo zato težje, a to je cena tega, da smo ostali gospodarji na svojem. Lovsko tovarštvo je naše največje bogastvo. Smo lovska družina, ki je prijazna mladim članom. Smo gostoljubni in pri sprejemu gostov na lov zelo odprti. Žetalski lovci slovim kot veseljaki in dobričine; v naši družbi je vedno veselo.

Ob ustanovitvi je družina štela sedem članov, dandanes pa jih združuje 33, kar je največ v naši zgodovini. Najmlajši član je star 28 let, najstarejši **Anton Korez** pa bo letos dopolnil 89 let. Povprečna starost članov je 55 let in povprečno ima žetalski lovec 26 let lovskega staža. Upravni odbor, ki vodi LD, je najmlajši v dosedanjih 70 letih; štirje od sedmih članov UO so mlajši od 45 let.

Naše praznovanje se ni končalo ob svitu 10. julija 2016. Poskrbeli smo, da je dober glas o našem praznovanju našel pot v javne medije. O nas so pisali, naš glas je prodril tudi v radijski eter. Nismo pa pozabili na družbena omrežja, kjer smo ustvarili svoj profil, preko katerega zdaj interaktivno obveščamo širšo javnost o svojih aktivnostih.

Praznično leto smo simbolično sklenili 25. septembra z mašo. V sodelovanju z domačim župnikom **Cirilom Čušem** smo izpeljali lep obred v znamenje zahvale in upanja, da nas bosta lovska in življenjska sreča spremljali tudi v prihodnje.

Silvo Korez,
starešina LD

Foto: S. Zidar

Člani LD Kozlek, zbrani pred obnovljenim domom Paka.

70 let LD Kozlek

Tudi ilirskobistriška LD Kozlek je lani praznovala svojo visoko obletnico ustanovitve. Pisalo se je leto 1946, ko je iz matičnega *Lovskega društva Ilirska Bistrica* poleg še dveh nastala **Lovska družina Kozlek** - Ilirska Bistrica. V svojih začetnih letih je združevala zgolj nekaj zanesenjaških domačinov, ki so v naslednjih letih ob marljivem delu medse pritegnili lepo število tovarišev; dandanes jih je v lovskih vrstah že skoraj osemdeset.

Leta 1975 se je družina poimenovala po znamenitem vrhu v osrčju njenega lovišča, malo manj kot tisoč metrov visokem Kozleku, s katerega je lep pogled na skoraj celotno lovišče. Leto pozneje so člani dokončali lovski dom na Paki, ki še vedno povezuje vse generacije in omogoča pestro lovsko družabno življenje. Istega leta je bil narejen in razvit tudi uradni prapor LD, ki ga hranimo še vedno ter ga s ponosom nosimo na vseh lovskih prireditvah, ki jih predvsem v zadnjih letih ni malo. Leta 2006 so lovci LD Kozlek obeležili svojo šestdesetletnico pred novozgrajeno hladilnico v Kuteževem, ki pa po vseh letih uporabe že kliče po razširitvi in delni posodobitvi. V obdobju zadnjih desetih let se je članstvo precej povečalo. Veseli nas, da se pri nas povečuje število mladih lovcev.

Slovesnost ob 70-letnici smo pripravili sredi avgusta 2016, ko so se v velikem številu zbrali lovci ob svojem lovskem domu. Poleg članov in njihovih boljših polovic so se slovesnosti udeležili skoraj

vsi povabljeni gosti, tako tovariši iz sosednjih lovskih družin – LD Zemon, Trnovo, Bukovca, Brkini in Prem – kot tudi predstavniki lokalnih društev: ilirskobistriški taborniki, gasilci, planinci, gorsko-reševalna služba, ZGS in drugi. Tako številčen odziv članov in povabljenih dokazuje, da je LD Kozlek enotna in vzorno sodeluje z drugimi občinskimi in območnimi društvi in zvezami, kot je v svojem nagovoru poudaril starešina **Vinko Iskra**. Povabilu se je odzval tudi podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc**, ki je v svojem govoru pohvalil Bistričane za dosedanje delo pod okriljem LZS, jim čestital in jim ob jubileju predal pisno priznanje LZS. Tako kot pred desetimi leti so se tudi ob tej priložnosti vabilu odzvali Notranjski rogisti, ki so popestrili kulturni del programa, kateremu je sledilo druženje ob lovskem golažu in domači kapljici.

Martin Prosen

70 let LD Mokronog

Sončno soboto, 8. 10. 2016, smo praznovali 70-letnico delovanja **Lovske družine Mokronog**. Praznovanja so se udeležili predstavniki vseh sosednjih lovskih družin s svojimi praporščaki in predstavniki družin, s katerimi je LD Mokronog pobratena, predstavniki Zveze lovskih družin Novo mesto, lokalnih društev in organizacij. Pozdravni govor ob jubileju je imel **Anton Maver**, župan Občine Mokronog - Trebelno, za kulturni spored pa so poskrbeli učenke in učenci pod mentorstvom učiteljice Osnovne šole Mokronog.

LD Mokronog je bila ustanovljena septembra leta 1946, z divjadjo v svojem lovišču pa je začela upravljati leta 1950. Lovišče je med manjšimi na območju ZLD Novo mesto in zajema slabih

Zaslужni člani LD Mokronog so prejeli lovsko in kinološka odlikovanja.

Člani LD Mokronog ob 70-letnici

3.000 ha površin. Trenutno je v LD 31 lovcev. V okviru zdajšnjega Zakona o divjadi in lovstvu je LD leta 2009 od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prejela lovišče v upravljanje za dvajsetletno obdobje.

Po številu lovcev in obsegu lovišča nismo ena večjih lovskih družin, tudi ne moremo trditi, da imamo v našem lovišču zelo veliko divjadi. Lahko pa ugotovimo, da je LD Mokronog v teh 70 letih uspešno delovala in upravljala zaupano ji lovišče. V članstvu se je zvrstilo veliko uspešnih lovcev in imeli smo kar nekaj dobrih starešin. Člani LD Mokronog so konec 80-tih let s prostovoljnimi delom postavili svoj lovski dom. Prav je, da zdajšnji člani LD Mokronog vse naše dosežke ohranjamo in negujemo, da bodo služili tudi prihodnjim generacijam.

Status lovstva in lovcev se spreminja, pa tudi družba in obremenitve vsakdanjega življenja. Predvsem so zahteve vsakodnevnih obveznosti vedno večje. Iz tega lahko sledi, da je za tiste dejavnosti, ki so na vrsti v prostem času, vedno manj ur in tudi energije. Prav je, da se tega zavedamo in upoštevamo. Strpni moramo biti do solovcev, ki so nadpovprečno službeno obremenjeni, pa kljub temu še vedno najdejo čas in moči ne samo za udeležbo na lovih, ampak tudi za delovne obveznosti v lovišču ali druge zadolžitve pri delovanju LD. Sem sodijo skrb za lovišče, ukrepi za varstvo divjadi, načrtovanje lovov, izvajanje lova, vodenje predpisanih evidenc, izvajanje nadzornih nalog v lovišču, izobraževanje, sporazumevanje s solovci in lastniki zemljišč na

območju našega lovišča, pa tudi z lastniki površin, kjer je divjad napravila škodo. Pomembni so strpno sporazumevanje in kakovostni odnosi z vsemi ljudmi in institucijami na našem območju. V povprečju člani LD Mokronog na leto opravimo okroglo šesto ur neplačanega dela. Pri vseh obveznostih in dejavnostih se je LD Mokronog z vsemi svojimi člani do zdaj izkazala kot upoštevanja vredna in uspešna. Lovsko družino trenutno vodi **Andrej Berdajs**.

Ob visokem jubileju je bila priložnost, da so posamezni najzaslužnejši lovci za svoje minulo delo v okviru lovske organizacije prejeli odlikovanja. Srebrni znak KZS za zasluge na kinološkem področju so prejeli **Ludvik Janežič**, **Janez Kisovec** in **Peter Lamovšek**, zlati znak LZS za zasluge na kinološkem področju pa **Franc Hribar**. Odlikovanja LZS, znak za lovske zasluge, so

prejeli **Anton Kostrevec**, **Ludvik Lovše** in **Robert Pucelj**, red za lovske zasluge II. stopnje pa je prejel **Peter Deu**. Odlikovanja je omenjenim lovcem izročil podpredsednik ZLD Novo mesto **Alojz Dragan**. Imenovani je Lovski družini Mokronog ob jubileju predal tudi spominsko plaketo Lovske zveze Slovenije z željo, da bomo s skupnimi močmi uspešno delovali tudi v prihodnjih sedemdesetih letih. Slavnostni del našega praznovanja smo sklenili z lovske malico in tovariškim druženjem.

Andrej Berdajs

80 let LD Gozdnik - Griže

Konec avgusta 2016 so v Grižah slovesno obeležili 80-letnico LD Gozdnik - Griže. Jubilejno slovesnost smo pri-

pravili v dvorani tamkajšnjega kulturnega doma, jubilejni dogodek pa popestrili in obogatili z lovske razstavo in izdajo biltena.

Slovesnost se je začela z nastopom Savinjskih rogistov, zbrane pa je pozdravil in nagovoril starešina LD Gozdnik - Griže **Andrej Drevenšek**. »Vsakih deset let se lovci v Grižah spominimo na dogodke iz leta 1936, ko je skupina podobno mislečih krajanov (lovcev) združila moči in je kljub takratni prepovedi organiziranja lovskih družb pod vodstvom takratnega učitelja **Ivana Dolinarja**, velikega ljubitelja narave in lova, uspelo na licitaciji pridobiti v zakup lovišče na območju današnje KS Griže. Leto 1936 tako obeležujemo, kot leto prvega društveno organiziranega lovstva na našem področju,« je med drugim v uvodu povedal Drevenšek. Od takrat je minilo 80 let, kar je v človeškem merilu veliko, za naravo pa časovno ne pomeni skoraj nič. Sposobnost sodobnega človeka je, da lahko v izredno kratkem obdobju, ki ga ni več treba šteti v stoletjih, ampak letih, mesecih in dnevih, uniči vse, kar je narava ustvarjala tisočletja. Zagotovo si pred 80 leti naši predniki niso zamišljali, da na Gozdniku dandanes ne bo več pel divji petelin in ne bo več svatoval gozdni jereb. Nismo ga iztrebili ali pregnali iz njihovih bivališč lovci, ampak spremembe v njihovem življenjskem okolju in naša napačna skupna ravnanja z okoljem. Na srečo imamo ljudi, je poleg uničevalne moči tudi možnost, da začnemo popravljati storjene napake. Vsega žal ne moremo popraviti in veliko je za vedno izgubljeno. Od zavesti vsakega posameznika pa je odvisno, kako bo to dojel in kako ravnal v korist narave in čemu se je pripravljen odpovedati v njeno dobro. Ravno lovci smo tisti, ki najbolj razumemo in občutimo utrip narave in jo želimo ohraniti. Toliko miru in spokoja ni nikjer drugje, le stopiti je treba v njen svet, ga začutiti in opazovati. Da, lovci lovimo, a ne vsepovprek in brez mere. Upoštevamo predpise in določene kvote odvzema divjadi posamezne vrste, trudimo se za trajni obstoj in ravnovesje v okolju. Tisti, ki postavlja lov na prvo mesto in ne spoštuje etike, zagotovo ni lovec današnjega časa. Naša glavna naloga je ohranitev narave in posredno divjadi v njej. Govornik je končal z besedami, da »nas lov družijo v skupni napor, da skrbimo za ravnovesje med divjadjo

Lovci LD Gozdnik - Griže so avgusta 2016 proslavili 80-letnico organiziranega lovstva na njihovem območju.

in njenim življenjskim okoljem. Trudimo se in skrbimo, da smo za svoje naloge in delo strokovno usposobljeni. Skrbimo za lovske objekte, ponosni smo na svoj lovski dom na Gozdniku in na novo obnovljene in zgrajene objekte, na katerih se urimo in prirejamo strelske prireditve». V nadaljevanju je nekaj besed namenil tudi jubilejni razstavi, ki je predstavljala društveno in lovsko dejavnost ter zgodovino naše lovske družine.

Jubilejno slovesnost so obogatili izvajalci kulturnega programa KD Svoboda - Griže, učenci OŠ Griže in Mešani pevski zbor DU Griže.

Ob tej priložnosti sta starešina LD Gozdnik - Griže Andrej Drevenšek in predsednik komisije za priznanja in odlikovanja **Marjan Burjan** članom podelila zahvale LD za dolgoletno sodelovanje in prav tako raznim organizacijam, društvom, posameznikom in Občini Žalec. Priznanje LD, bronasti kipec Lovca je prejel dolgoletni član **Vojko Gorišek** predvsem za aktivnosti pri obnovi in gradnji strelišč ter dosežke strelsko-športne dejavnosti. Lovska zveza Slovenije pa je ob jubileju podelila LD Gozdnik - Griže posebno priznanje. Jubilejno priznanje je LD podelila tudi Savinjsko-Kozjanska ZLD - Celje, ki ga je izročil strokovni tajnik SK ZLD Celje **Zdravko Mastnak** in v imenu obeh zvez čestital lovcem za visoki jubilej.

Proslave ob visokem jubileju so se udeležili tudi gostje, med njimi župan **Janko Kos**, ki je ob tem dejal, da je zelo vesel in ponosen, da v lokalni skupnosti deluje lovška družina že 80 let, ki s svojim delovanjem in pozitivno naravnostjo ter pripravljenostjo ohranja in varuje naravno dediščino, skrbi za divjad in vzdržuje dobre odnose z drugimi uporabniki prostora. Lovcem je čestital in se jim zahvalil za njihovo dosedanje delo ter dejal, da verjame, da bodo z načrtnim, strokovnim in vztrajnim delom uspešni tudi v prihodnje. S podobnimi željami in čestitkami so lovce nagovorili še predsednik KS Griže **Marjan Vodeb**, predstavnik celjske enote Zavoda za gozdove **Peter Teržlav** in drugi.

Po končanem uradnem delu slovesnosti so si udeleženci v manjši dvorani ogledali jubilejno razstavo, v t.i. razstavno-prireditvenem prostoru KD Svoboda - Griže pa smo nadaljevali z druženjem ob kulinaricnih dobrotah.

Marjan Burjan in Darko Naraglav

70 let LD Braslovče

Lovci Lovske družine Braslovče smo prvo septembrsko soboto v Domu kulture Braslovče s slavnostno akademijo proslavili 70-letnico delovanja. Številne lovce in druge so ob tem visokem jubileju nagovorili: slavnostni govornik mag. **Peter Voušek**, ustanovni član LD Braslovče, predsednik LD Braslovče **Janez Šumak**, podpredsednik LZS **Ivan Malešič** in župan Občine Braslovče **Branimir Strojanišek**.

Leta 1946, po osvoboditvi, je petnajst mož, večinoma domači-

zakupu. Druga svetovna vojna je celotno delo lovskih družb oz. društev prekinila tako, da ustanovitev **LD Braslovče** začenjamo obravnavati z obdobjem novejšje zgodovine, z letom 1946, kar velja še za marsikatero LD.

Enakomisleči ljudje, ki jim ni bilo vseeno za naravo in gojitev divjadi, so združevali svoje delo in interese s prvim delovnim projektom leta 1948 – gradnjo lovske kočice (brunarice) na Bezovcu. Naslednji korak in dokaz združevanja s cilji enakomislečnih lovcov je bila gradnja lovske kočice pod Grmado leta 1976. Tako kot družbenopolitična ureditev se je v

praznovali 50-letnico ustanovitve, 75 lovcev, dandanes pa nas je le 57. Članstvo je v povprečju staro 55,6 leta. Omeniti moramo še eno delovno zmago, to je dograditev lovskega doma v središču Braslovč (pred dvajsetimi leti), kjer imamo tudi prevzemnico s hladilnico za uplenjeno divjad. Zelo dobro sodelujemo z Občino Braslovče, okoliškimi društvi in drugimi uporabniki prostora, predvsem z lastniki kmetijskih in gozdnih površin, s katerimi LD Braslovče prav tako odlično sodeluje. Leta 2009 smo od države dobili 20-letno koncesijo za upravljanje z loviščem (sredogorsko, veliko 5.178 ha) v Občini Braslovče (majhen delež leži tudi na območju Občine Mozirje in Občine Vransko).

Na slovesnosti 3. 9. 2016 smo ob jubileju zaslužnim članom podelili odlikovanja. Red LZS II. st. so za lovske zasluge prejeli: **Karol Cizej, Marko Kos, Jože Rojnik, Karel Šolinc in Viktor Zorec**. Najvišje priznanje LD Braslovče – *zlatega jereba* – je prejel mag. **Peter Voušek**, *srebrnega* pa **Janez Šumak**.

V nadaljevanju smo prisluhnili zanimivemu kulturnemu programu, ki so ga popestrili člani sekcije oponašalcev jelenjega rukanja in druge domorodne divjadi pod vodstvom **Jožeta Grila**. Gostje – nelovci – so bili nad doživetimi zvoki narave naravnost presenečeni in navdušeni. Za prijetno lovsko glasbo in vzdušje so poskrbeli tudi Savinjski rogisti. Slovesnost smo zaključili z druženjem in zakusko v avli Doma kulture v Braslovčah.

Janez Šumak

Slavnostni govornik LD Braslovče je bil mag. Peter Voušek, ustanovni član LD Braslovče.

Prejemniki odlikovanj LZS in priznanj LD Braslovče

nov, ustanovilo *Lovsko družino Braslovče*. Zgodovinski podatki o lovstvu v Braslovčah omenjajo, da mnogi posamezniki niso imeli dovolj sredstev za pridobitev lovišča, zato so leta 1925 ustanovili lovsko društvo. Lovska družba oz. društvo v Braslovčah je predvidoma obstajalo že v času zakupa in se je v enaki ali tudi nekoliko spremenjeni sestavi ponovno oblikovala ob novem

Sloveniji spreminjalo tudi delovanje lovskih družin. Divjad je last države; lovske družine so tiste, ki gospodarijo z lovišči in upravljajo z divjadjo (na populacijski ravni). Ves iztržek od prodaje mesa divjadi je treba vrniti v lovišča v obliki biotehničnih ukrepov, odvrčalnega krmljenja ter za povračilo za škodo od divjadi. Članstvo v LD se neprestano spreminja, tako da nas je bilo v letu 1996, ko smo

Ob 70-letnici LD Tržišče razstava s širšim sporočilom

Žal po navadi pozabimo na zgodovino, ki so sicer resda lokalnega značaja, pa imajo veliko primesi širše promocije lovstva v javnosti. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi v **LD Tržišče**, ki je ob 70-letnici delovaja pripravila neobičajno lovsko razstavo. O njej je nekaj več povedala ena od avtoric projekta, **Alenka Knez**. Pritegnila je nekaj dobrih sodelavcev, seveda tudi lovcev, ki najbolje vedo, kako se takim rečem streže. V LD Tržišče so ubrali drugačno pot in za iztočnico svoje obletnice izbrali poslušanje »šaljive« lovske zgodbe v zelo gledani TV-oddaji. Lovca – gost je ob voditeljevi spodbudi povedal

najbolj »smešno« zgodbo iz svoje lovske zgodovine.

Lovec je pomotoma ustrelil 700-kilogramsko kravo, in to v bližini krmišča. Za odlov (seveda ne krave) je imel dovoljenje odgovornih lovcev. »Prizadelo nas je sporočilo zgodbe,« je v poročilu o izvedbi projekta zapisala Knezova in opozorila, da »smo lovci neodgovorni uživači. Smejemo se ob spregledu (napaki) kolega, ki pomotoma ustrelil domačo žival. Ob tej zgodbi, ki je umazala ugled lovcev, smo bili še bolj prepričani, da je bila predstavitev naše LD še kako primerna. Zato smo se odločili, da se ob 70-letnici LD Tržišče predstavimo, kar se da »z vseh strani.«

Taka iztočnica je bila torej podlaga za razstavo, ki so jo zasnovali po tematskih sklopih. Lovišče so celovito predstavili s pomočjo velike letalske fotografije, zgodovino LD pa z raznolikimi in pomembnejšimi zgodovinskimi podatki in letnicami, ki so jih podkrepili še s fotografijami, faksimili dokumentov in besedil. Ta del razstave so všečno umestili v širši okvir preteklosti, ko je človek kot predstavnik svoje vrste lahko preživel, ker je bil nabiralec sadežev in lovec. Opisali so tudi del zgodovine, ko je peščica lovcev res pobijala živali zgolj zaradi užitkov. K sreči to obdobje ni trajalo predolgo in so po mnenju avtorjev razstave lov še pravi čas uredili z zakoni, pravili in drugimi predpisi. V tematskem sklopu o etiki in morali so izpostavili lovčeva prizadevanja za ohranitev in varstvo narave ter vsega živega v njej. Velik pomen so namenili spoštovanju življenja živali in spoštovanju uplenjene živali. Predstavili so osebe, ki so s svojim zgledom in ugledom ter znanjem poudarjale etiko in moralo lova. Na večjem, lepo urejenem in kolikor je bilo le mogoče naravno oblikovanem prostoru so postavili preparirane živali, ki živijo v Sloveniji. Ob tem so bili vsi presenečeni, da je veliko živali končalo pod rezili kmetijskih strojev in kolesi avtomobilov. Mnogi obiskovalci so se presenečeno čudili pestrosti življenja v gozdu, a le redki so prepoznali večino razstavljenih živali. Lovskih trofejev so pokazali le toliko, da so obiskovalcem lahko razložili, kaj so trofeje in kako jih pripravljajo, imenujejo in ocenjujejo. Tudi v tem je bila ena od dodanih vrednosti projekta, čeprav je med lovci še vedno slišati pripombe zaradi takšnih pristopov, češ da na razstavo prihajamo zaradi trofejev. A ni res, specializirane lovske razstave doma in še bolj

Foto: M. Toš

Za širšo predstavitev dejavnosti LD Tržišče in lovstva v minulih 70 letih je LD za javnost pripravila vsebinsko dobro zasnovano lovsko razstavo, ki so si jo ogledali tudi učenci okoliških šol, občani in lovci sosednjih LD.

na tujem so izjemni pregledi t.i. letnih »žetev« in moči trofejnih delov. A naravovarstveno obarvani projekti lokalnega značaja imajo drugačen namen, kar so v LD Tržišče pravilno doumeli. Na razstavi sta orožje predstavljali stari puški in nekaj starega orodja za polnjenje nabojev, pa daljnogledi, oblačila, nahrbtniki, klobuki, piščali ... Velik del razstave so namenili lovski literaturi, leposlovju in strokovnim besedilom. Obiskovalci so občudovali že precej staro, a še vedno odlično knjigo *Naš lov* v dveh delih, pa veliko lovsko enciklopedijo, kot lovci radi poimenujemo zadnji *lovski priročnik – Divjad in lovstvo*. Vendar si kar zasluži ime priročnik; tudi sam se včasih rad pošalim, da je to naša »biblija«, ki zgovorno kaže naše hotenje po izobraževanju članstva! Mnogi obiskovalci razstave so prebrali

zgodovino revije *Lovec*, si ogledali izvod revije *Lovec*, star 70 let, in nekaj zadnjih števil te »najlepše revije o naravi«. Kot nam je povedala Alenka Knez, je bil eden od tematskih sklopov namenjen tudi lovskim psom in lovski kinologiji. »Tistim lovskim pomočnikom, ki so del lovčeve družine, pa tudi tistim psom, ki nekontrolirano lovijo in kruto morijo prostoživeče živali. Menimo, da se je marsikateri lastnik zamislil nad posledicami »izleta« svojega psa«. Lovci so za razstavo prispevali zanimive zgodbe iz svojih spominov. Žena enega od lovcev je napisala tudi nekaj prizorov iz življenja lovcev. Večkrat so z njimi poživili krajevne in šolske prireditve. Med lovskimi napravami je pozornost pritegnila preža, ki so jo trije lovci skupaj z mizarjem izdelali po »merah« razstavnega prostora upoštevajoč proporce. Tudi krmilnice in

solnice so vzbudile zanimanje. Čudovito deblo z mnogimi dupli je mnogo povedalo tistim, ki so si vzeli dovolj časa za natančen ogled. Deblo je bilo namreč še kako živo! Vsak dan so bila tla okrog njega zasuta z novim lesnim drobirjem. Obiskovalci so videli stare lovske rogove, preizkusili lovske stole, si ogledali lovski nahrbtnik, ko je bil še oprtnik.« Listanje po starih fotografskih albumih je marsikoga spomnilo na zgodbo, na osebe, na mladost, na prednike. Knezova je ocenila, da si je njihovo razstavo v dobrih štirinajstih dneh ogledalo od 500 do 600 obiskovalcev. Med njimi so bili otroci štirih osnovnih šol in številni domačini ter lovci sosednjih LD.

Skratka, lep primer pozitivne prakse in koristen napotek za razmišljanje vsem, ki se na terenu šele nameravate lotiti podobnih projektov in proslave. Z njimi lahko javnosti poveste veliko več kot s »praznim mlatenjem besedne slame« na preživetih lovskih posvetih in drugih oblikah nedejavnega sestankovanja in pametovanja tistih, ki o »vsem vse vedo«. LD Tržišče je ubrala pravo pot in velja jim čestitati za pogum in učinek. Predvsem za drugačen, celovit in privlačnejši pristop k zasnovi, predvsem pa k uresničitvi namena razstavnega projekta, ki je bil prava naravovarstvena in vsestranska podoba sodobnega slovenskega lovstva! In takšnih podob si lahko samo še želimo. Naj ob koncu omenim tudi zaslužne avtorje in sodelavce projekta, ki so bili: **Janez Kuček, Vinko Sitar, Julij Mikec, Janez Tramte, Tone Knez, Slavko Tršinar** in že omenjena **Alenka Knez**. Res vredno posnemanja!

Dr. Marjan Toš

70 let LD Sevnica

Takoj po vojni vihri se je zbralo nekaj ljubiteljev narave in to so bili zametki LD Sevnica. Glavni pobudnik in večletni predsednik je bil **Franc Plavštajner** iz Sevnice, prvi lovski čuvaj pa **Franc Ameršek**, ki je opravil čuvajski izpit že pred drugo svetovno vojno. Njegov sin je še vedno član naše lovske družine. Kar nekaj članov je lovcev že okrog 40 let in več. Med njimi je najstarejši **Gabrijel Hvala** (Jelko), ki je član več kot 50 let, dopolnil pa je že 80 let starosti. V naši LD smo vedno imeli okrog trideset članov, pa tudi lovke so vedno med članstvom.

Člani LD Sevnica ob praznovanju

Čeprav so se časi zelo spremenili, so naši lovci še vedno čili in še dobro skrbimo za divjad. Opažamo, da imamo v lovišču kar primerno številčnost srnjadi, lisic, kun, mlakaric, jazbecov, veveric, čapelj itn. Manj je poljskih zajcev, vedno več pa je divjih prašičev.

Na samo prireditev ob 70-letnici delovanja LD Sevnica, ki je bila 27. 8. 2016 pred našim domom, smo povabili člane sosednjih lovskih družin, vaščane, prijatelje in seveda naše žene, partnerke, ki so pravzaprav največje pomočnice nas lovcev.

Prvi govornik sem bil **Miran Bence**, starešina LD Sevnica, program pa je povezovala naša tajnica **Mateja Bence**. Med slavnostnimi govorniki je bil **Slavko Zakšek** (predstavniki ZLD Posavje, UO LZS in predsednik OZUL Posavje - Krško). Veseli smo bili tudi obiska in nagovora župana Občine Sevnica **Srečka Ocvirka**. Samo proslavo so popestrili Rogisti iz Škocjana in godba Blanški vinarji.

Ob tej priložnosti smo razvili nov družinski lovski prapor, na katerega sem tudi sam kot starešina zelo ponosen. Botra prapora sta **Mirko Šmit** in **Damjan Povodnik**. Mirko je kot praporščak LD Sevnica tudi slavnostno zaprisegel. Nov lovski prapor, lovski dom, nov nadstrešek in vse zbrane je blagoslovil gospod župnik **Vinko Štruncelj** iz Sevnice.

Vsi člani LD Sevnica smo zaslužni, da imamo lep lovski dom, nov prapor in ohranjeno naravo, vendar vsi nismo mogli dobiti priznanja. Iskreno pa čestitam vsem dobitnikom priznanj ter vsem članom ob visoki obletnici našega delovanja v korist napredka naše LD. Zahvalo izrekam vsem, ki so kakorkoli pomagali pri naši obletnici – vsi so zapisani v našem biltenu –, ki smo ga izdali ob tej priložnosti.

Miran Bence

LD Poljane je praznovala 70 let

Posebno ponosni so na vsebino svojega Zbornika

Lovska družina Poljane je bila lani stara 70 let. Vedno živahna in delavna LD. Njena zgodovina se je začela po drugi svetovni vojni, 17. 7. 1946, ko se je sedmnaest domačinov – kmetov, posestnikov in obrtnikov – z dr. **Ivanom Tavčarjem** na čelu sestalo in usta-

LD Poljane je svojo 70-letnico praznovala 10. 9. 2016 s slavnostno proslavo v Domu krajanov Poljane. Lepo naključje: prav na dan proslave je bil namreč pred 40 leti prvi sestanek z *LD Selca*, kjer so se dogovorili za izvedbo brakade, ki jo od tedaj izmenično izvajajo še dandanes. Na proslavi so člani LD Poljane, skupaj z gosti, obudili prehojeno pot in podelili priznanja sosednim LD, lokalnim organizacijam, občini in krajevni šoli za dolgoletno uspešno sodelovanje. Posebne zahvale LD za opravljeno delo so prejeli člani z največ opravljenimi delovnimi urami: **Ladislav Dolenec st.**, **Slavko Novak**, **Ivan Stanonik**, **Anton Marc** in **Jure Rihtaršič**. Zahvalo je prejela tudi **Rezka Košir**, ki že več kot 40 let opravlja delo hišnice v družinskem lovskem domu.

Za kulturni del proslave so poskrbeli Rogisti LD Selca in Škofjeloški lovski pevski zbor. Za smeh pa humorist Boštjan Meglič - Peška.

Na proslavi so predstavili **Zbornik 1996–2015**, pravzaprav kroniko LD Poljane. **Franc**

Prodovsko hišo – lovski dom, kinologijo v LD in goniče izpod Blegoša, članstvo in objavili nekaj preglednic. Novi zbornik pravzaprav nadaljuje in dopolnjuje prvo izdajo.

V delu, ki kronološko opisuje dogajanje v zadnjih dvajsetih letih, so opisane spremembe v organizaciji, članstvu, pri nosilcih funkciji, investicije in finance. Več prostora je dobila tudi »nelovska dejavnost« LD.

Od leta 1999 do 2009 je v prostorih LD delovala *Galerija na Produ*. Vsako leto so bile v njej tri slikarske razstave, predvsem z lovsko tematiko. Posebno odmevna je bila leta 1997 razstava kinoloških dosežkov in priznanj poljskih lovcev. Najbolj redni obiskovalci razstav so bili vedno predšolski otroci in učenci nižjih razredov OŠ.

Posebno obliko sodelovanja z otroki iz vrtca opravlja LD na kmečkem turizmu v Četeni Ravni. **Ladislav Dolenec st.** vsaki skupini otrok, ki pride na obisk, predstavi vlogo lovca v naravi, pokaže nekaj nagačenih živali in opiše pomen divjadi v naravnem okolju. Skoraj

Lovski kolektiv LD Poljane se je fotografiral pred hišo, v kateri imajo lovci svoje prostore.

novilo *Lovsko družino Poljane*. Septembra 1946 pa je enajst zanesenjakov ustanovilo še *Lovsko družino Javorje*. Družini sta se po nalogu Okrajnega lovskega sveta Kranj združili konec leta 1949. Leta 1953 je bilo lovišču združene LD priključeno še območje državnega lovišča Blegoš, tako da je skupna površina lovišča znašala 6.286 ha. Meje lovišča so ostale nespremenjene vse do danes.

Miklavčič je obdelal dogajanje v LD v tem obdobju, **Ladislav Dolenec st.** je opisal opravljena dela v obdobju od 1979 do 2015, **Jurij Rihtaršič** pa kinologijo od 1996 do 2015.

Leta 1999 je LD Poljane izdala kroniko o prvih 50 letih svojega delovanja. Takrat so predstavili poglede gozdarja, kmetijca in geologa o lovu, kot lovca so opisali pisatelja dr. Ivana Tavčarja,

vsako leto LD popelje nekaj razredov otrok na gozdarsko-lovski pohod na Goro. Skozi vse oblike sodelovanja je v dvajsetih letih šlo res veliko otrok.

Tudi sodelovanje z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani je rodilo rezultate v obliki treh diplom na podlagi podatkov LD Poljane. **Viktor Miklavčič** je v diplomski nalogi obdelal populacijsko dinamiko srnjadi,

Primož Kalan pa populacijsko dinamiko gamsa v LD Poljane. **Danilo Bevk** je v svoji diplomski nalogi obdelal problematiko divjega petelina v Škofjeloškem in Polhograjskem hribovju. Leta 2014 smo za dr. **Zalo Prevoršek** odvzeli nekaj želodcev srnjadi za analizo vsebine, ki jo je potrebovala pri svoji nalogi. Vsi štirje so v zbornik prispevali sestavke s svojim pogledom na dogajanje pri obravnavani divjadi v letih od diplome do danes.

Zbornik prinaša tudi opise delovanja LD v lokalni skupnosti, sodelovanje z društvi in dobrodelno dejavnost, za katero je bila LD ob svoji 60-letnici nagrajena z občinskim priznanjem.

Posebnost naše LD je tudi naša knjižnica. Zbrane in v lične knjige vezane imamo vse številke revije Lovec od letnika 1947 vse do leta 2008.

V preglednicah so o delu za obdobje od ustanovitve LD leta 1946 do danes zbrani podatki o odstrelu, izgubah in odvzemih vse divjadi. Poleg tega so predstavljeni podatki od leta 1979 naprej o povprečnih masah (težah) uplenjenih gamsov in srnjadi, in sicer ločeno po spolu in starostnih razredih. Podatki, ki so zanimivi tudi za strokovno obdelavo.

Franč Miklavčič

70 let LD Trebnje

Na Vrhtrebnjem pri lovskem domu smo 10. 9. 2016 proslavili 70-letnico ustanovitve in delovanja **LD Trebnje**. V toliko letih marsikaj zatone v pozabo in se tudi sami marsičesa ne spominjamo več. Vemo le, da je sedemdeset let delovanja nekega društva dolga doba, polna raznih sprememb, dogajanj in nenehnega spreminjanja pravil ter menjave generacij, ki prinašajo nov pogled na društveno dejavnost in delovanje društva.

Lovska družina Trebnje je nastala v času močnih tovariških in prijateljskih vezi, leta 1946. Po številu članstva je bila majhna LD. Delovala je po tradicionalnem načelu, ki se je prenašal iz roda v rod. S spreminjanjem lovske zakonodaje se je spreminjalo tudi delovanje LD. Njena odprtost in dostopnost sta omogočila, da se je začelo povečevati število članstva, s tem pa tudi delovanje družine kot društva z vsemi društvenimi zakonitostmi. Člani so prevzemali obveznosti in odgovornosti do narave in okolja. Tako danes govorimo o LD s temeljnim ciljem – varstvom narave in

Člani LD Trebnje so lani septembra proslavili svojo 70-letnico.

smotnem upravljanju z divjadjo. Lov v ozkem pomenu besede je posledica upravljaljskih prizadevanj in uravnovešanja lokalnih populacij divjadi določene vrste in ni prvenstvena naloga lovcev. Za svoje odločitve in dejanja na področju upravljanja (prej gospodarjenja) divjadi je po lovski zakonodaji v celoti odgovorna, zavezuje pa jo tudi podpisana koncesijska pogodba. Lovska družina je zato kot živo bitje, ki se rodi, raste in se razvija, ima vzpone in padce, ima prijatelje (podpornike) in nasprotnike. Je tudi skupek različnih interesov, ki marsikdaj prehajajo celo v medsebojna nasprotja. Take preizkušnje LD celo bogatijo in jo krepijo, da je kos izzivom sodobnega časa. Dejstvo je, da zdajšnji čas ni naklonjen lovskim organizacijam, niti lovcem. Zato si moramo neprestano prizadevati, da nas širša družba prizna kot organizacijo, ki deluje na področju varstva narave in naravnega okolja. Lovska družina je predvsem naravovarstvena organizacija, lovec pa naravovarstvenik. Njeno delovanje je z novo lovsko zakonodajo postalo še težavnejše in bolj zapleteno, kar na drugi strani pomeni, da mora biti vsak lovec tudi strokovno poučen, dosleden in kolikor mogoče prilagodljiv. Tovarištvo in solidarnost sta še vedno temelj vsake LD, kar velja tudi za prihodnost! Lovstva in lovske organizacije ni, ko prevladajo zasebni interesi, sebičnost in korist.

LD Trebnje ni več zgolj lovsko društvo, saj je njeno delovanje usmerjeno tudi na delovanje zunaj

lovskih okvirjev; povezuje se s sorodnimi društvi, ki delujejo v občini, še posebno na področju razvoja turizma, varstva narave in kulturne dediščine. Veseli smo, da nas ožje okolje sprejema, kar se kaže v dobrih odnosih s krajanji, še posebno krajanji Vrhtrebnjega, kjer imamo svoj lovski dom. Praznovanje našega visokega jubileja je bilo hkrati praznik vseh, ki so kakorkoli prispevali k uspešnemu razvoju LD Trebnje in njenemu ugledu v ožjem in širšem družbenem okolju. Z nami so praznovali tudi naši dolgoletni lovski prijatelji, lovci LD Krško, in delegacije sosednjih LD, s katerimi meji LD Trebnje.

Stane Pekolj, starešina LD Trebnje, je ob zaključku svojega slavnostnega nagovora dejal, da je dan, ko praznujemo tako visok jubilej, tudi priložnost, da se zahvalimo vsem lovskim tovarišem in

lovskim prijateljem za dosedanje uspehe in dolgoletno požrtvovalno delo v družini, vsem sponzorjem in prijateljem lovstva pa za pomoč in podporo, ki so nam jo nudili ob praznovanju. Ob tej priložnosti so podelili tudi priložnostne *plakete LD Trebnje*: Občini Trebnje, LD Krško, LD Velika Loka, LD Mirna, LD Dobrič, LD Mirna Peč, LD Trebelno, **Bojanu Brovetu**, najstarejšemu članu LD Trebnje, LZS, Lovsko-kinološkemu društvu Novo mesto, Krajevni skupnosti Trebnje in Komunali Trebnje. Praznovanje je popetril bogat kulturni program, v katerem so sodelovali *LPZ LD Krško*, *Lovski rogisti LD Trebnje*, *Plesna skupina - Večerna zarja - Društva upokojencev Veliki gaber* in *Zabavni ansambel Suha solza*, ki nam je ob prijetnem druženju igral pozno v noč.

Bogdan Breznik

Naslikal: I. Pičulin

Z lovci skrbimo za divjad

V Vrtec Ivanjkovci že vrsto let dobro sodelujemo z lovci **Lovske družine Ivanjkovci**, ki nam prek številnih dejavnosti omogočajo spoznavanje divjadi našega okoliša in mladi rod poučuje o skrbnem odnosu do narave.

Januarja smo povabili v vrtec

otrokom že dobri znanci. Vsako leto smo dobrodošli pri **Igorju Fergoli**, ki rad razkaže svojo lovsko zbirko in pripoveduje o lovskih dogodivščinah. Veseli smo tudi vsakega podarjenega izvoda revije Lovec in slikovitega lovskega koledarja. Vse to nam pomaga mladi rod, ki ga vzgajamo v vrtcu, ozaveščati, kako pomembna je skrb za naravo.

Mihaela Vočanec

Foto: M. Vočanec

Jelka Pintarič, lovka LD Ivanjkovci, nas je najprej poučila, kako pozimi lovci skrbijo za divjad.

lovko **Jelko Pintarič**, ki nas je najprej poučila o skrbi za divjad, nato pa nas peljala v bližnji gozd, kjer smo si ogledali krmišča. Otroci so imeli priložnost spoznati različne oblike krmišč, Jelka pa je navedla tudi razloge za različne oblike in nas spodbudila k opazovanju sledi različnih živali. Hrano, ki so jo otroci prinesli s seboj, smo skrbno porazdelili po gozdu in se polni novih izkušenj, znanja in zadovoljstva po opravljenem dobrem delu vrnili v vrtec. Tam smo se pogovarjali ob toplem čaju in otroških risbah izpred dvajsetih let, ko je bila Jelka prvič na obisku v vrtcu s svojim očetom, prav tako lovcom.

Nekateri lovci so vrtčevskim

Lovski športno-naravoslovni dan

Dnevni center za otroke in mladostnike – **Postojna** pri Centru za socialno delo – **Postojna** je za svoje varovance, učence od 4. do 9. razreda, 3. 11. 2016 v sodelovanju z **LD Javornik - Postojna** pripravil t.i. **Lovski športno-naravoslovni dan**. Glavni organizator, pobudnik in nosilec programa je bil **Staš Vasle**, član omenjene LD. Pri izvedbi so sodelovali še starešina LD dr. **Branko Peternelj** in **Blaž Trkman**, uslužbenka omenjenega centra **Alma Majdanec** ter prostovoljka **Ana Rudolf**. Slednja je bila poleg avtorja

Foto: B. Peternelj

Učenci od 4. do 9. razreda Dnevnega centra za otroke in mladostnike – Postojna pri Centru za socialno delo – Postojna so si 3. 11. 2016 skupaj z lovci LD Javornik - Postojna v sklopu t.i. Lovskega športnonaravoslovnega dne ogledali lovišče in od lovcev izvedeli veliko novega o divjadi in lovcih.

Na krmišču z avtomatskim krmilnikom

da se vremenoslovci pri napovedi razjasnitve niso zmotili. Pot smo nadaljevali proti Železnikom, kjer ima naša LD svoje strelišče na Golobinji, kjer imamo jasli. Lovci pokosimo oba laza in na tak način pridobimo krmo za zimsko krmljenje jelenjadi. Na strelišču smo udeležencem razložili, da moramo vsako leto v aprilu preizkusiti naše orožje in sebe, kako smo pripravljeni na novo lovno sezono. V neposredni bližini jasl na Golobinji smo ob kaluži videli tudi prežo na visoki lestvi. Žal kaluža v zadnjih dneh ni bila obis-

je to pomembno in občutljivo na dinarsko-kraškem območju, na katerem z divjadjo upravlja tudi naša LD.

Nato smo imeli malico ob preži, za katero je bil zadolžen glavni »projektant«, tokratni vodja Staš. Med malico smo se pogovarjali o jelenjadi, njenih prehranjevalnih in bivanjskih potrebah ter pomembnosti za raznoliko in pestro naravno dediščino. Staš je imel s seboj tudi različne piščalke za privabljanje divjadi. Najzanimivejši je bil »rog«, prirejen iz polže hišice – polža tritona – za opona-

šanje jelenjega rukanja. Po ogledu notranjosti preže in krmišča »od zgoraj« smo pot nadaljevali proti Cerknjski ravnini, kjer imamo tri krmne njive in dve preži. Nedaleč stran smo si pri naslednji preži ogledali krmni boben za divje prašiče. Tam smo učencem predstavili to lovno divjad, ki v nekaterih loviščih (goriška, obalna, prekmurska regija) na kmetijskih površinah povzroča ogromno škodo. Naša družina na srečo doslej z njimi ni imela večjih težav. Po krajšem počitku smo odšli še do zadnje preže – ki smo jo načrtovali obiskati, to je preža ob mrhovišču za medvede –, in tamkaj na novo postavljenega avtomatskega krmilnika. Ob prelepem pogledu na Postojno in celotno Pivško kotlino je stekel pogovor o naši največji zveri – medvedu. Pot smo nadaljevali še prek enega laza z velikim krmiščem za jelenjad na Javorniški cesti, kjer sta nas že čakala gospodar **LD Ljubo** s svojo psičko **Klejo** in lovski prijatelj **Vinko**. Pripravila sta nam kulinarično presenečanje. Bilo je nekoliko po poldnevu, zato je bilo to presenečenje – pravi lovski golaž v kotličku s polento – zelo dobrodošlo.

Udeležencem smo že na začetku poti povedali, da imamo za vsakega od njih zgibanko *Varujmo naravo*, ki jo je izdala LZS, ter še veliko praktičnih nagrad za tiste, ki se bodo najbolj izkazali pri odgovorih na postavljena vprašanja, ki smo jih postavljali že med potjo. S starši sva se dogovorila, da bo vsak udeleženec za vsak pravičen odgovor prejel zrno fižola. Zmagovalec bo učenec, ki jih bo zbral največ in bo zato lahko prvi izbral eno izmed pripravljenih nagrad. Po izvrstnem kosilu so učenci glede na število pridobljenih fižolov izbirali nagrade; imeli smo jih dovolj, da si je vsak lahko izbral dve.

Za celosten vpogled v delo lovcev in popestritev programa smo imeli s seboj tudi najzvestejšega lovskega spremljevalca – lovškega psa, rodezijskega grebenarja **Simbo**. Udeležencem smo povedali, zakaj imamo lovci psa, kakšne skupine in pasme lovskih pasem poznamo in za katero delo v lovišču jih uporabljamo.

Petkilometrsko pot do doma smo udeleženci, polni novih spoznanj in doživetij, prehodili kar po Javorniški cesti in prišli na našo izhodiščno točko v popoldanskih urah. K uspešnosti lovskošportnega naravoslovnega dne je pripomoglo tudi sonce, ki je spremenilo turbno jutro v prekrasen sončen dan.

Dr. Branko Peternelj

Na predvečer družinskega praznika – božiča – je 24. 12. 2016 **Miljan Zidanič**, dolgoletni član LD Globoko, praznoval svoj 80. rojstni dan.

Član Lovske družine Globoko je že od leta 1958, lovski izpit pa je opravil leta 1960. Izhaja iz družine z bogato lovsko tradicijo, saj so oče in strici orali ledino globoškega lovstva. Miljan jo zelo uspešno nadaljuje in prenaša tudi na mlajše rodove. Mladostno delo na kmetiji in poklicno delo na kmetijskem področju sta ga za vedno povezala z naravo in življenjem v njej.

Miljan je prav gotovo član naše družine, ki je najbolj povezan z lovstvom in je še vedno zelo dejaven pri vseh družinskih aktivnostih, poleg tega posebno aktivno deluje na kulturnem, strelskem in kinološkem področju.

Svoje veselje do slovenske ljudske in lovske pesmi izraža ob vsaki priložnosti med lovci, ljubiteljsko pa je kot ustanovni član pel v LPZ Globoko do leta 2013 in je bil udeleženec vseh dotedanjih srečanj LPZ in skupin registrov v Republiki Sloveniji pa tudi onstran meja naše domovine. Ob organizaciji prvega, desetega, dvajsetega in tridesetega srečanja Lovskih pevskih zborov v Globokem je bil redno član organizacijskega odbora in je s svojim delom prispeval pomemben delež k uspehu srečanj. Za vse je leta 2011 prejel plaketo za lovsko kulturo II. stopnje.

Tudi kot strellec je že vrsto let med najboljšimi v Posavju, kot izjemnega strelca pa ga poznajo praktično v vsej Sloveniji. Večkrat je uspešno zastopal ekipo ZLD Posavja na državnem prvenstvu, zdaj uspešno tekmuje tudi na veteranskih prvenstvih. Je dobitnik priznanja Mojster strelca z risanico (1997), MK (1998) in kot superveteran (2012).

Kot kinolog z velikim uspehom vzgaja in šola lovske pse. Vsi njegovi psi – španjeli, prepeličarji in nemški terierji – so bili vedno izvrstno izšolani delovni psi. Miljan svoje bogate lovske izkušnje z velikim veseljem prenaša na mlajše člane. Kot mentor lovskim pripravnikom si je vedno vzel čas, da so skupaj obhodili med loviščarji, ob tem pa se tudi o marsičem pogovorili. V družini velja za člana, katerega preudarna beseda veliko pomeni in zna tudi pomiriti prenapete strasti tovarišev. Še vedno z velikim uspehom lovi kune in lisice. Za kinološke zasluge je prejel srebrni in zlati znak KZS.

V LD Globoko smo mu zaupali veliko odgovornih funkcij. Bil je predsednik gradbenega odbora za lovski dom (1969 do 1971), gospodar LD (1988 do 1997), referent za strelstvo (1975 do 1988 in 1997 do 2001), član NO pa je bil od leta 2001 do 2009. V letih 1983 do 1987 je bil član UO Lovske zveze Posavja in je kot delegat zastopal območno zvezo na skupščinah LZS.

Miljan je za svoje dolgoletno ustvarjalno delo v lovstvu prejel odlikovanja LZS: znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje.

Jubilant ima še vedno posebno

vlogo na zelo občutljivem področju ocenjevanja škode od divjadi in s svojimi strokovnimi nasveti na miren način ureja to problematiko.

Vsi skupaj želimo našemu cenjene-

mu članu, da bi svoje lovsko poslanstvo nadaljeval s svojo veliko voljo na vseh področjih, na katerih je bil uspešen že doslej.

LD Globoko – D. L.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnik

Petar Gavrič,
LD Šentilj v Slovenskih goricah

90-letnik

Florijan Erce, LD Vodice
Vincenc Doberšek, LD Makole
Vinko Petek,
LD Bresnica, Podgorci
Života Rendulič, LD Kungota
Stanislav Rus, LD Loški Potok
Jožef Samec, LD Peca, Mežica
Adolf Simončič, LD Radeče
Martjan Steinbach, LD Duplek

85-letnik

Feliks Gojčič, LD Rače
Franc Ivančič, LD Slavniki, Materija
Martin Kranjc, LD Jože Lacko, Ptuj
Božidar Kumer, LD Duplek
Alojz Markovič, LD Velika Loka
Alojzij Mostar, LD Ivančna Gorica
Jurij Pesjak, LD Boštanj
Rudi Pipa, LD Otočec
August Posnic, LD Kungota
Budislav Rojko,
LD Slovenske Konjice
Vili Romih, LD Škale
Florjan Taškar,
LD Rečica pri Laškem
Boris Vanič, LD Ribnica
Janko Varl, LD Kropa
Marko Zlodej, LD Žalec
Alojzij Žumer, LD Železniki

80-letnik

Edvin Birs,
LD Tabor Domberk, Branik
Franjo Fekonja,
LD Gornja Radgona
Franc Ferencič,
LD Murska Sobota
Jožef Hočev, LD Kamnik
Dušan Jagodic, LD Jezersko
Drago Klemenc, LD Kanal
Jože Kodrič, LD Podbočje
Janez Korošec, LD Udenboršt
Herman Meh, LD Ljubno
Jakob Piskernik, LD Udenboršt
Ludvik Prevec, LD Gornje Jezero
Florijan Rejc, LD Dole nad Idrijo
Alojz Rijavec, LD Col
Jakob Satler, LD Polzela
Franc Šolinc, LD Tabor
Marko Veršič, LD Markovci
Izidor Vovk,
LD Plešivica, Žužemberk

75-letnik

Ivan Beljan, LD Banja Loka, Kostel
Jožef Borovnik, LD Škale
Anton Breznik, LD Trojane, Ožbolt
Ivan Jože Hočev, LD Mokronog
Ivan Karoli, LD Murska Sobota
Marko Komes,
LD Pobrežje, Miklavž
Rajko Marenčič, LD Storžič
Anton Vincenc Matko, LD Brkini

Mirko Matoša, LD Petišovci
Viktor Mavrer, LD Podbrdo
Jožef Muršec,
LD Malečnik, Košaki
Martjan Pelicon, LD Štanjel
Viktor Potočnik, LD Selca
Oto Sadnek, LD Koprivna, Topla
Anton Sternad,
LD Slovenska Bistrica
Jože Sušnik, LD Žalec
Franc Štritof, LD Artiče
Adolf Švajnc, LD Kamnica
Janez Vajnhandl, LD Sveta Ana
Branko Vovko, LD Trdinov vrh
Veljko Vrhovac, LD Padež
Vincenc Zadravec, LD Velka

70-letnik

Miroslav Areh, LD Slovenj Gradec
Franc Avberšek, LD Velenje
Janez Baloh, LD Tuhinj
Martjan Bertonec,
LD Jelovica, Ribno
Radoslav Biličič, LD Gradac
Milan Boltar, LD Čepovan
Vladislav Burnik, LD Jelenk
Jožef Dolinar, LD Mlinše
Zorko Fajt, LD Fajti Hrib, Renče
Ljubomir Ferencič,
LD Murska Sobota
Slavko Franko, LD Šentjamej
Stanislav Hribljan, LD Kočevje
Aleksander Jevnikar, LD Mirna
Štefan Kalamar, LD Dobrovniki
Anton Kampuš, LD Benedikt
Justin Kobal, LD Planina
Bogomil Kusterle, LD Podbrdo
Marko Maticič, LD Planina
Stanko Milič,
LD DSLFJ - Dobrdo
Ciril Oiclj, LD Podgorje
Vaskrsija Pavič, LD Vransko
Alojz Pavlovčič, LD Senožeče
Ivan Petrič, LD Šmartno Pri Litiji
Rudolf Pirš,
LD Motnik, Špitalič in LD Domžale
Franc Plaznik, LD Jezersko
Srečko Plešej, LD Slovenj Gradec
Martjan Polc, LD Zagorje
Branko Poropat,
LD Kojnik Podgorje
Vinko Rogina, LD Dragatuš
Rudolf Sintič, LD Tomišelj
Albin Sirk, LD Gorica
Franc Skuhala,
LD Križevci pri Ljutomeru
Ivan Sovinšek, LD Gornji Grad
Maks Sušnik, LD Kamnik
Milan Šanko, LD Moravci
Jože Šetinc, LD Brežice
Mihael Silvester Štravs,
LD Plešivica, Žužemberk
Ivan Šumah, LD Podgorje
Ivan Tomaž, LD Pogorevc
Ivan Ukotič, LD Šmarje
Janez Videnič, LD Cerklje ob Krki
Jože Vrančnik, LD Bojansko, Štore
Ivan Vrbič, LD Vojnik
Srečko Žigart, LD Kapla

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Letošnji Visoki lov in ribištvo v Salzburgu

Devetindvajseti strokovni sejem **Hohe Jagd & Fischerei** (Visoki lov in ribištvo), ki je potekal od 16. do 19. februarja 2017 v Salzburgu, je dosegel in celo presegal vsa pričakovanja. Zato so organizatorji že na tem sejmu začeli načrtovati tudi programsko-vsebinske zasnove za 30., jubilejni, tradicionalni salzburški sejem, ki bo prihodnje leto odprt od 22. do 25. februarja.

O letošnjem salzburškem lovskem delu sejma so javna občila na temelju dejstev in statistike zapisala, da je postal srednjeevropski dogodek lovske panoge. Sejem Visoki lov in ribištvo ni le tovrstni sejem »številka 1« med sejmi te vrste na območju Alpe-Jadran, ampak, kot poudarjajo številni razstavljalci, naj bi postal tudi vodilni tovrstni tematski sejem v širšem evropskem prostoru.

Torej pomembna in aktualna prireditel, na kateri se predstavljajo neposredno proizvajalci lovskega strelnega orožja, streliva, lovske optike in druge sodobne opreme ter sredstev za lov (in ribolov).

Na letošnjem sejmu nas je že pri vходу čakal zanimiv in aktualen napis *Žolna - gradbeni mojster v gozdu*, ki je vabil na posebno zasnovo gozdno-naravovarstvene razstave. Sejemska prireditel poskuša kot rdeča nit z razstavnim prikazovanjem na neposreden način poudarjati, da sta si narava in človek na vsakem koraku partnerja, obenem pa, da je treba nesebično skrbeti in varovati naravo.

Da je sejem postal tako strokovno in sporočilno dovršen, ki ga vsako leto tudi vsebinsko nadgrajujejo, je ključnega pomena, da si je prireditelj sejma zagotovil stalen stik z razstavljalci in obiskovalci. Opravljena anketa je namreč pokazala, da je 92 % obiskovalcev zelo zadovoljnih;

90,7 % od vprašanih obiskovalcev pa je sejmsko ponudbo označilo kot popolno. 97 % obiskovalcev bo sejem Visoki lov in ribištvo priporočilo za ogled tudi drugim, ki si sejma še niso ogledali. Kar 87,9 % od anketiranih je tudi potrdilo, da so si na sejmu pridobili

novi znanje, 50,2 % jih je odkrilo nove izdelke in opremo, 32,4 % pa je na njem našlo nove ponudnike izdelkov in storitev za lovce in ribiče.

Dobro je bilo slišati mnenje **Rainerja Schwarza**, direktorja podjetja za lovski turizem Blas

Vse foto: F. Ekar

Pogled na del salzburškega sejmišča

Boroveljski puškarji so še vedno »v igri« za najboljše puškarske mojstre.

safari, pomembnega razstavljalca in oglaševalca, ki je dejal: »Salzburški sejem je sedaj prevzel mesto sejma v Dortmundu, sploh kar zadeva ugled in kakovost obiskovalcev. Za nas je bil letošnji sejem spet enkratni sejem, če ne najboljši doslej!«

Gerhard Langmaier, mojster ribištva, Salzburg, ki letošnji sejem enako navdušeno in pozitivno ocenjuje, je dodal: »Naša ribiška vas (na sejmu), ki smo jo imeli skupaj z Bavarsko oz. bavarskimi ribiči, je bila tudi v tem letu izjemno dobro sprejeta. Veliko pozornost pa je povzročila prisotnost in aktivnost mladih ribičev – našega podmladka.«

Večina vprašanih obiskovalcev se je zanimala za športno orožje in dodatno opremo (53,1 %), 36,2 % za optične naprave in opremo, 30,7 % za terenska vozila 30,5 %, so jih je zanimala lovska oblačila in »safari«, 29,8 % obiskovalcev se je zanimalo za lovske in športne pse, 29,5 % pa sta jih zanimala ogled in nakup športnih, lovskih in drugih oblačil. Enako anketo so opravili tudi za ribiško področje, kjer so prav tako ugotovili pozitivne in spodbudne odgovore.

Kot aktualno popestritev so obiskovalci ocenili predstavitev in animacije z lovsko literaturo, lovsko veterinarsko lekarno, prodajo lovskega rogovja, trofeje

pokojskih lovcev po izjemno nizkih cenah. Vse več je tudi zanimanja in nadaljevanja že uveljavljene ponudbe rabljenega lovskega in športnega orožja.

Zelo velika pozornost je bila namenjena tudi predstavitvi pasem lovskih psov in lovski kinologiji z razstavo psov in ocenjevanji.

Prireditelji 29. sejma Visoki lov in ribištvo s ponosom povedo, da je bilo letos v razstaviščnih prostorih 68 razstavljalcev več kot lani, saj so ugotovili, da predstavitev izdelkov in prodaja po spletu nista učinkoviti v vseh primerih. Dosežen je bil tudi rekorden obisk

Najboljši letošnji rukači, ki so nastopili na Mednarodnem tekmovanju v Salzburgu (od leve): 3. mesto Madžar Mate Kaspar; 1. mesto Avstrijec Patrick Obersamer in 2. mesto Slovenec Urban Košir.

s 43.201 obiskovalci, kar se je zgodilo šele drugič v 29 letih. Žal pa je treba ugotoviti, da slovenski razstavljalci na letošnjem sejmu ponovno niso bili primerno prisotni niti v ponudbi lovnega turizma niti v preostalih zvrsteh ponudbe za lov, ribištvo, kinologijo, gozdarstvo, naravovarstvo ... Zato pa je bila na tem področju dobro opazna npr. naša sosedna Hrvaška z dvema samostojnima paviljonoma in odlično načrtovanim sistemom trženja.

Mednarodno tekmovanje v opnašanju rukajočega jelena je bilo na tem sejmišču spet v središču zanimanja in pričakovanja. Vsako leto ugotavljajo in dokazujejo iz-

Patrik Obersamer, tretje pa je pripadlo **Mateju Kasparju** z Madžarske.

Naj še omenimo, da je bilo že enajstič na sejmišču organizirano tudi posebno tekmovanje - ocenjevanje dragocenih izdelkov iz krzna za nagrado *Rdeča lisica*. Ob tem je bilo posebej poudarjeno, da so v tekmovalni izbor uvrstili le krznene izdelke, pridobljene iz t.i. obveznih kvot letnega obveznega odstrela prostoživečih divjadi s cenjenimi zimskimi kožuh.

Tudi letos je bil dobro opazen časopis *Die Jaegerin* (Lovka), ki si že sedem let prizadeva za kakovost, popularizacijo in ustrezno

Med obiskovalci salzburškega sejma je bilo opaziti veliko mladih; to je vsaj pri Avstrijcih porok za nadaljnji obstoj in razvoj lovstva.

urjenost mojstrov te večšine v vse večji dovršenosti in popolnosti. Tudi konkurenca je vedno očitnejša in brezkompromisna. Od Slovencev se je tudi letos v mednarodni konkurenci uvrstil na drugo mesto slovenski lovec (član LD Borovnica) **Urban Košir**, prvo mesto je osvojil Avstrijec

ovrednoteno raven ženskega lova. Omenjeni časopis tudi vsako leto izbira »lovko leta«.

Na salzburškem sejmu je mogoče dobiti tudi informacijo o trendih lovskega članstva. Vsaj Salzburžani z veseljem ugotavljajo, da se pri njih zanimanje za lovstvo povečuje, pa tudi želja za pridobitev oz. opravljanje zahtevnega lovskega izpita. Letos je bilo na Salzburškem 350 takih kandidatov, članov lovskih društev pa je na tem območju okrog 10.110.

Na otvoritveni slovesnosti letošnjega sejma so nemalokrat poudarili, da pri lovu nikakor ni pomemben le plen – tudi v gozdarstvu ni pomemben le posek drevja –, ampak predvsem varovanje prostoživečih živali in njihovih habitatov.

Poleg številnih strokovno-vzgojno, didaktično usmerjenih delavnic za lovstvo, naravovarstvo, lovsko kinologijo, ribištvo so predstavili aktualne lovske časopise: *Anblick*, *Die Jaegerin* ... V reviji *Jagen Heute* (1. 2. 2017/

je bil objavljen članek z naslovom *So lovci teroristi?* avtorja dr. **Georga Zakrajška** (Dunaj). Avtor je sprožil kar nekaj burnih razprav, ko je EU na to vprašanje, povezano z orožjem, odgovarila z »DA«. Avtor je povsem jasno zapisal, da to nikakor ni res, kajti lovci imamo orožje prijavljeno, je zakonsko legalno in registrirano ter ga uporabljamo skladno z veljavnimi zakoni in določbami. V času vse bolj prisotnega terorizma na območju Evrope je v EU nastalo napačno tolmačenje, da je vsakdo, ki ima dostop do orožja, nevaren – potencialni terorist. Torej tudi lovci. Prav na podlagi takih enostranskih ozkih tolmačenj želi EU vpeljati nova merila, med njimi uvedbo prepovedi lastništva orožja.

V novih merilih – tudi glede lovskega orožja – je EU zapisala, naj bi bile omejitve pri skladiščenju orožja in streliva, nabojniki naj bodo sprejemljivi največ le do deset nabojev pri puškah, pri revolverjih pa do 20 nabojev. Veljala bo prepoved avtomatskega orožja. Nadalje bo potrebna uvedba dovoljenj za plinsko in »strašilno« orožje,

Tudi rezbarji s Poljske so predstavili svojega sv. Huberta.

onesposobljeno strelno orožje naj ponovno sodi v prvotno kategorijo, uvedba medicinskih in psiholoških testov, obnavljati je treba preglede za lastnike orožja. To je le del načrtovanih ukrepov, ki naj bi jih/jih bo morala sprejeti vsaka država, članica EU.

Če smo obiskali sejem in si ga pozorno ogledali, še posebno, če smo si sejemske ogledne cilje določili že doma, smo jih na sejmu skoraj zagotovo uresničili. V takih množicah pa je skoraj nemogoče iskati zgolj naključne pomožne vsebine ali ogleda, saj praviloma za to zmanjka časa in tudi volje. Zato nemalokrat od takih obiskovalcev poslušamo le

kritike. Opaziti je tudi bilo, da obiski lovcev iz Slovenije niso več tako zelo množični, kot smo jih bili vajeni, so pa bili prisotni večinoma strokovni obiskovalci iz lovsko-strokovnih institucij za lovstvo: Zavoda za Gozdove Slovenije, Lovske zveze Slovenije in območnih lovskih zvez, navdušeno članstvo iz LD, predstavniki krajinskih, narodnih parkov.

Vsekakor je vsako novo spoznanje/videnje novosti zelo pomembno tudi za razvoj in napredek v panogi. Zato nova spoznanja niso nič manj pomembna za naravovarstveno in trajno naravnano lovstvo in ribištvo ter s tem povezanim podjetništvom.

France Ekar

V Pesniški dolini izginjajo (še) zadnje oaze za malo divjad?

Potem ko je mala divjad tudi s pomočjo lovcev in dodatnega zimskega krmljenja preživela dokaj ostro zimo, se ji na pomlad očitno ne obeta nič dobrega. Motorne žage že glasno »pojejo« in na veliko padajo še zadnje naravne remize in grmišča, v katerih si je lahko mala divjad poiskala mir, trajno zavetišče in prostor za razmnoževanje. Na »udaru« so znova nižinske lovske družine (LD), tako tudi v Pesniški in Ščavniški dolini. Med njimi je tudi **LD Dobrava** v Slovenskih goricah, ki je letos očitno izgubila še zadnje zatočišče za malo divjad v predelu Spodnje Senarske in Spodnjih Verjan. Na levem bregu stare struge reke Pesnice je ob njivah, s katerim gospodarji podjetje Žipo živinoreja – poljedelstvo Lenart, d. o. o., padlo vse, drevje in grmišča. Nekaj dreveja in neuporabnih grmišč je ostalo le še ob njivah na desnem bregu ostanka Pesnice, s katerimi upravlja ptujška Perutnina. Kako dolgo še?

A to še ni kito najhuje, posekali so tudi res kakovostno remizo za malo divjad ob sotočju melioracijskega potoka in reke Drvanje v Spodnji Verjanah. V njej so lovci še letošnjo zimo krmlili večjo jato fazanov in manjšo kito jerebic. Kam so se te poljske kure po poseku drevja in grmišč umaknile, še ni povsem znano; nekaj jih videvajo na pustih njivah in nekaj na travnikih, kjer so lahek plen plenilcev, lisic, kun in ujed. Kot so povedali predstavniki podjetja Žipo, so očistili staro strugo Pesnice in melioracijskega potoka

Foto: M. Toš

Žalosten je pogled na podrto remizo v Sp. Verjanah, ki je bila zadnje zatočišče za fazane in jerebice.

Foto: M. Toš

Melioracijski potok med Spodnjo Senarsko in Spodnjimi Verjanami v Pesniški dolini je pust, brez vodnega življa. Zapustile so ga še race, saj ob njem ni več nobenega kritja.

v skladu z navodili in zahtevami Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, ki jim daje zemljišče v najem. Poseg so opravili pred 1. marcem, kot to še dovoljujejo predpisi, in pustili nekaj dreves za ptice. Dodali so še, da so vedno pripravljeni za razgovor z lovci in da so jim pripravljeni pomagati z lesom, če ga bodo potrebovali za gradnjo visokih prež. Je to res dovolj z njihove strani, pa se sprašujejo ne le lovci, temveč tudi mnogi drugi naravovarstveniki. V omenjenem predelu so namreč med drugim videvali zelo redko in ogroženo zlatovranko.

Če se bo takšno ravnanje nadaljevalo, bo mala divjad že čez nekaj let ostala brez vsakega kritja in nujno potrebnega življenjskega prostora in bo počasi izginila. In ravno tega se lovci najbolj bojijo, saj so odgovorni za ohranitev vseh prostoživečih živali. Tudi ta zgodba potrjuje znani rek, da je po toči zvoniti prepozno in da bi bil morda še kako koristen predhodni argumentiran pogovor z upravljavcem zemljišč. A kar je,

pač je, remiz preprosto ni več in to je na dolgi rok zaskrbljujoče dejstvo ne samo za resno ogroženo malo divjad v omenjenem delu Slovenskih goric, pač pa čez čas tudi za kmetovalce. Ne nazadnje to potrjujejo izkušnje iz tujine, a se iz njih očitno nečemo ničesar naučiti!

M. Toš

»Poleg vsega tega pa so še volkovi ... ali lupus homini lupus«

V Arhivu Republike Slovenije so februarja letos v rubriki **Arhivalija meseca** predstavili Poročilo namestnika pooblaščenca Oddelka za zaščito naroda (OZNA) za Okraj Ribnica **Mirka Turka - Bineta**, ki ga je 13. 2. 1945 poslal nadrejenemu pooblaščenцу OZNE za Notranjsko okrožje **Albinu Logarju** (slednji je imel enako partizansko ime - Bine). Predstavljeni dokument

ima oznako (signaturo): *SI AS 1931, Republiški sekretariat za notranje zadeve SRS, šk. 668, mapa 301-22, str. 1246–1249*, in je po oceni **Tadeja Cankarja** iz Arhiva Slovenije navkljub skromni zunanji podobi zanimiv. Kot je značilno za celotno gradivo OZNE, je poročilo – skupaj z ohranjenim gradivom slovenskega protirevolucionarnega tabora – predvsem bogato s podatki o nasprotjih med Slovenci v zaključnem obdobju druge svetovne vojne. Eno od območij, kjer je bil narodni razkol še posebno izrazit in surov, je bilo tudi širše območje Ribnice; podobno kot drugod je tudi tod enega svojih vrhuncev dosegel ob prelomu leta 1944–1945. V tem pomenu ponuja poročilo predstavitev tedenskega dogajanja na ozkem geografskem območju, skupaj z drugim gradivom OZNE pa nudi zanimiv vpogled v dejavnosti/vedenje ljudi v vojnem času: v vojaške spopade, likvidacije, aretacije in omejevanje gibanja, deportacije v taborišča, zastraševanje podpornikov nasprotnega tabora, intenzivno zbiranje podatkov o nasprotnikih. Torej v dejavnosti, ki ga najbolje označi latinski izrek *Homo homini lupus est* (Človek (je) človeku volk). Kot je ob predstavitvi zanimive arhivalije še zapisal **Tadej Cankar**, »običajno predstavljajo dokumente, ki so izjemni ne le po svoji vsebini, pač pa tudi podobi oziroma obliki. Tokratni dokument predstavlja očitno izjemo: že ob bežnem pogledu nanj najprej opazimo slab papir, komaj berljiv zapis s korekturami, nobenih okrasitev. Pa vendar se pomembne – ali pa vsaj zanimive – zgodbe in dejstva pogosto najdejo tudi v takšnem »neuglednem« gradivu. To še posebno velja za gradivo iz časa druge svetovne vojne, ko so – zlasti pri gradivu partizanskega tabora – seveda tudi objektivne okoliščine pogojevale nastanek slabo berljivih zapisov. Ti niso bili pisani v pisarnah, ampak na »položaju«, in to na papir, ki je bil pač na razpolago. Ob pomanjkanju papirja je bilo treba posamezen list kar najbolje izkoristiti in nanj vnesti čim več informacij.«

Očitno človeški spopad sam po sebi ni bil zadosti in so se vanj vmešali še volkovi. Zaradi kratkih zapisov na prvi in drugi strani je dokument namreč nepričakovano zanimiv tudi za proučevanje in poročanje o njihovem vedenju. To je bilo v zadnjih letih tudi predmet raziskav znanstvenega projekta SloWolf, ki med drugim navaja: »Prostoživeči, zdravi volkovi po znanih in dokumentiranih podatkih

za Evropo ne predstavljajo nobene grožnje za človeka. V Sloveniji v zadnjih 100-ih letih ni znan noben primer napada volka na človeka. Znani so primeri, ko volkovi živijo v neposredni bližini človeških prebivališč, so na ljudi navajeni in jim ne povzročajo težav.«

Resnici na ljubo pa obstajajo tudi zgodovinske raziskave, zlasti za območje Francije, ki na podlagi zgodovinskih virov le dokumentirajo volčje napade na ljudi v daljšem časovnem obdobju. Verjetno se s tako resnico ne bi strinjala avtor poročila in Ivan Juhant, Mirku Turku podrejeni pomočnik

ročilu nadrejenim, po predstavitvi dejavnosti domobranske strani, še navedel: »Poleg vsega tega pa so še volkovi, tako da je zelo nevarno že radi njih hoditi sam po tistem terenu.« Zaradi krajevne in časovne bližine obeh dogodkov lahko skoraj gotovo sklepamo, da so bili v napadih udeleženi volkovi istega tropa. Glede na navedbo v poročilu se je zgodilo v času, ko je bila pokrajina prekrita z visokim snegom. O drugih podrobnostih in vzrokih napadov pa lahko zaradi skoposti pisnega poročila le ugibamo; morda so se volkovi v času vojne, podobno

vojni do konca leta 1947 prepovedan; ravno obratno pa je veljalo za lov na volkove, ki ga je oblast v tistem obdobju – morda tudi zaradi njihovega povečanega števila – zelo spodbujala in nagrajevala odstrele.

Arhivalija z bogatim komentarjem **Tadeja Cankarja** je bila objavljena tudi na spletni strani Arhiva Slovenije in je res vredna skrbnega branja. Zanimiva ni samo za zgodovinarje, ki se ukvarjaj(m)o s proučevanjem medvojne dogajanja na Slovenskem v času okupacije in razkosanja domovine v letih 1941–1945, pač pa tudi za poznavalce in raziskovalce divjadi in lovske zgodovine v naših krajih. Čeprav ne najbolj neposredno nam vendarle osvetljuje droben mozaik človeške filozofije do zveri v medvojnem in povojnem času. Komentar ob arhivaliji februarja 2017 **Tadej Cankar** končuje z nekaj temeljnimi podatki o volkovi v Sloveniji dandanes in dodaja, da »danes živi v Sloveniji le okoli 40 volkov*. Gozdno območje od Velike do Goteniške gore še naprej predstavlja njihovo pomembno življenjsko okolje. Čeprav od poročila Mirka Turka - Bineta – v teh dneh mineva dvainsedemdeset let od njegovega nastanka – ni bilo zaslediti podatkov o napadih volkov na ljudi na območju Slovenije, vseeno ni za verjeti, da bi se volčja nrava lahko v času od zime leta 1945 do danes povsem spremenila. Le upamo pa lahko, da se je vsaj človeška.«

Vsak dodatni komentar je povsem nepotreben in odveč. Sodbo naj si bralci ustvarijo sami!

Povzel in za objavo pripravil:
dr. Marjan Toš

* V Sloveniji je populacija volkov od leta 2010 stabilna ali se celo v rahlo povečuje. V sezoni 2015/2016 je na območju Slovenije živelo enajst tropov volkov (štirje skupni s Hrvaško). V Sloveniji so strokovnjaki velikost populacije volkov ocenili na 52 (od 42 do 64) volkov. Vir: Bilten e-Natura 2000, št. 187/jan. 2017.

pooblaščenca Oddelka za zaščito naroda (OZNA) za Okraj Ribnica. Z volkovi sta imela namreč v gozdnatem zaledju Ribnice, pri Grčarskih Ravnah in Grčaricah, nekdanjih kočevskih vaseh, neprijetni srečanja. Ob prvem se je Mirko Turk pred napadom treh volkov uspel rešiti z begom in streljanjem. V drugem pa je bil položaj Ivana Juhanta še težji; napadlo ga je kar šest volkov, pred katerimi se je zatekel na drevo. Volkovi naj bi ga naslednje štiri ure zadrževali na drevesu in ob tem tulili. Mirko Turk je zato v po-

kot v obdobju prve svetovne vojne, kljub navzočnosti vojaštva v gozdovih, namnožili (o tem lahko beremo tudi v Lovcu). Morda se je v vojnem času zaradi različnih vzrokov spremenil odnos volkov do ljudi ali pa sta bila napada zgolj naključni izjemi. Nedvomno pa se je v tistem času zmanjšalo število parkljaste divjadi, siceršnjega poglavitnega plena volkov, ki je bila v času vojne zagotovo pomemben vir hrane partizanskim enotam, verjetno pa tudi domobranskim. Prav zaradi zmanjšane številčnosti je bil lov na jelenjad in srnjad po

Uspešna polharska žetev na Koroškem

Septembra 2014 ustanovljeno **Skoroško Polharsko društvo Uršlja gora** šteje že 39 članov. Med tamkajšnjimi lovci in nelovci je namreč vedno več družabno razpoloženih privrženecv, ki ga nudi, roko na srce, tudi članstvo v polharskem društvu. Potem ko so avgusta lani na Gornjem Razborju (900 m) v Gostišču Pečoler, kjer je

uradni sedež društva, imeli drugi redni letni občni zbor, na katerem so v članstvo sprejeli nove člane, nekaj jih bodo tudi na letošnjem, se ni bati, da svojega poslanstva ne bodo uspešno nadaljevali tudi v prihodnje. Za organizacijsko, izobraževalno in družabno stran delovanja polharjev vedno uspešneje skrbi sedemčlanski upravni odbor, ki ga vodi znani koroški lovec in gozdarski inženir **Dušan Leskovec**.

V času lanske lovne dobe na polhe so spet organizirali nepozabno družabno lovsko polharsko srečanje in lov na polhe. Na Čerčejevem vrhu pri lovskem domu LD Podgorje se je večina

Foto: R. Ravnikar

Srečni uplenitelj gobastega srnjaka Nejc Lavrinc; na fotografiji levo od njega Slavko Stenko, desno pa Nejcjev oče Justin.

Vse foto: F. Rotar

Kako se pravilno izkožuje in pripravlja polhe za pečenje, sta prisotnim pokazala najbolj izkušena koroška polharja Dušan Leskovec in Jožko Temnikar.

koroških polharjev in nekaj pripravnikov za polharsko članstvo ter privrženecv polharije udeležila zabavnega polharskega večera. Redni člani, ki imajo že vse pravice in dolžnosti, ki so zapisane v uradno registriranih pravilih in nosijo tudi uraden žig društva, so »morali« na lov prinesiti svojo oštevilčeno past, pri nas pravimo »škatl'co«. Lanski ulov polhov je bil sploh nadvse uspešen. Tudi tokrat so polharji enojne in dvojne pasti nastavili samo enkrat, a kljub temu vanje ulovili veliko polhov. Ker polšje meso že od nekdaj velja za zelo okusno in kulinarično poslastico, so vse ujete polhe, med katerimi jih je bilo kar nekaj precej debelih, po vseh pravilih izkožili. Kako poteka to kar zahtevno opravilo, sta zelo večje pokazala predsednik Dušan Leskovec in prekaljeni mesarki mojster **Jožko Temnikar**. Organizacijski odbor za lansko lovsko polharsko srečanje je – za vsak primer – pripravil tudi različno meso z žara in pijačo. Na krožnikih se je znašlo

tudi okusno pečeno polšje meso. Polharsko lovno, strokovno in družabno druženje je potekalo ob lovskem ognju še pozno v noč. Za popestritev je diatonično harmoniko raztegoval **Ivan Polenik**, polharji pa smo lepo in ubrano peli koroške in narodne pesmi ter zapeli tudi uradno himno polharskega društva.

Franc Rotar

Srnjak z gobastim rogovjem iz LD Moravče

Glede na objave in ustna poročila o uplenitvah t.i. gobastih srnjakih v Sloveniji bi lahko domnevali, da je takih pojavov več kot včasih, lahko pa je to tudi vzrok, da se o njih zdaj bolj redno poroča. Kakorkoli, tudi v lovišču **LD Moravče** je bil v letu 2016 uplenjen prvi srnjak z gobastim rogovjem. Srečen in obenem presenečen uplenitelj je bil mladi

lovec **Nejc Lavrinc**, ki je pošteno priznal, da mu je za takega srnjaka s posebnim rogovjem povedal izkušen lovec **Slavko Stenko**, ki mu je bil nekakšen neuradni lovski mentor že od otroških let.

Seveda se je za pridobitev take posebne trofeje treba še posebno potruditi. Nejc je kar štirinajst dni redno hodil na lov v predel, kjer je bil opažen srnjak. Diana mu je bil naklonjena 5. junija 2016 v zgodnjih jutranjih urah, ko ga je na zalazu v predelu Rota opazil in nato uspešno uplenil. Starost srnjaka je bila ocenjena na 3 do 4 leta, velja pa pripisati, da je lovec ob iztrebljanju opazil, da je imel izredno majhni modri; bili sta praktično nerazviti, v velikosti dveh zrn fižola.

Uplenitelj je dal edinstveno trofejo preparirati skupaj z glavo. V lovski sobi Lavrinčevih bo zagono dobila posebno mesto.

Rok Ravnikar

Cirilov »kralj srnjakov«

Ciril Leben, član **Lovske družine Bresnica - Podgorci**, je lovec že več kot štiri desetletja. Je velik ljubitelj narave, z lovskimi izkušnjami z vseh področij, nekdanji vodnik psa pičarja, oskrbnik lovskega bivaka ter lovski čuvaj in je še vedno zelo aktiven član LD. Udeležuje se vseh dogodkov LD, pa naj bodo delovni ali družabni. Vaščani ga redno srečujejo na obhodih lovišča in mnogokrat na poti s krmom, ki jo pelje na krmišče, za katerega je zadolžen. Skratka, Ciril je eden izmed lovcev, za katerega lahko rečemo, da je lovec s srcem in dušo.

Lani mu je LD za njegovo marljivost in delavnost že v maju izročila dovolilnico za odstrel trofejnega srnjaka. Vedno je rad zahajal na prežo, ki je postavljena v nižinskem

delu lovišča na robu gozdiča Jošje, na območju Polane, nedaleč od njegovega doma. Slutil je, da na takšno jaso zahaja trofejni srnjak, ki prihaja iz skritih logov okrog reke Pesnice preko njiv in dela sive lase gospodinjam na njihovih vrtovih na Lednah in v Glavatišču.

Tako se je Ciril večkrat zjutraj in zvečer vse od prvega maja pa do mirnega oktobrskega popoldneva vztrajno odpravil s puško na rami na omenjeno prežo opazovat srnjad. Povedal je, da je v tem času srnjaka le dvakrat videl v daljavi, a mu ni dovolil, da bi si ga dobro ogledal. Vendar je Ciril zasluhlil, da je srnjak na glavi nosil nekaj posebnega; nekaj, kar mu ni dalo več miru in kar ga je vedno znova in znova mamljivo vabilo na prežo. Ko se je sezona lova na srnjaka bližala h koncu in ko je bil Ciril že skoraj prepričan, da »lepotca« ne bo več videl, si niti v sanjah ni mislil, da mu ga bo boginja Diana naklonila in se bo sprehodil po jasi pred prežo.

Po Cirilovih besedah je tistikrat že po nekaj minutah opazovanja s preže na obrobje gozda potihlo in previdno prikoral srnjak, ki se je počasi začel premikati proti njivam, zasejanim s koruzo na drugi strani potoka, ki teče v bližini. Ciril je takoj vedel, da je to njegov »ta pravi« srnjak, da so pred njim posebni trenutki v njegovi dolgoletni lovski karieri. Zavedal se je, da si ne sme privoščiti niti najmanjše napake. Po krajšem opazovanju se je Ciril odločil, dvignil svojo puško in lepota še zadnjič pogledal v rogovje skozi strelno daljnogled, nato pa zbrano nameril in pritisnil na sprožilec. Srnjak se je po nakazanem zadetku zatekel v koruzno njivo. Ciril se je počasi in previdno čez čas odpravil s preže proti nastrelu, našel srnjaka in označil z vejico. Ciril se je zbal, da se ni srnjak morebiti zatekel kam daleč in da ga ne bo mogel takoj najti. Povedal nam je, da so se mu po glavi rojevali vsemogoči scenariji in da ga je skrbelo. Takoj nato pa, kot smo člani LD Bresnica - Podgorci tudi dogovorjeni, je poklical gospodarja **Mateja Ozmeča** in mu povedal, da je streljal na srnjaka, da pa ga še ni našel in seveda o vsem dogajanju. Dogovorila sta se, da se bosta šla pri preži. Ko sta kmalu odšla do označenega nastrela, je gospodar takoj opazil krvno sled, ki je vodila v koruzo. Ker je bilo na sledi krvi vse več, je gospodar naprej pogledal v koruzo in le nekaj vrst naprej zagledal mrtvega srnjaka. Ko je gospodar prišel do srnjaka, je najprej napravil korak nazaj in

Cirilu sporočil: »Ciril, imamo ga – in to kralja vseh srnjakov!«

Novica o uplenitvi po rogovju izjemno močnega srnjaka se je hitro razširila med lovce, ki so prihajali v lovski dom v Polence in segali v roko Cirilu ter mu izrekli lovski blagor. Ciril pri svojih 75 letih ni mogel prikriti navdušenja in veselja, saj je vsakemu posebej povedal celotno zgodbo od začetka do konca. Da mu je ta srnjak res prirasel k srcu in mu veliko pomeni, je povedala tudi njegova žena, saj je od spomladi do sredine jeseni vsak dan poslušala, kako ga lovi. Čez kakšen mesec po uplenitvi,

v vsej zgodovini LD Bresnica – Podgorci. Za takšno trofejo smo solovci zaslužnemu Cirilu ponovno izrekli lovski blagor in mu obenem zaželeli, da bi mu zdravje služilo še naprej, da bi še vrsto let lahko prihajal na vse naše dogodke, nam posredoval svoje bogato lovsko znanje, nas razveseljeval s pripovedovanjem svojih lovskih zgodb in da bi še dolgo užival v naravi ter skrbel za divjad.

**Darko Megla in
Matej Ozmec**

Tudi lovci pomagamo varčevati s kmetijskimi zemljišči

Umestitev visoke lovske preže v prostor mora biti čim bolj premišljena. Tak način je gotovo umestitev le na enem nosilnem stebru, namesto na štirih. To vsekakor prostorsko (tlorisno) razbremeni obremenitev kmetijskega zemljišča iz 10 m² na zgolj 1/4 m².

Kot lovec LD Smrekovec - Šoštanj sem bil zadolžen za takšno konstrukcijo in izdelavo visoke lovske preže v lovišču LD v revirju Visočko. Takšna sta bila namreč želja in pogoj dveh lastnikov kmetijskih zemljišč. Želela sta, naj bo preža čim manj moteča pri strojnih kmetijskih delih na njunem zemljišču. Lastnikoma sem predlagal, da lahko izdelam konstrukcijo visoke lovske preže na enem nosilnem stebru, ki bo postavljen na meji obeh parcel, torej v sklopu lesene ograje, ki je meja med njunima zemljiščema.

Lastnika kmetijskih zemljišč, torej soseda, sta se z mojim predlogom strinjala. Tudi upravni odbor LD Smrekovec - Šoštanj je potrdil predlagano novo konstrukcijo lovske preže.

Visoko prežo, ki je predstavljena na fotografiji, sem izdelal doma v montažni izvedbi. Nosilni steber, osnovni okvir ter lestev so iz kovinskega materiala, kabina pa je v celoti iz lesa. Statični izračun kovinske armature s sidrnimi vijaki in velikost betonskega temelja, na katerem je pritrjen nosilni steber, sem tudi pripravil že doma. Bil sem tudi vodja postavitve preže na terenu. Z mojo ekipo smo na terenu opravili vsa potrebna montažna dela. Tako je nastala edinstvena konstrukcija visoke lovske preže, ki pod njo kmetovalcem omogoča vse potrebne aktivnosti.

Hinko Stakne

Zlato rogovje srjaka, uplenjenega v lovišču LD Bresnica - Podgorci.

Ciril Leben s svojim »kraljem srnjakov«, kot smo ga imenovali po ogledu.

na skupinskem čiščenju trofej, je Ciril priredil v znamenje zahvale za doživete izjemne lovske trenutke veliko pogostitev. Da lepota dejansko lahko imenujemo »kralj srnjakov«, pričajo številke. Srnjak naj bi bil star sedem let in je neiztrebljen tehtal 27 kg. Vsi lovci so ugotavljali in nestrpnost pričakovali ocenjevanje družinske komisije za ocenjevanje trofej, ki je rogovju »kralja srnjakov« prisodila 141,49 točke. To je sploh najvišje ocenjeno rogovje srnjaka za zlato medaljo

Foto: H. Stakne

Na željo lastnikov dveh sosednjih parcel so lovci LD Smrekovec - Šoštanj postavili posebej prirejeno prežo, ki lastnikoma omogoča neovirano delo na zemljiščih.

Lovski veleslalom v Črni

Odprto prvenstvo KLZ

Čeprav so koroški lovci tudi veliki ljubitelji rekreativnega in tekmovalnega smučanja, so na Koroškem nazadnje organizirano tekmovali za jubilejni, petnajsti Prežihov pokal, ki ga je leta 2013 organizirala LD Prežihovo

- Kotlje. Dve leti prej so na smučišču v Črni na Koroškem tekmovali tudi na zadnjem odprtem prvenstvu v veleslalomu za prehodni pokal Koroške lovske zveze (KLZ). Zakaj na Koroškem od takrat ni bilo lovskih smučarskih tekmovanj, so se upravičeno spraševali mnogi koroški in drugi lovci - smučarji, saj so bile prejšnje zime kar radodarne s snegom. Vsa koroška smučišča so bila lepo urejena tudi za smučarska tekmovanja višje ravni. Kratek odgovor je na dlani! Očitno pri Koroški lovske zvezi (KLZ) in LD Prežihovo niso čutili potrebe po organizaciji tradicionalnega odmevnega in priljubljenega lovskega veleslaloma.

Nekajletni lovski smučarski odmor na Koroškem je končno prekinil LGB Črna na Koroškem, ki je predlagal, da bi skupaj s KLZ organizirali *odprto lovsko smučarsko tekmovanje*. Čeprav sobota, 18. 2. 2017, ni bila najbolj hladna in sončna in se je tisti dan kar nekaj lovcev - smučarjev odpravilo tudi v Salzburg na ogled tradicionalnega velikega lovskega sejma, se je letošnjega tekmovanja udeležilo doslej največ tekmovalcev (kar 55). Vsi so morali biti oblečeni v lovsko oblačila, kar da takemu tekmovalcu poseben pečat. Tudi navijači so opravili svoje poslanstvo, česar so v Črni že navajeni. Nad izvedbo tekmovanja sta bdela Aleš Vrabič, starešina LD Bistra, ki je tekmovanje tudi lepo povezoval, in Blaž Jelen, nekdanji trener Tine Maze, ki je postavil progo. Glavni sodnik je bil Mirko Pajnik, sodniki na progi pa Franc Jug, Jože Prevalnik in Andrej Plesec. Vsi so dolgoletni člani Smučarskega kluba Črna. Posebej velja poudariti, da so bili udeleženci letošnjega črnjanskega lovskega veleslaloma nadvse zadovoljni z organizacijo in izvedbo tekmovanja. To samo

Foto: F. Rolar

Na letošnjem črnjansko-koroškem lovske veleslalomu je tekmovalo 55 lovcev - smučarjev. Največ doslej!

Predstavniki treh najuspešnejših ekip v družbi črnjanske županje mag. **Romane Lesjak** in lovskih funkcionarjev, **Gregorja** in **Aleša Vrabiča** (od desne)

Vse foto S. Žerjav

potrjuje, kako zelo so pogrešali svoje tradicionalno tekmovanje, ki jih še bolj povezuje in družabno krepi. Žal se tekmovanja ni udeležil noben član LD Prežihovo, ki so v preteklosti že osvajali prva mesta in tudi prehodni pokal KLZ. Letošnji tekmovalci so bili tekmovalno tovariški in prešerne volje. Kar nekaj zaslug zagotovo ima tudi družabni **Jakob Matijovc**, za lovske prijatelje Jaka, iz LD Luče ob Savinji. S svojo frajtonarico in ubranim petjemje razveseljeval zbrane na razglasitvi in podelitvi številnih pokalov na črnjanskem nogometnem stadionu, ki jih je prispevala KLZ. Za mnogo cenejšo izvedbo tekmovanja na smučišču ima zasluge tudi tamkajš-

nja županja. Po dobri lovsko-smučarski malici sta pokale podelila **Gregor Vrabič**, podpredsednik KLZ in LGB Črna, ter črnjanska županja mag. **Romana Lesjak**.

Franc Rotar

Sodelovanje lovcev (in) gorskih reševalcev

V Gorenji Trebuši je lovec streljal medveda, ki ga je bilo treba še poiskati. Po uspešnem iskanju s psom jim je še po dveh streljih padel v grapo.

Naslednji dan je prosil gorsko reševalno službo, če mu pridejo pomagat pri spravilu. Prva slika prikazuje pot:

1. Začetek modre črte kaže pot, ki so jo prehodili do grape, kjer je obležal medved.

2. Spust 1 označuje spust v grapo k medvedu.

3. MEDVED je točka, kjer je obležal.

4. MEDO je točka, kjer so prekinili celodnevno akcijo in jo nadaljevali naslednji dan.

Rezultati odprtega tekmovanja KLZ:

Lovek:

1. **Kristina Kramar**, LD Luče
2. **Špela Nabernik**, LD Zeleni vrh

Locvi nad 60 let:

1. **Franci Rabič**, LD Dovje
2. **Branko Gorza**, LD Bistra
3. **Anton Hudernik**, LD Janžev vrh

Od 46 do 60 let:

1. **Milan Kogelnik**, LD Koprivna - Topla
2. **Aleksander Žigart**, LD Zeleni vrh
3. **Franc Kos ml.**, LD Bistra

Od 36 do 45 let:

1. **Aleš Gorza**, LD Bistra
2. **Gregor Mertelj**, LD Dovje
3. **Boštjan Gorza**, LD Bistra

Ekipno:

1. LD Luče
2. LD Bistra
3. LD Dovje

5. Avto označuje konec prevoza medveda iz lovišča (masa slabih 240 kg).

Glavni del akcije je potekal v nedeljo v dežju, zaključek pa v ponedeljek ravno tako v dežju.

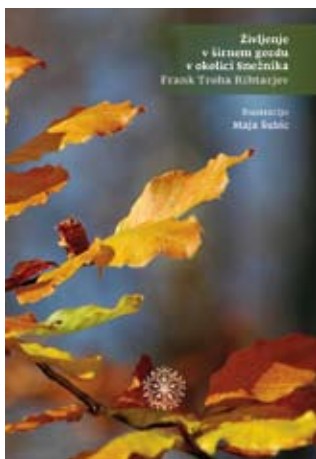
Srečko Žerjav

Nova knjižica lovskih zgodb

O življenju v snežniških gozdovih

Izseljenski pisatelj **Frank Troha Rihtarjev** (1894–1980) je bil iz znane lovske in polharske rodbine Rihtarjevih z Babnega Polja

na Notranjskem. Odraščal je v lovskem okolju, vendar je kot mladenič zapustil domovino in se preselil v ZDA, kjer je več let redno pisal za različna občila ameriških Slovencev in s pisanjem tešil domotožje. Svojih lovskih strasti doma ni izživel, se je pa na lov in lovcve rad spominjal v svojih spisih. Eden takšnih je spis z naslovom **Življenje v širnem gozdu v okolici Snežnika**, ki je iz leta 1932 in ga je letos v knjižnici izdal babnopoljski **Zavod Rihtarjeva domačija**.

Trohovo pisanje v veliki meri zadeva zgodovino babnopoljskega in notranjskega lovstva ter veliko pove o načinih lova in predvsem o slovstveni folklori. Le-ta je tako ali drugače povezana z lovstvom in polharstvom, lovskimi zgodbami in ne nazadnje tudi z lovskimi izmišljotinami, v pripovedovanju katerih smo lovci že pregovorno pravi mojstri. Prav v tem pomenu ima drobna knjižica poseben pomen. Mogoče ne bo odveč zamisel, da bi v različnih lovskih okoljih zbrali in ohranili lovske in polharske pripovedi ali, strokovno rečeno, *povedke*. Zagotovo bi jih po Sloveniji veliko nabrali in bi bile že zaradi raznolikih slovenskih pokrajin in posledično različnih lovskih praks pestre ter še kako dragocene. Mimogrede bi veljalo spomniti, da je nekaj tega dela že opravila **Marija Stanonik**, ki s sodelavci vrsto let pripravljala zbirko slovenskih povedk v nizu *Glasovi*, ki zdaj šteje več deset knjig, ki prinašajo tudi marsikatero lovsko povedko; s tisto o divji jagi na čelu. Troha se ponekod dotika tovrstnega ljudskega slovstva.

V knjižico Franka Trohe nas uvede pisanje pokojne literarne zgodovinarke dr. **Helge Glušič**, zgodbe osmišljajo posrečene ilustracije akad. slikarke **Maje Šubic**, lažje razumevanje pa omo-

goča slovarček bodisi narečnih bodisi že pozabljenih knjižnih besed. Knjižica, ki je primerna za lovsko darilo in bo morebiti koga, denimo iz mlajših vrst, celo navdušila za lov, polhanje in gozdarstvo, stane 5,5 evra, naročite pa jo lahko po elektronski pošti na naslovu info@rihtarjeva-domacija.si ali po telefonu 041/260 985. Šumenje snežniških gozdov boste zdaj lažje razumeli. Frank Troha ga nikoli ni pozabil in iz vsakega njegovega stavka veje bolečina, ki jo poznajo le tisti, ki so morali zapustiti domove in domačo naravo ter zaživeti v nekem drugem svetu. Troha je pisal tudi o slovenskih lovcih v ZDA.

Jane Weber

Zanimivi lanski odstrel v lovišču LD Križna gora

Onajmanjši članici Gorenjskega LUO, Lovski družini Križna gora, v glasilu Lovec redko kaj preberemo. Navedel bom nekaj lanskim zanimivosti.

Pri lovu na srnjaka je v začetku lanskega julija več članov opazilo starejšo srno z večjo bulo na spodnji levi čeljusti. Mladičev ni vodila. Tudi po zunanosti je bila videti nezdravo. Zato so nekateri lovci predlagali odstrel zunaj lovne dobe. Gospodar se s tem ni strinjal in je predlagal, da bi počakali do 1. septembra. Po tem datumu srne ni bilo več opaziti. Šele 12. 9. jo je spet opazil Boris Šink in jo uplenil, in sicer vsaj dva kilometra od revirja, kjer so jo prej opazili večkrat. Žival je bila telesno zelo shirana in njeno meso je bilo neuporabno za prehrano. Poslali smo jo na Inštitut za patologijo veterinarske fakultete v Ljubljani.

Zanimivo rogovje jelena desetoraka

Foto: S. Pankovič

Isti član je 19. 6. 2016 v revirju Sv. Duh uplenil štiriletnega srnjaka z zanimivim rogovjem. Nevsakdanjega rogovja triletnega srnjaka (svoje trofeje) se je razveselil tudi uplenitelj Daniel Kirbus 15. 7. 2016 v revirju Srednik. Tudi rogovje triletnega jelena, ki ga je v revirju Srednice 27. 8. 2016 uplenil gospodar LD Franc Langerholc, je nekaj posebnega. Leva veja rogovja je bila verjetno poškodovana v času zgodnje rasti v mahu in se je nepravilno oblikovala. Močan paroček, ki je na veji zrastle pravokotno na smer glave, je bil na konici zaobljen in zloščen od vejevja, ki ga je oviralo pri

Srnjak s tremi vejami

Nepravilni osmerak

Srna z bulo na levi strani gobca

Leva spodnja srnina čeljustnica

gibanju skozi goščavje. Zanimiva Franceva trofeja bo krasila sobo v naši lovski koči.

Franc Langerholc
in Daniel Kirbus

Namesto komentarija, II.

Nomen est omen

Prijetno me je presenetila vsebina lanske novembrske številke revije Lovec. Prispevek **Milana Tepeja** Približajmo lovsko kulturo in naše kulturno-umetniško ustvarjanje tudi širši javnosti (izjemno pomembna promocija lovstva!). Zgodba lovčeve žene, prispevek gospe **Polone Vec** (branje za dušo – svežina, pomembno področje slovenskega lovstva – literatura – Zlatorogova knjižnica; ponos slovenskega lovstva. Že večkrat sem apeliral na uredniški odbor revije Lovec za ponatis knjige *Lovčeva žena*, avtorice Marianne Mertens, prevod Liljana Avčín, 1973). Zanimiv je prispevek Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu? Vsi prispevki so res vredni branja. Še posebno pa me je pritegnil prispevek dr. Marjana Toša *Namesto komentarija*.

Spoštovani avtor, dovolite da citiram uvod in zaključek vašega prispevka:

»Ne bom zapisal nič novega, če ponovim, da si našo javno podobo ustvarjamo sami. Takšno in drugačno, v zadnjih letih vse bolj celovito in resnično. In tako nas sprejema tudi kritična javnost, ki ne spregleda drobnih prijetljajev, ki se dogajajo na terenu. Pozitivnih in negativnih, le da je slednjih po navadi več in so še vedno izdelek naše majhnosti in tudi slabega vodenja. To pa je že posledica znanih pojavov, da v mnogih okoljih najbolj usposobljeni in sposobni nočejo več prevzemati najodgovornejših funkcij v lovskih organizacijah. Tudi sam sem med njimi, saj sem se v preteklosti soočal z množico nesmislov in neumnosti, ki se vedno znova porajajo v glavah posameznikov, ki vedo vse o vsem in so edini poklicani za reševanje lovske prihodnosti.«

Menim, da glede tega gori lovstvu rdeč alarm. In naj se zamislijo predvsem tisti, ki jim je zaupano delo z mladimi. Zavedati se je treba, da je delo z mladimi izjemno odgovorna naloga. Tu ne gre za prikaž nekakšnih stereotipov v lovstvu. Terja izjemno veliko ustvarjalnosti, pedagoške strokovnosti in še bi lahko našteval. Ne bom se spuščal v podrobnosti. Opozarjam

le, da se glede tega dela premalo, če pa že, po moje na nestrokovno način. Karte Črni Peter, na primer, ne sodijo v nobene šole, še v otroške vrtce ne. Groza! Najbolje, da bi poleg kart priložili še majhno stekleničko jagermeistra. Če že pošiljate karte, raje pošljite čudovit Piatikov Jagd Tarock! (Sicer je igra Črni Peter čudovita stvaritev, vendar popolnoma neprimerna v tem primeru.)

V nadaljevanju bi izpostavil lovske razstave. Verjemite mi, da večji del nelovske javnosti jemlje naš način razstav lovske dejavnosti bolj kot predstavitev pokopališča za divjad. Še posebej, ko vidijo trofeje, jelenja rogovja, pritrjene na nekakšen steber, ki najbolj spominjajo na frankolovske žrtve. Menim, da bo potreben povsem drugačen pristop predstavitve gojitel/uravljanja divjadi, posledično – trofej.

Ko nam le uspe pridobiti podmladek za pripravnike, sem zasedel primere, da naš strokovno usposobljeni kader, ki jih vabi, obenem kandidatom onemogoča vstop na vse mogoče neumne načine. Kako pomembno je delo s slednjimi. Tu nastane drugi korak: že tako težko pridobljene člane pripraviti in usposobiti v prave lovce z vsemi moralnimi in etičnimi načeli, ki bodo v ponos zeleni bratovščini.

Zelo veliko prizadevanje opazam za izobraževanje. Veliko sredstev in dela vlagamo v izobraževanje, pa kljub temu ne vidim pravih rezultatov. Kot je v prispevku omenil dr. Marjan Toš: »Ali se res kreativni in sposobni ne vključujejo v procese? Ali imajo prednost samozadostni in povzpetniški nesposobni samoljubi, ki vidijo le sebe?« Morda gredo s tem celo preko morbidne lastne frustracije.

Žal veselje do posluha ne zadošča za sodelovanje v kakovostnem pevskem zboru. Da zbor zazveni, je treba posluš vseh pevcev izostriti in je brezpogojen, zborovodja pa mora biti strokovno usposobljen, sicer lahko naredi več škode kot koristi.

Torej je potrebna velika previdnost, komu in zakaj zaupamo določeno funkcijo. Dejansko so najbolj problematični tisti, ki se oklepajo določenih področij dela, čeprav so popolnoma neprimerni.

Naj zaključim: previdno na teh področjih! Lovstvo na Slovenskem je na zavirljivi ravni in naj tako tudi ostane. Na koncu dodajam še en citat dr. Marjana Toša:

»Takšna je pač resnica, pred katero si ne smemo zatiskati oči

ne v območnih lovskih zvezah in še manj v LZS – naši krovni organizaciji. Predvsem ali tudi zato, ker lovska realnost ni le črno-bela, pač pa tudi belo-rdeča. In ravno zardevanje je lahko znamenje, da se nekdo čuti rahlo krivega in morda celo – odgovornega.« To pa je že korak na bolje.

Čedomir Miro Vučič

P.S.: Janezek se je nekako usposobil igranja na lovski rog. Nastopi pa nikakor niso zveneli, kot je treba. In si je rekel: »Ma če špilat ne znam, bom pa raje učil druge igranja, saj sem vendar usposobljen!«

Nova preža LD Žalec, ki naj bi omejila število povozov

Lovišče LD Žalec obsega 5.377 ha in je eno večjih v Savinjski dolini. Razprostira se od reke Savinje do severnih meja Občine Žalec. Ceste, ki vodijo skozi lovišče, so zelo nevarne za divjad in ena takih je tudi cesta Arja vas–Velenje. Na tej cesti je veliko povozov srmjadi, zajcev, v zadnjem času pa tudi divjih prašičev. Lovci revirja Plevno, ki ga vodi revirni vodja David Guček, so se zato odločili, da bodo ob cesti v bližini mesta, kjer se neprestano ponavljajo povozi divjadi, postavili visoko prežo.

Foto: M. Kraševič

Nova preža (in vsi sodelujoči pri postavitvi), ki naj bi zmanjšala število povozov na bližnji cesti.

(Ne)sprevideno iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije

POBEG IZ MENAŽERIJE

Mojca Jernej Kodrič

Kustodiat za vretenčarje

V preteklosti so naravoslovni muzeji pogosto prevzemali živali, poginule v živalskih vrtovih, ki pa so s prodajo radi povečali dobiček. Tudi Kranjski deželni muzej (zdaj Prirodoslovni muzej Slovenije – PMS) je konec 19. stoletja in v začetku 20. pridobil nekaj sesalcev z odkupi od menažerij, ki so občasno gostovale v Ljubljani. Menažerije so bile potujoči zverinjaki, namenjeni razkazovanju živali, in so bile pogosto del cirkusov. Leta 1881 je muzej od nemške menažerije Kreutzberg odkupil tjulnja (inv. št. 20482) in štiri dni starega levjega mladiča (inv. št. 20555). V Evropi je bil eden največjih in najsilavnejših češki cirkus Kludsky, od katerega je muzej novembra 1910 odkupil ježevca (inv. št. 22102). Leta 1914 je od nekega podobnega zverinjaka pridobil indijsko letečo lisico, ki je ena od vrst največjih netopirjev (inv. št. 22127; stara inv. št. 239).

Menažerijam je včasih kakšna žival tudi pobegnila. Za nemalo razburjenja je poskrbela progasta hijena (*Hyaena hyaena*), ki je aprila 1898 ušla iz menažerije Schulze v Ljubljani. V začetku septembra so jo prvič opazili na Rašici pri Črnučah, kjer jo je 9. oktobra 1898 ustrelil lovski nadzornik Franc Aleš. Bila je 25 kg (56 funtov) težka samica. V njenem želodcu so bili ostanki koruznih storžev in kurja peresa. O »redkem lovskem plenu« je poročalo tedanje časopisje. Med drugim so zapisali, da »... se je potikala po Rašiški hosti neka čudna zver, ktere ni nobeden poznal, a vsakdo se je je bal, še psi so se skrivali pred njo. Držala se je blizu vasi, menda v nadi, da se tukaj lože dobi kaj za lačni želoдец. Ljudje, ki so jo večkrat opazili, so rekli: »To ni volk, ni pes, ni lisica!« Kaj pa je toraj? ...« Baron Lichtenberg, ki je imel zakupno pravico za lov na območju Rašice, je hijeno podaril Kranjskemu deželnemu muzeju.

Dermoplastični preparat progaste hijene v zbirki sesalcev Prirodoslovnega muzeja Slovenije (inv. št. 20072; stara inv. št. 256). Hijena je leta 1898 pobegnila iz menažerije Schulze, ki je obiskala Ljubljano, pol leta kasneje jo je lovski nadzornik ustrelil na Rašici pri Črnučah. Tedanjemu Kranjskemu deželnemu muzeju jo je daroval baron Lichtenberg. Foto: Ciril Mlinar - Cic.

Pri njeni postavitvi so sodelovali člani David Guček, Gregor Poppel, Boštjan Zagoričnik, Jernej Cestnik, Anton Kač in Stevo Romanič. Pri postavitvi preže so pomagali tudi podjetnika Debevc in Dernovšek ter kmet Peter, ki je s svojo mehanizacijo dvignil ogrodje

preže. Dernovšek je z avtodvigalom večje namestil utico, Debevc pa je s pločevino pokrnil streho. Vse, ki so sodelovali pri izdelavi in postavitvi preže, so ob koncu del povabili na zaključek, ki so ga pripravili člani revirja Plevno.

Marjan Kraševič

Volkovi plenijo na Mokrcu

Po devetnajstih letih upokojitve še vedno redno odhajam na teren, kjer sem »gozdaril«. Zadnja leta (po 2010) je to pretežno vožnja z avtom po gozdnih cestah in manj hoja po gozdu. Zadnji daljši pohod, iz Krvave Peči (ali iz Bukovca) v Iško in navzgor na Osredok (Sv. Vid) in nazaj do vozila, sem opravil aprila 2016. Po četrti ortopedski operaciji kolka in še posebno zaradi posledic borelioze in kile pa se po terenu zdaj bolj »prevažam« kot pešačim.

Ob počasni začetni vožnji po Ljubljanskem barju oprezam na obe strani s pripravljenim fotoaparatom na »vse živo«. To je predvsem srnjad, tudi kanje na grmovju oz. drevju ob cesti, redko še kaj drugega. Bela čaplja me ne pusti blizu niti 50 metrov in takoj odleti iz svoje kuhinje, vodnega kanala. Z Barja se najpogosteje peljem čez Iško (Iščica) na Ig, na asfalt, od tam pa kmalu spet zavijem na makadam in po gozdni cesti čez t. i. Farovski klanec (večja gozdna parcela ŽU Ig) v Zalužo. Tudi tu je moj pogled usmerjen bolj levo in desno kot naravnost, »če bo kaj za fotografirati«, iz avta seveda. V Zaluži zavijem navzgor mimo Sivih dolin proti Mokrcu in zgoraj se skoraj vedno usmerim čez Koprivnico in Kozlove stene (nad Iško) proti Erjavčevemu lazju na Ustje in desno proti Krvavi Peči.

Tako je bilo tudi 26. 2. letos, ko sem zjutraj od Kozlovih sten proti Erjavčevemu lazju sredi ceste nadel na ostanke mrtve košute. Do kosti obžrta lobanja in dve nogi, zadnji del telesa pa nekam čudno »mlahav«. Po fotografiranju sem ostanke živali povlekel ob rob ceste pod debelo jelko, ki sem jo označil z dvema večjima vejama. Nemudoma sem telefoniral mokrškemu lovcu **Jožetu** v Škrilje (sinu pokojnega lovskega čuvaja LD Mokrc **Jožeta Mrharja**), ki je nato poskrbel za odvoz ostankov mrtve košute. Še isto dopoldne sem se iz Krvave Peči vračal nazaj čez Mokrc in na cesti srečal nasproti vozeče rdeče terensko vozilo, katerega voznika nisem prepoznal. Takoj mi je bilo jasno, da je prav ta voznik prišel po ostanke košute. In res, ostankov ni bilo več tam, kamor sem jo zvelkel ob rob ceste. Kasneje sem izvedel, da je bil voznik mokrški lovec **Milan Jakič**. Povedal mi je, da je našel nekoliko višje nad cesto sledove »zločina»: trop volkov je tam pokončal košuto in se nasitil predvsem z njenim drobovjem.

Foto: T. Kočar – Diana

Le to je ostalo od košute po obedu volkov in medveda.

Navzdol, na cesto, pa naj bi košutino truplo privlekel medved, ki si jo je prav tako privoščil. Za pristojno lovsko družino je to gotovo en odvzem manj, saj narava ob velikih zvereh deluje po svoje. Še vsa sreča.

Gotovo se na Barju dogaja nekaj podobnega pri srnjadi, potem ko so se zelo razmnožili šakali, nova vrsta srednje velikih zveri iz družine psov, ki želi prav tako biti »sita« in zato verjetno neredko pokončuje med drugim tudi mladiče srnjadi. Narava dela po svoje, človek po svoje; vse, kar mu ni po godu in v prid, omenja kot škodo. K temu sam ne bi ničesar dodal, sem samo upokojenec, u. d. i. Gozdarstva, in ljubitelj narave (vedno le fotolovec). Če le nanese priložnost, skušam mokrškim lovcem po svojih starostnih zmožnostih le pomagati. To počnem že od leta 1964/1965, ko sem kot revirni gozdar prevzel delo v revirju Ig - Mokrc (do 1977). Ne morem si kaj, Mokrc ostaja, še posebno po smrti moje žene Alenke, še vedno moj »drugi dom«, v katerem vedno odkrijem kaj zanimivega.

Tomaž Kočar,
Fotoklub DIANA

Izjemna Stanetova zbirka trofej

Pred leti sem na skupnih lovih v LD Kropa, kamor so me povabili prijatelji, zvedel, da ima njihov lovski tovariš **Stane Erman**, član LD Ribno - Jelovica iz Lancovega pri Radovljici, bogato zbirko lovskih trofej. Po nekem končanem lovu sem izrazil željo, da bi si jo rad ogledal. Lovska prijatelja Rado, Tone P. in Tone

B. so mi organizirali ogled in vesel sem bil, da sem si jo ogledal. Stane nas je sprejel. Njegova hiša je polna trofej z vseh celin sveta, razen Avstralije. Evropa s Slovenijo in drugimi državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije se pri njem predstavljajo z vrhunskimi trofeji; rogovi jelenov, medvedom, volkom, celo zbirko divjih prašičev, gamsi, srnjado, divjimi petelini, ruševci, risom, divjo mačko itn. Afrika je zastopana z večino najpomembnejših rogarjev, kot so volovska (eland) antilopa, kudu, kama (hardebest), impala, oriks. Med njimi so tudi kafrski bivol, gnu, krokodil, svinje, bradavičarke, hijena. Velike mačke zastopa kralj živali – lev. Ameriki sta zastopani z bizonom, jaguarjem in pumo (gorskim levom), Azija pa z belim polarnim medvedom, losom, ne manjkajo tudi ovca marko polo, sibirski kozorog, sibirski srnjak in še bi lahko naštevali. Poudariti moram, da so trofeje izredno kakovostno preparirane in domiselno razporejene po vsej hiši. Ob slovesu smo se ob kozarčku rujnega poslovili z obojestransko željo, da bi se še kdaj srečali, kar sem izkoristil že lani oktobra. Obiskala sta me namreč dva lovca iz Avstralije, kamor redno zahajam; prišla sta **Frank Jug**, po rodu iz Laškega, in njegov sin **Scott**, ki je želel videti očetov rojstni kraj. Tudi sam izviram iz Laškega in Jugovi so bili naši prvi sosede. Po vojni so se odselili v Avstralijo in pred enajstimi leti je po srečnem naključju prišel Frank z bratrancem **Tonijem** iz Republike Južne Afrike, pri katerem sem bil dvakrat na lovu, k meni domov, ne vedoč, kdo sem. Stvari smo hitro uredili in leta 2015 sem se že tretjič napotil v deželo »tam spodaj«. Tokrat sta mi družbo delala **Tone Potočnik** iz LD Kropa in **Ludvik Čebren** iz LD Branik - Dornberk.

Foto: F. Klajner

Stane Erman s prijateljem

Ker sta si Avstralca namenila le deset dni za ogled Slovenije, je bil urnik izredno natrpan. Ludvik se je potrudil na Primorskem, da je organiziral ogled Kobariškega muzeja prve svetovne vojne, bojišča na Sabotinu, Gorico z grobnico Burbonov, samostana Kostanjevica itn. Sam sem jim razkazal Štajersko z rodnim krajem Laškim. Tone in Rado sta organizirala ogled Gorenjske, vključno s Kropo in Bledom, kjer pa po moji zaslugi ni izostal ogled Stanetove zbirke trofejev. Tudi tokrat nas je lepo sprejel in po dolgotrajnem ogledu smo sedli in nastal je daljši pogovor. Avstralca sta bila navdušena, saj kaj takega še nista videla, sta priznala. Stane nam je povedal, da je, preden je postal lovec, 35 let uspešno delal v mizarški stroki v Švici. Ko se je vrnil domov, si je za konjiček izbral lov. Po tridesetih letih se mu je nabralo vse, kar smo videli. V šali smo ugotovili, da je lov naporen, ampak »donosen«. Sam sem pripomnil, da s svojimi trofeji, ki so posledica desetih lovov v čezmorskih deželah (Afriki, Kanadi, Avstraliji) in na Švedskem ter v Sloveniji, Madžarski, Hrvaški, Bosni in Srbiji, »izpolnjujem le pogoje, da bi lahko bil pri Stanetu le za vratarja«. Na koncu nam je še zaupal, da se bo njegova zbirka kmalu povečala; iz preparatorske delavnice bosta kmalu prišla beli lev in tiger.

V zadnjem času ima Stane nekaj težav z zdravjem in se udeležuje le lažjih lovov, v veliko veselje pa mu je druženje z lovci, urejanje njegove zbirke trofejev in lovski spomini, ki jih ni malo.

V soboto, 14. 1. 2017, sem dobil povabilo na »klobasno jago«, to je njihov zadnji skupni lov v sezoni, na race. Spremljal me je lovski prijatelj **Tone Hren** iz LD Zreče. Po končanem lovu in zaključku v gostilni v Podnartu sem prosil **Toneta Potočnika**, da bi še enkrat obiskali Stanetovo zbirko trofejev, da bi si lahko tudi moj solovec ogledal njegovo zbirko. Hitro je bilo vse urejeno; Tonetovo presečenje in navdušenje ob zbirki je bilo seveda veliko.

V pogovoru ob kozarčku nam je Stane omenil, da bi bil nekoč v prihodnje pripravljen zbirko predati ustanovi ali zasebniku, ki bi jo znal ceniti in zanj vzorno skrbeti. Vsi smo se strinjali, da bi bila neprecenljiva škoda, če bi nekega dne vse šlo v pozabo. Ob slovesu smo si zaželeli dober pogled in predvsem zdravja.

Franci Klajne
LD Zreče

Lovec, sadjar in kolesar

Naneslo je, da sem se spoznal z **Dragom Ježem** iz Idrije, življenja in pozitivne energije polnim človekom. Ker je možakar tudi lovec, je prav, da ga predstavimo v našem Lovcu.

Lovec Drago in znamenita puška Ivana Rupnika - Jankija

»Sem Drago Jež, rojen kmalu po vojni, v letu 1947. Sem lovec – član LD Trebuša, od leta 1980. V LD opravljam naloge lovskega čuvaja in praporščaka, pomagam pa tudi pri ostalih delih. Lansko leto sem uplenil srnjaka, nepravilnega osmeraka.

Še pred vstopom v LD mi je moj stric **Ivan Rupnik - Janki** obljubljal, da mi bo zapustil svojo znamenito puško. Kar dosti sem slišal o njej in o daljnogledu na njej. Puško mi je leta 1993, po Jankitovi smrti, izročila njegova žena **Polona**. Potem pa sta bila puška in daljnogled opisana v dveh zbornikih LD Krekovše¹. Preberimo povzetek teh zapisov ...

»Edino puško z daljnogledom, to je bil nemški vojaški ostrostrelski daljnogled, je kmalu po vojski imel Janki Rupnikov. Kot strokovnjak na vseh področjih je postrušil cev mavzarice po zunanji strani, da je bila lepša. Tako je bila cev seveda oslabljena, zato

postopke ...« (Iz omenjenih zbornikov.)

Ko sem puško dobil v last, je bil križ v daljnogledu zaradi oksidacije nitke skoraj uničen. Prijatelj mi je naredil sliko tega križa, ne da bi daljnogled razdrl. Potlej sem daljnogled razdrl sam, a je križ med razstavljanjem razpadel. Lovski tovariš mi je priskrbel polakirano bakreno žico debeline 0,03 milimetra, s katero sem v daljnogledu naredil nov simbolični križec ...

Sadjar

Že preden sem postal lovec, sem nabiral gobe in zdravilna zelišča. Potem pa sta me pritegnila še sadjarstvo in cepljenje sadnega

Znamenita puška Ivana Rupnika - Jankija

Na poti v Compostelo ...

je vsak naboj delno izpraznil, da je ni razneslo. Pokvarjen križ v strelnem daljnogledu je zamenjal z nitko električne žarnice. Težava je bila v tem, da se je nitka pri nizki temperaturi preoblikovala v spiralo, zato je imel Janki daljnogled na lovu pozimi vedno na toplem, v nedrih. Natančnost in hitrost Jankitovega streljanja si lahko predstavljamo. Gams je moral biti zelo potrpežljiv, da je dočakal montažo daljnogleda na puško in vse nadaljnje Jankitove

¹ LD Krekovše, 40 let, Idrija 1994; 50 let LD Krekovše, Krekovše 2004. Opis znamenite puške je vzet iz obeh zbornikov.

drevja. Pri tem mi je z nasveti, in tudi drugače, pomagal zdaj že pokojni **Mirko Pavšič**. Na majhnem sadnem vrtu pri naši hiši mi je cepil kar nekaj drevja. Potem pa sem se tega lotil sam, a mi sprva ni šlo najbolje od rok. Kasneje mi je pri mojem sosеду uspelo cepiti hruško tako, da na enem deblu rastejo tri vrste hrušk. Lotil sem se tudi hruške na našem vrtu. Uspel sem vzgojiti novo vrsto hruške. Plod ima obliko med tepko in vinsko mošnico.

Na cepljenem mestu sem hruško sprva mislil kar odžagati. A sta za cepiče te hruške zaprosila moj starejši sin in sosed, zato tega nisem storil. Ko so drugo leto cepiče pobrali, sem jo na cepljenem delu odžagal in nanjo cepil hruško junijsko lepoticco. Potem pa sem sredi avgusta pri mojem prijatelju videl plodove te moje prejšnje hruške. Bili so zelo lepi, okusni in sladki. Naslednje leto sem cepiče te hruške cepil nazaj na našo hruško, na enak način kot prvič – s hruško posredovalko. Nekaj plodov te nove hruške sem odnesel pokazat na Biotehniško fakulteto v Ljubljano. Sprejel me je prof. dr. **Gregor Osterc**. Tudi njemu so se hruške zdele dobre in zanimive. Nisva pa se mogla

Plod nove sorte hruške ima obliko med tepko in vinsko mošnico.

poenotiti, kako je do takega rezultata prišlo – doktorju se je zdelo preveč enostavno ...

A jaz sem bil zelo zadovoljen in ponosen, saj mi je uspelo vzgojiti novo vrsto hruške. Vsem, ki jih moja hruška zanima, lahko podarim cepiče².

Kolesar

Pri šestih letih sem se naučil voziti kolo, na stričevem kolesu, pri šestnajstih letih pa sem si kupil svoje prvo kolo. Potem pa mi služba, družina in gradnja hiše niso dopuščali dosti možnosti za kolesarjenje. Po letu 1990 pa sem ponovno več kolesaril. Leta 1995 sem se udeležil Maratona Franja in se v svoji starostni skupini uvrstil v zlato sredino. Potem sem kolesaril le občasno. Leta 2000 sem brez postanka prikolesaril iz Idrije na Vojsko. V letu 2015, ob 20. obletnici Maratona Franja, sem prekolesaril pot Parenzana. Imel pa sem že težave s kolenom, ki so mi ga v Ortopedski kliniki v Valdobriatze zamenjali. Čez poldrugi mesec sem že spet kolesaril!

V letu 2016 pa sem sklenil, da bom prevozil romarsko pot Sv. Jakoba, v Compostelo. Še pred tem sem v juniju prevozil pot od Idrije do Gradeža, nazaj sem šel skozi Trst, do Kopra. Od tam z vlakom do Logatca, potem pa s kolesom do Idrije.

Moj naslednji podvig je bil, ko sem se z motorjem 'piaggio liberty' odpravil v Srbijo. Na poti sem bil en teden. Šel sem čez Hrvaško, do Šabca, kjer sem pred 50-imi leti služil vojaščino. Mesta nisem več prepoznal, vse je novo. Videl pa sem še ostanke naše kasarne. Vsa okna in vrata so razbita ...

V oktobru 2016 sem šel s skupino romarjev na Jakobovo pot. Kolo sem moral zapakirati v škatlo, da sem ga lahko dal na letalo. Spet sem ga sestavil v Lurdu. Tam sem iskal servis za kolesa, saj mi je nekaj nagajal prednji menjalnik. Ravno tiste dni je bil servis zaprt. S škripajočim menjalnikom sem pot začel v Jean Pier de Port. Ko sem vozil čez Pireneje, mi je tudi menjalnik nehal škripati. Prvi dan sem prevozil do Pamplone. Potem pa po etapah do Santisga di Campostela. Za 70-letnika z umetnim kolenom je to kar v redu.

Za konec pa še to: Camino se vsakega dotakne, mene se je ...

Franč Černigoi

Z avstrijskim lovskim gostom na srnjaka

»Ves, Danč, povedal ti bom zgodbo, kako sva letos z avstrijskim gostom na kmetiji Ivana Praznika, po domače Kajžerja, uplenila srnjaka,« je začel svojo pripoved **Janko Kolar**.

Avstrijski lovski gost Nikolaus s spremljevalcem Jankom ob uplenjenem srnjaku

Z Jankom, lovskim čuvajem LD Orlica - Vuhred, se pozna že petdeset let, še iz dni, ko sva kot osnovnošolca skupaj gulila šolske klopi in tudi potem nadaljevala šolanje na kovinarski šoli Ravne na Koroškem. Še vedno sva dobra prijatelja in sva oba člana omenjene LD že več kot štirideset let. In Janko je nadaljeval:

»Korak lovskega gosta **Nikolausa Bendla** z avstrijske Štajerske (pri nas lovi že skoraj trideset let) ni več tako trden kot nekdaj, a še vedno rad lovi v našem lovišču. Njegova skromnost se prenaša tudi na lov, saj glede uplenitve srnjaka ni bil nikoli izbiren.

Ker je leto prej uplenil srnjaka s skromno oceno za rogove, sem se odločil, da mu letos poiščem nekoliko lepšega. Seveda mi je to vzelo kar precej časa, saj sem polovico aprila porabil za iskanje primerne in dovolj močnega za odstrel. Po naključju sem na območju kmetije Kajžer opazil kar tri srnjake, ki bi bili primerni zanj.

Kmetija Kajžer je veliko posest-

a brez uspeha. Po neuspelem lovu sva se z gostom oglasila na omenjeni kmetiji in spet so oba prisrčno sprejeli. Čeprav so imeli precej dela v hlevih, sta si oba gospodarja vzela čas. Ni šlo brez obilnega kmečkega zajtrka in ker oba zelo dobro govorita nemško, s sporazumevanjem ni bilo težav. Gosta sta seznanila tudi z aktivnostmi kmetije. Poleg lepo urejene lovske sobe je bilo mogoče videti tudi veliko priznanj s področja kmetijstva, gozdarstva in čebelarstva.

Dogovorili smo se, da bomo naslednji dan nekaj korakov od hiše, kjer imajo lepo urejen prostor za piknike, pripravili zasilno čakališče. Gostitelja sta pripravila vse za najboljše kritje in začasno so celo zaprli psa čuvaja, da naju naslednje jutro ne bi izdal, ko bova prišla na lov. A zgodilo se je ravno obratno; kot bi srnjaki vedeli, da nekaj ni v redu, ni izstopil nobeden od njih. Zato smo naredili nov načrt in se dogovorili, da se z gostom vrneva popoldne in poskusiva še z visoke preže, s katere se lepo vidi na vse strani posestva. Zgodaj popoldne sva se javila Ivanu, ki je že prej postoril vse potrebno v hlevu, da naju potem ne bi motil pri lovu. Opozoril naju je, naj paziva na dveletnega srnjaka, ki se zadržuje v okolici preže. Seveda sva to sprejela z razumevanjem.

Vse se je dogajalo kot po scenariju. Sonce je bilo še precej visoko, ko se je najprej pojavila srna in nato še omenjeni dveletni srnjak. Nekaj trenutkov za njim pa je izstopil na vrhu planjave, na razdalji 150 m, prav tisti srnjak, ki sva si ga želela upleniti. Gost se je dobro zbral, umiril, rahel izdih ... in srnjak je obležal v ognju. Nekaj časa sva še posedela na preži in nato odšla do njega. Vse dogajanje po strelu so spremljali domači in ko so videli, da sva odšla s preže, se nama je takoj pridružil sin Janko in se sam ponudil, da bo iztrebil srnjaka. Sledil je ustaljen lovski postopek po uplenitvi, nato pa smo srnjaka odnesli do domačije. Gost je šele takrat dojel, da je uplenil dokaj močnega srnjaka in kar ni mogel skriti zadovoljstva. Zadovoljstva tudi nista skrivala »gostitelja divjadi«, ki se pase na njunih travnikih, zato naju je doletela tudi pogostitev. Prijetno lovsko druženje se je zavleklo pozno v noč in čas je bil, da se posloviva od prijaznih gostiteljev ter srnjaka odpeljeva v družinsko hladilnico.«

Po pripovedi Janka Kolarja zapisal

Bogdan Kovač - Danč.

² Naslov Draga Ježa: Gradnikova 12, 5280 Idrija; tel.: 051371090.

Na pokopališču pri Svetem Tomažu smo se novembra lani tomaževski lovci poslovili od našega dolgoletnega člana **Franca Rajha** st. iz Gornjih

Ključarevcev. Umrli je 22. 11. 2016.

Franc ali po domače Bocmanof Franček se je rodil 6. 3. 1931 v Gor. Ključarovcih očetu Jožefu in materi Matildi. V družini je bilo šest otrok, Franček je bil najmlajši. Imel je težko otroštvo, saj mu je, ko še ni dopolnil sedem let, umrl oče. Franček se je ukvarjal s kmetijstvom in priložnostnimi deli. Delal je na posestvu Kmetijske zadruge pri Svetem Tomažu, kruh pa si je nekaj časa služil tudi v tujini.

Frančkova lovška pot se je začela, ko je že kot mladenič ob misli na divjad začutil v srcu nemir. Kmalu je ugotovil, da sta lov in lovstvo smisel njegovega življenja.

Od začetka njegovega pripravništva, leta 1959, pa vse do njegovega odhoda so bila lepa in uspešna lovška leta.

V Lovski družini Tomaž je Franček opravljal številne funkcije: od strelškega referenta (1965 do 1980), blagajnika (1970 do 1976), gospodarja lovišča, predsednika NO LD (1981 do 1982), člana disciplinske komisije, člana upravnega odbora, upravnika objekta (1983 do 1986), bil pa je tudi večkratni mentor pripravnikov.

V tem času si je za marljivo delo prislužil številna odlikovanja. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Prejel je tudi jubilejni znak za petdeset let članstva v lovski organizaciji. Od leta 2007 je bil častni član LD Tomaž pri Ormožu, na kar smo bili še posebno ponosni.

Franček, zdaj si v večnih loviščih; ponosni smo nate in na tvoje delo. Za vse, kar si dobrega storil za naravo, divjad in lovsko tovarštvo, se ti v imenu zelene bratovščine, matične LD Tomaž iskreno zahvaljujemo. Naj ti Diana nameni najboljša stojišča v večnih loviščih!

LD Tomaž pri Ormožu – Š. A.

V novembru, natančneje 21. 11. 2016, je umrl častni član LD Rače, **Josip Adam** - Pepi. Rodil se je 1. 5. 1933. leta v Zagrebu ter nato vse življenje preživel v

Skokah pri Mariboru. V lovske vrste naše LD je vstopil leta 1969 in v njej ostal častitljivih 47 let. Pepi je bil vso svojo lovsko kariero zelo aktiven član v organih družine in tudi strasten lovec na srnjad. V celoti se je lovstvu posvetil po odhodu v pokoj, ki si ga je zaradi narave svojega dela prislužil prej kot običajno; bil je namreč defektolog varov in je ogromno potoval po gradbiščih takrat tako imenovanega Tretjega sveta.

S svojo predanostjo in velikim znanjem je dolga leta skrbel za vzrejo fazanov v naši LD in obenem opravljal funkcijo upravnika lovskega doma (1989 do 2009). Ni starejšega policista ali častnika TO iz mariborskega okoliša, ki Pepija ne bi poznal, saj je bil lovski dom v Račah dolgo zborno mesto za vse orožne vaje, tudi v samostojni Sloveniji. Od leta 2013

je bil član Komisije LZ Maribor za odlikovanja. Josip je bil tudi član UO LD (1975 do 1980) in član Komisije LD za ocenjevanje trofej in DK, do svojega zadnjega diha pa je bil tudi pomočnik gospodarja. Mladim lovcem je bil vedno v oporo in jim dajal potuho, kadar je šlo kaj narobe, starejšim, zlasti funkcionarjem, pa je vedno kritično povedal svoje poglede in razmišljanja, ki so bila nemalokrat tudi udejanjena. Nekaj mesecev pred svojo smrtjo je še vedno opravljal eno izmed njegovih nalog: skrbel je za odvoz povožene divjadi s cest. Ni bilo ure ali tako slabega vremena, da se Pepi ne bi odzval na klic ReCo.

Za svoje zavzeto delo in tovarštvo ni bil nagrajen samo z obilo prijateljev, temveč je v življenju prejel kar nekaj priznanj: LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje, od LZ Maribor je prejel priznanje II. stopnje, dobil je tudi več družinskih priznanj ter priznanje župana Občine Rače - Fram. Leta 2013 je postal častni član Lovske družine Rače.

S Pepijevim odhodom je v naši družini nastala praznina, ki bo zevala še dolgo. Lovci že zdaj trpko čutimo njegovo izgubo, obenem pa s ponosom in spoštovanjem izrekamo Pepijevo ime. Dragi lovski tovariš, hvaležen spomin nate, na tvoje delo in tvojo dobroto bo v naših vrstah večen.

LD Rače – F. K.

Na pokopališču v Dolenjem Logatcu smo se lovski tovariši poslovili od dolgoletnega člana **Rudija Čamernika**, ki je zatisnil utrujene oči in za vedno odšel od nas 23. 1.

2017.

Rudi se je rodil 4. 4. 1928 na Brodu, po domače Pr' Petrov v Dolenjem Logatcu. Po osnovni šoli ter najstnikih letih, ki jih je preživel v čuvajnici v Raskovcu – oče je bil namreč v službi pri železnici –, se je družina preselila v Ljubljano. Po vojni je najprej služboval v Mariboru kot miličnik, nato pa je odšel v vojsko. Obiskoval je vojno akademijo v Zrenjaninu, postal poročnik, kasneje kapetan. Kot oficir za zveze je nekaj let preživel v Koprivnici. Premestitev v Zagreb ni sprejel, ker se je odločil vrniti se v Slovenijo, zato je z vojsko zaključil. V Ljubljani se je zaposlil v Litostroju, kjer se je izučil za strojnega ključavničarja, kasneje še za livarja. Ustvaril si je družino, v kateri sta se mu rodili hčerki Olga in Nada.

Narisiel: M. Samar

Rudijevo pravo življenje pa je potekalo na odru. Kot umetniška duša je že v gimnazijskih letih pisal prve pesmi. Največ o ljubezni. Vedno je bil dobre volje, rad je ljudi spravljal v smeh. V Šercerjevem domu v Ljubljani se je pridružil Kulturno-prosvetnemu društvu Šiška. Pisal je tudi igre. Za krajši čas ga je pot zanesla še na igralsko akademijo; igral je v petih filmih in kot statist v enajstih. Večkrat je bil tudi pomočnik režiserja. Za delo na odskih deskah je prejel priznanje mesta Ljubljana.

Po sporazumni ločitvi s prvo ženo se je s hčerkama leta 1963 vrnil v Dolenji Logatec. Zaposlil se je v tovarni KLI - Logatec in tam spoznal drugo ženo Marijo. Zgradil je hišo, se leta 1976 spet poročil ter si ustvaril družino, v kateri se jima je rodil sin Samo. Takoj po prihodu v Logatec je nadaljeval delo v gledališču. Prejel je Linhartovo priznanje, saj je bil tudi v Logatcu član Zveze kulturnih organizacij za gledališko področje in mentor za gledališko amatersko delo v občini.

Zeleni bratovščini je bil zvest od leta 1980. Bil je strasten polhar, znan tudi kot izdelovalec pokrival polhovk, predvsem pa velik ljubitelj narave. Na LZS je lovski izpit opravil 19. 6. 1981. S svojim zgledom je v zeleno bratovščino privabil tudi sina Sama. Odgovorno je sprejemal zadane naloge, rad se je pridružil vsakršnemu delu v lovišču in lovskem domu, opravljal je odgovorne funkcije. Član komisije za strelstvo je bil od 1987 do 1988, tajnik od 1993 do 1994 in od 1998 do 1999. Z največjim veseljem je sodeloval pri organizaciji lovskega večera, lovskega krstov, kjer je bil glavni pri

režiji in izvedbi lovskega skečev. Rudi je bil prizadeven in spoštovan lovec. Za svoje uspešno delo v LD Logatec je bil odlikovan z znakom LZS za zasluge ter redom III. stopnje.

Spoštovani lovski tovariš in prijatelj Rudi. Zahvaljujemo se ti za prispevek, ki si ga s svojim delom namenil v dobro divjadi in lovstva. Nate nam ostajajo lepi spomini na tvoj vedri značaj, s katerim si med nami vedno ustvaril veselo in sproščeno vzdušje.

LD Logatec – Č. V.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili petmesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2015, str. 345, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Anton Vovko, LD Trdinov vrh,

* 3. 6. 1951, † 4. 11. 2016.

Albin Skodič, LD Rače,

* 22. 9. 1932, † 20. 1. 2017.

Anton Čepar, LD Videž, Kozina,

* 13. 3. 1930, † 5. 12. 2016.

Silvo Nikl, LD Sladki Vrh,

* 5. 11. 1950, † 27. 1. 2017.

Ivan Pavlič, LD Kropa,

* 22. 4. 1946, † 26. 1. 2017.

Davorin Vavtar, LD Velika Loka,

* 4. 9. 1932, † 8. 4. 2016.

Anton Bergauer, LD Hoče,

* 25. 5. 1927, † 12. 7. 2016.

Herman Lobnik, LD Hoče,

* 25. 3. 1953, † 9. 2. 2017.

Emil Milan Logar, LD Kozlek,

* 27. 3. 1941, † 20. 1. 2017.

Maksimiljan Šprah,

LD Jože Lacko, Ptuj,

* 9. 2. 1928, † 3. 2. 2017.

Martin Golja, LD Rakitna,

* 10. 12. 1947, † 24. 2. 2017.

Janez Škorjanc, LD Gradišče,

* 19. 7. 1959, † 28. 2. 2017.

Miroslav Raztresen,

LD Gorenja vas,

* 22. 8. 1936, † 23. 2. 2017.

Umrli časten spomin!

Pes proti močeradu

Šolanje in prva pomoč iz mojih izkušenj

Večkrat lahko slišimo in preberemo, da je močerad (*Salamandra salamandra*) lahko usoden za psa – kar je tudi povsem res. Močerad psu nikoli nič noče in je le pes tisti, ki navadno sili v pogubo. Počasno in zvijajoče se premikanje te dvoživke pri psu izzove lovski nagon in lahko ugrizne vanj (kljub črno-rumenemu signalnemu vzorcu na telesu, ki v naravi pomeni opozorilo). In nesreča je tu, saj močerad pri tem v svojo obrambo iz zaušesnih žlez in skozi kožo iztisne *salamandrin*, ki je hud živčni strup. Prek sluznice v gobcu se hitro absorbira v krvni obtok (lahko tudi preko katerekoli druge sluznice). To pri psu povzroči močne krče, zaradi katerih se pes lahko zaduši, ker mu strup onemogoči dihanje. Učinek strupa je odvisen od količine, ki se je absorbirala skozi sluznico, pa tudi od velikosti psa. Tako bo majhen pes prej poginil, velik pa morda celo preživel. Vsekakor bo v slednjem primeru na voljo več časa, da ga še rešimo.

Zastrupitev psov zaradi močeradov niti ni tako redka, kot se morda zdi. Za precej nepojasnenih poginov psov se je velikokrat obdolžilo »hudobne« sosede, toda če bi bolje poznali znake, bi ugotovili, da je bil v veliko primerih vzrok močerad. Prav mogoče je, da je ta dvoživka kriva tudi za smrt kakega goveda, če so močerada s krmo pripeljali v hlev in ga je govedo med hranjenjem nevede gostilo z gobcem.

Kako psa izžolati, da se to ne bi zgodilo, ima skoraj vsak vodnik, ki se zaveda te nevarnosti, svojo teorijo. Večinoma pa se vsi strinjajo, da so poskusi v glavnem neuspešni ali le delno uspešni. Prav tako velja, da tudi prva pomoč veliko ne pomaga in da kljub veterinarjevemu posredovanju pes navadno pogine, kar pa ni res: oboje je lahko uspešno.

Nekateri psi so prirojeno brezbrizni do močerada (kot večina prostoživečih sesalcev); zdi se, kot da ga sploh ne opazijo in se ne menijo zanj. Njihovi vodniki so lahko zato brez skrbi. Nekaterim psom, ki ne razumejo naravnega pomena njegove svarilne barvne kombinacije, pa je to dobro dopovedati s pravilnim šolanjem. Tudi prva pomoč je lahko povsem uspešna, če je le pravočasna. Največkrat jo lahko nudi le vodnik, če je pes dovolj blizu in je opazil, da se nekaj čudnega dogaja s psom – pri njem je prepoznal znake, ki so značilni

za takšno zastrupitev. Protistrup je enostaven in tudi lahko dostopen: to je **kalcij** in če ga pes dobi takoj, ne bo le preživel napada, ampak celo ne bo pokazal nobenih znakov zastrupitve. Vodnik pa, ki bo čakal na veterinarjevo pomoč, lahko psa le še pokoplje.

Sam sem imel s tem kar nekaj bridkih izkušenj. V vseh letih pa sem ugotovil, kako psu pomagati in na kakšen način ga izžolati, da bo močerada pustil pri miru. Ker sem že marsikomu uspešno svetoval, kako naj ravna, sem se odločil napisati ta prispevek, s katerim želim pomagati tudi drugim vodnikom psov.

Prvi pes, ki sem ga imel, nemški lovski terierček, se za močerada

rešil, če bi mu takoj dal injekcijo kalcija ali če bi mu vsaj v gobec vtil mleko. Dejal je tudi, da imajo močeradi po daljšem suhem obdobju več strupa kot v deževnem vremenu. A kaj, ko sem psička našel šele po petih urah! Takrat ni bil star niti pet mesecev. V takšni starosti, ko mladiči še prenašajo copate in zavzeto uničujejo svojo uto, so jim navadno zanimivi tudi močeradi.

Naslednjega terierja, Dona Nebškega, sem dobil pozimi, ko močeradov še ni bilo na planem. Tudi kasneje jih ni bilo videti. Komaj sem našel enega, da sem lahko preizkusil psa. Prikobacal je po listju in pri tem šumel. Psička sem imel na povodcu in ga opa-

sam opazil že poprej. Tisti trenutek, ko je zagledal močerada, je švistnilo čez njegov hrbet, da je pes prestrašen odskočil. To sva v naslednjih dneh ponovila še enkrat ali dvakrat. Več niti ni bilo treba, saj je poslej vsakič, ko je zagledal močerada (pogojni refleks), v hipu zavil vstran. Moje popolno zaupanje si je pes glede tega pridobil šele nekoliko kasneje, ko sva v dežju hodila po gozdu. Pes se je zazrl nekam navzgor in ni opazil močerada, ki je neposredno pred njim hitel mimo. Pri tem je celo »povozil« njegovo šapo. Pogledal je navzdol, kaj se ga je dotaknilo, in se ob pogledu na močerada tako ustrašil, da je poskočil skoraj meter visoko. Šele takrat sem bil prepričan, da močerada ne bo zgrabil. In res ga ni.

Poslej sem vsakega svojega mladega psa najprej preskusil na močerada. Niti eden ni testa opravil v moje zadovoljstvo – prav vsem so bili zanimivi in so se jim poskušali približati ali jih celo zgrabit, napasti. Zato so šli vsi skozi omenjeno šolo. Pri tem poudarjam, da je zelo pomembno, da pes šibe ne poveže z vodnikom, sicer tako šolanje nikoli ne more biti zanesljivo! Bal se bo namreč vodnika in ne močerada. Šibo imejmo skrito za hrbtom, da pes sploh ne ve zanj, uporabimo pa jo natanko tisti trenutek, ko bo opazil in prepoznal močerada (takoj po uporabi jo moramo odvreči) ali pa vsaj takrat, ko se mu bo hotel približati; bolje pa je, da že prej. Pomembno je tudi, da mu ob tem prav ničesar ne ukazujemo, saj mora ustvariti tak vedenjski vzorec takrat, ko se bo sam, brez nas, soočil z njim. Psička potem hvalimo in tolažimo in nazadnje je še vesel, da jo je tako dobro odnesel in ima ob sebi tako dobrega prijatelja. Po dveh ali treh ponovitvah po tisti hip, ko bo zagledal močerada, zavil stran ali pa ne bo hotel naprej. Seveda ga vsakič pohvalimo. Ščasoma se bo obnašal tako, kot od njega pričakujemo: ne bo se zmenil zanj.

Uspešno mi je pri vseh psih, razen pri enem, pri nemški prepelčarki. Ravnal sem enako kot pri drugih in zdelo se mi je, da je šolanje uspelo. Potem pa me je dobessno šokiralo, ko mi je pri starosti sedmih mesecev v gobcu prinesla živega močerada in ga je na moj ogorčen »fuj« takoj izpustila. Pričakoval sem najhujše, zgodilo pa se ni nič. Najbrž ga je držala tako narahlo, da se dvoživka ni čutila preveč ogrožene in ni izpustila strupa. Spraševal sem se, če sem pri šolanju naredil kakšno napako. Morda sem

Navadni močerad (*Salamandra salamandra*) ima poleg sluznih žlez strupne žleze po vsem telesu, a še posebno velike so njegove zaušesne strupne žleze, ki imajo številne pore za izločanje strupa – *salamandrina*.

sploh ni zmenil. Res sem že takrat nekje slišal, da lahko pes zaradi močerada pogine, a sem si mislil, da to pač sodi bolj v kategorijo »bajke in povesti«. Pri drugem psu sem opazil, da se je, v nasprotju s prvim, živahno odzval tudi na močerada. To me je malo začudilo, nisem pa temu namenjal kaj dosti pozornosti. Konec septembra sva bila skupaj v gozdu. Ko sem želel iti domov, pa psička ni bilo od nikoder. Dolgo sem ga čakal, mu pri avtu pustil kos oblačila in ga šel kasneje iskat. Ni ga bilo. Vrnil sem se tja, kjer sem ga videl nazadnje, ko je kopal za nekim štorom in tudi nekoliko zarenčal. Našel sem ga v bližini – že mrtvega. Prsni koš je imel stisnjen, ustnice modre in poln je bil že mušjih jajčec. Od tistega štora se ni oddaljil niti deset metrov. Pregledal sem okolico in nisem našel ničesar, kar bi lahko povzročilo njegovo smrt. Poklical sem prijatelja veterinarja in takoj, ko sem mu opisal, kakšen je bil pes, ko sem ga našel, je rekel: »Močerad!«

Povedal mi je, da bi ga lahko

zval, kako se bo odzval. Na moje veliko razočaranje ga je zvedavo opazoval, ko pa je hotel planiti proti njemu, sem ga zadržal in oštel. Poslej mu nisem več zaupal, saj sem vedel, da se lahko kjerkoli

Protistrup za salamandrin je kalcij, ki ga lahko kupimo v lekarni.

sreča z njim, ko me ne bo zraven, zato sem ga imel v deževnem vremenu večinoma na povodcu. Vedel pa sem, da v nedogled tako ne bo mogoče. Temu sem sklenil narediti konec in začel načrtno iskati močerada. Pripravil sem si dolgo šibo in jo skril za hrbet, potem pa psa nevsiljivo pripeljal v bližino močerada, ki sem ga

bil bolj površen kot sicer. Ali pa je bilo kaj povezano s hormoni, saj je bila ravno pri koncu prve gonitve. Upal sem, da si je moje karanje »vzela k srcu« in da tega ne bo več ponovila.

Teden kasneje smo lovili zajce v bližini mojega doma. Deževalo je in s psico sva preiskovala žive meje in gozdčice. Ves čas je krožila okrog mene in kratko pognala eno od srn, ki sva jih dvignila. Hotel sem se že obrniti proti domu, ko sem opazil, da se nekam čudno obnaša. Ni več tekala okrog, hodila je le tesno okrog mene. Večkrat je trznila z glavo, kot bi se ustrašila dežne kaplje, ki jo je zadela na smrček. Od usten se ji je cedila penasta slina. Takoj sem posumil na močerada. Spraznil sem puško in poskušal kar najhitreje priti do doma. Tekla je ob meni in včasih rahlo zacvilila, jaz pa sem že po poti po telefonu poklical ženo, naj doma pripravi mleko. Dvesto metrov pred domom je psica zastala, padla na tla, se zvila in začela krčevito brcati z nogami. Dvignil sem jo in z njo v naročju tekkel proti domu. Bila je vsa trda in zakrčena, malo kasneje pa mi je mlahavo obvisela v rokah, da sem pomislil, da je že poginila. Doma sem jo položil pred vrata, pogledal zenici in ugotovil, da še živi, čeprav dihala ni več. Tudi utrip srca je bilo še čutiti, zato sem jo takoj začel oživljati. Pristiskal sem ji na prsni koš, da sem ji dovajal kisik v pljuča. Končno sem le dobil tudi mleko in ji ga poskušal vlititi v gobec. Sprva je imela čeljusti zakrčene in stisnjene, potem pa jih je malo premaknila. Ves čas sem nadaljeval z masažo srca in umetnim dihanjem, nekajkrat vmes sva ji z ženo vlila tudi nekaj mleka v gobec. Naposled je sama malo vdihnila. Po kakšnih petih minutah je končno sama zadihala (meni se je zdelo, da je vse skupaj trajalo celo večnost). Zenici sta se ji počasi zožili in dvignila je glavo. Najhuje je bilo očitno mimo. Postavil sem jo na noge in z majavimi koraki je sama odšla v hišo. Še nadalje sem ji vlival mleko in kasneje v vodi raztopljen šumečo kalcijevo tableto, kar pa ji ni ravno prišlo. Utrujena in izčrpana je počivala, a čez eno uro je že veselo prinesla zajca, ki mi ga je v drugem pogonu prignal moj terier.

Trdno sem upal, da je psica strašna izkušnja prišla do živega in bo po slej močerada pustila pri miru. Pa sem se spet ušel. Ko sem jo jemal s sabo v gozd, je iskala s tako nizkim nosom, da je z njim že kar rila po listju. Posumil sem, da išče močerada,

Foto: M. Vogrin

V Sloveniji na navadnega močerada najpogosteje naletimo v vlažnejših sredogorskih gozdovih. Izrazito kontrasten – črno rumen – vzorec njegovega telesa opozarja plenilce na strupenost živali. Pravimo, da je navadni močerad svarilno obarvan, česar pa nekatere domače živali ne upoštevajo.

da bi jim vrnila »milo za drago«. In res je bilo tako, zato je nisem več upal spustiti s povodca. S seboj pa sem vedno nosil nekaj kalcijevih tablet. Kasneje sem jih zamenjal z vrečkami kalcija v prahu, ki so takoj pripravljene za uporabo, ker jih ni treba raztopiti v vodi. Tudi za nošenje v žepu so primernejše.

Toda kaj naj počnem z lovskim psom, ki ga ne smem spustiti s povodca?! Treba je bilo nekaj ukreniti in psico za vedno odvaditi »manije« za močeradi. Rešitev sem našel v elektronski ovratnici oz. teletaktu. A pri tem je spet zelo pomembna pravilna uporaba, da pes ne poveže nje in njenih zoprnih učinkov, sicer je lahko vse zaman. Zato jo je nosila deset dni nepretrgoma, podnevi in ponoči, ne da bi jo pri tem kdaj vključil. Tako se je je popolnoma privadila. Potem pa sva šla ob prvem deževju iskat močerada. Opazil sem enega, ki je lezel čez travnik. Pripravil sem daljčino in ga nastavil na najvišjo stopnjo, potem pa jo na povodcu počasi napeljal na njegovo sled. Intenzivno mu je sledila, ko pa ga je zagledala, je s tako ihto planila proti njemu, da sem jo komaj zadržal. Med napadom sem stisnil tipko, da je zacvilila in se mi umaknila za hrbet. Če je ne bi imel pripete na povodcu, najbrž s samo elektronsko ovratnico ne bi mogel preprečiti, da ne bi ugriznila v močerada. Zaupal pa ji še vedno nisem, zato sem v naslednjih dveh tednih izkoristil vsako srečanje z močeradom za utrjevanje naučenega, čeprav psica že kmalu ni kazala nobenih znakov več, da bi ga rada zgrabila. Nasprotno, takoj ko ga je zagledala, je umaknila pogled in zavila stran.

Po tistem me je povsem normalno spremljala, saj je močeradi niso več zanimali. Toda eno leto po neljubem dogodku ga je spet napadla! Na lovu je bilo, ko je v moji bližini z nosom pri tleh zaokrožila okrog neke smreke, tik pred njo pa sem zagledal močerada. Še preden sem odprl usta, da bi jo ustavil, je šavsnila po njem, ga stisnila in ga v naslednjem trenutku tudi že izpustila. Po njenem vedenju sem takoj spoznal, da ve, da ga je »polomila«, in pričakovala je, da bo kaznovana. Pripel sem jo na povodec in jo odpeljal k mrtvemu, od zob preluknjane močeradu, kjer sem opazil, da je imel po koži izločene bele kaplje strupa. Obračala se je stran in ni ga hotela niti pogledati. Odprl sem ji gobec in ji vanj stresel dve vrečki kalcija v prahu, ki sem ju imel s seboj. Do konca lova sem jo imel na povodcu. Simptomov zastrupitve nisem opazil, prah pa je kasneje izbruhala. Razmišljal sem, kaj jo je napeljalo k omenjenemu dogodku. Ugotovil sem, da sem bil to pot najbrž kriv jaz. Nekaj dni pred tem sva v gozdu našla uglajeno luknjo v tleh, za katero sem menil, da so v njej polhi in sem jo celo spodbujal, ko je vohala vanjo. Prav mogoče je, da se je vanjo zatekel tudi kak močerad, ki je ždel v njej, in me je psica narobe razumela.

Še enkrat sem hotel ponoviti postopek odvajanja in si pri znancu izposodil elektronsko ovratnico. Nosila jo je ves mesec, pa je nikoli nisem aktiviral, ker ni bilo več potrebno. Močerade je povsem ignorirala, četudi so hodili okrog nje. Obnašala se je, kot da jih ni. Tako je ostalo in tudi po več letih se ni nikoli več spozabila.

V žepu pa sem še dolgo nosil dve vrečki kalcija, ki sta bili poleg orožnega lista in lovske izkaznice del moje stalne opreme na lovu, a ju k sreči ni bilo treba uporabiti.

Tomaž Lavrin
LD Mlinše

Skupni zbor kinoloških sodnikov za lovske pasme

V Gostišču Maček v Šentgotardu pri Trojanah je bil 18. 2. 2017 skupni zbor kinoloških sodnikov za lovske pasme. **Tomaž Burazer**, predsednik skupnega zbora sodnikov za lovske pasme, je pred sestankom organiziral predavanje na temo *Uporabnost DNK profilov pri vzreji psov*. Predaval je **Gašper Berginc**, dr. vet. med., strokovnjak s tega področja. Predstavil je osnovne pojme, in sicer: kaj je genski material, dedni zapis, kaj je DNK, kaj so geni, kaj so alele. Razložil je, kako poteka genska identifikacija živali in kaj je DNK-profil.

Za pripravo DNK-profila potrebuje laboratorij kri ali bris slin psa, za katerega opravljajo analizo. O tem, kdo bo jemal material za izdelavo DNK-profila in tudi o njegovi ceni se laboratorij dogovarja s predstavniki KZS.

Predavatelj je povedal, da sta dva standarda za pripravo DNK-profila. V Evropi je v rabi ISAG-standard (22 priporočenih markerjev), ki ga uporablja tudi Slovenija. Drugi standard pa uporabljajo v Ameriki. Standarda nista primerljiva in če bi bil DNK-profil izdelan po standardu, ki ga

uporabljajo v Ameriki, bi ga morali za uporabo v Evropi izdelati ponovno.

DNK-profil se uporablja za ugotavljanje starševstva (načelo izključevanja), identifikacijo živali ob izgubi, kraji, napakah pri mikročipu in urejanju rodovnih knjig.

DNK-profil se uporablja še na področju nadzora nad genskimi boleznimi, specifičnimi za posamezne pasme. S tem se iz vzreje izločijo psi in psice, ki imajo gensko bolezen. Nekatere genske bolezni se pri psih kažejo takoj, druge pa v času življenja, zato je smiselno, da psa v vzreji analiziramo na genske bolezni. Pomemben je tudi pri izbiri vzrejnih parov in inseminaciji pred odvzemom semen.

Tematika je zanimiva za kinološke sodnike, vzreditelje in druge, ki se ukvarjajo s kinologijo, saj na KZS že potekajo dogovori, da bi začeli z DNK-analizami vseh psov in psic, ki bi sodelovali pri vzreji.

V nadaljevanju je bil skupni zbor sodnikov za lovske pasme, ki se ga je udeležil tudi **Egon Dolenc**, predsednik KZS. Svoja poročila so pripravili: predsednik skupnega zbora sodnikov **Tomaž Burazer**, predsednik vzrejne komisije za goniče **Slavko Žlebnik**, predsednik vzrejne komisije za brak-jazbečarje **Janez Nahtigal**, predsednik vzrejne komisije za krvosledce **Bojan Deberšek**, predsednik vzrejne komisije za prinašalce **Jože Velikonja**, za vzrejno komisijo za nemške prepeličarje in vzrejno komisijo za španjele **Zvone Poznik**, predsednik strokovne komisije za ptičarje **Vojko Pirher** in predsednica strokovne komisije za jamarje **Damjana Žnidaršič Šveglj**. Vsi navedeni so v svojih poročilih opozarjali, da se iz leta v leto manjša število lovske psov pri vseh pasmah in da vzrejne komisije nimajo dovolj denarja za izvedbo načrtovanih nalog in kinoloških prireditev. Če LZS ne bi sofinancirala programov vzrejnih in strokovnih komisij, le-te ne bi več mogle organizirati vzrejnih pregledov ter državnih in mednarodnih uporabnostnih preizkušenj.

Razprava je potekala tudi o načrtovanem sklepu KZS, da bi vzrejni referenti fotografirali legla. Prisotni so opozorili, da fotografiranje ne bo vplivalo na boljše razmere, v katerih vzreditelji vzrejajo legla. Že zdaj imajo organi KZS vse potrebne podatke o leglih in razmerah, v katerih vzreditelj vzreja leglo in bi, če bi bilo treba, organi KZS lahko že

ukrepali proti nevestnim vzrediteljem. Ali bo treba vzrejnem referentom v prihodnje fotografirati legla, bo s sklepom odločil KSV, ki ga bo potrdil UO KZS. Tako bi to opravilo postalo obvezno.

Prav tako so razpravljali o predvidenem sklepu uvedbe DNK-analiz za vse pse in psice, ki bodo sodelovale pri vzreji. Tako pa se bodo povečali stroški vzreje lovske in športne psov, kar bo verjetno še dodaten razlog za zmanjšanje števila mladičev lovske psov. UO in KSV KZS bi morala omogočiti izbiro vzrejnim in strokovnim komisijam, da bi se same odločile, kdaj in za katere pse je DNK-analiza obvezna in

Foto: J. Verčko

Delovno predsedstvo skupnega zbora sodnikov za lovske pasme (od leve): Andrej Emih – član, Roman Rovaneš – delovni predsednik, Jože Velikonja – član in Egon Dolenc – predsednik KZS

zaščititi slovensko vzrejo lovske psov tudi na tak način, da bi bila analiza DNK obvezna za pse, ki so uvoženi iz tujine.

Tomaž Burazer in v nadaljevanju predsednik KZS, Egon Dolenc, ter drugi razpravljavci so opozorili na nedopustno širjenje neresnic o kinoloških sodnikih in KZS v Slovenskih novicah in prek elektronske pošte, v enem primeru pa tudi v glasilu Lovec. Prisotni so z odobravanjem sprejeli dejstvo, da so organi KZS začeli razreševati to problematiko in glavne krivce umaknili s spiska aktivnih kinoloških sodnikov. Zagotovilo predsednika KZS Egona Dolenca je, da bodo organi KZS sproti ukrepali zoper neprimerno vedenje posameznih kinoloških sodnikov. Upa, da bo to vplivalo na boljši ugled KZS in kinoloških sodnikov, iz vrst kinoloških sodnikov pa bodo izločeni neprimerni sodniki. Starostna struktura kinoloških sodnikov iz lovske vrste je visoka, zato bo treba za kinološke sodnike pridobiti mlajše aktivne vzreditelje, četudi bo treba znižati merila pri izpolnjevanju pogojev za kinološkega sodnika.

Delovno predsedstvo delnih zborov sodnikov (od leve): Bojan Deberšek – predsednik VK za krvosledce, Janez Nahtigal – delovni predsednik VK za brak-jazbečarje, Slavko Žlebnik – predsednik VK za goniče – in Roman Rovaneš – zapisnikar.

Kot so povedali sodniki, je med vodniki goničev in brak-jazbečarjev veliko zanimanje, da bi organizirali državno uporabnostno preizkušnjo v delu na divjega prašiča v obori za goniče in brak-jazbečarje. Dogovorili so se tudi, da bo LKD Bela krajina v sodelovanju z VK za goniče in VK za brak-jazbečarje v aprilu ali maju organiziral to prireditev.

Sprejeli so tudi sklep, da vzrejne komisije ne bodo razporejale sodnikov na kinološke prireditve lokalnega značaja, bodo pa vsem organizatorjem (LKD-jem) kinoloških prireditev za skupino VI FCI poslale seznam prisotnih sodnikov na zboru sodnikov, izmed katerih bodo organizatorji lahko sami izbrali sodnike in jih povabili za sojenje.

Jožef Verčko

Jesenski vzrejni pregledi in preizkušnje psov jamarjev

Kot določa *Vzrejni pravilnik za pse jamarje*, morajo terierji in jazbečarji, za katere želijo vodniki pridobiti vzrejno dovoljenje na vzrejni preizkušnji, med drugim goniti poljskega zajca. Če pes pri prvem poskusu gonje ni bil uspešen, mu mora sodnik ponuditi možnost ponovitve gonjenja drugega zajca. To določilo pa je za **Klub ljubiteljev psov jamarjev (KLJP)**, ki je organizator vzrejnih preizkušenj, precejšnja težava. Klub se trudi organizirati vzrejne preizkušnje in vzrejne pregled v osrednjem delu Slovenije, da bi na tak način vsem udeležencem iz bolj oddaljenih krajev lahko zagotovil približno enako dolgo pot in približno enake stroške do kraja organizirane preizkušnje.

Predsednik zbora sodnikov je bil **Roman Rovaneš**, ki je zbor vodil umirjeno, tako da je zbor potekal v konstruktivnem vzdušju, brez nesoglasij in napetosti.

Po končanem skupnem zboru sodnikov za lovske pasme so bili delni zbori sodnikov za skupino VI FCI, in sicer za goniče, brak-jazbečarje in krvosledce. V delovno predsedstvo so bili izvoljeni predsedniki vzrejnih komisij, ki so pripravili podrobna poročila o delu vzrejnih komisij in težavah. Kot največjo težavo so ponovno izpostavili vsakoletni trend zmanjševanja števila mladičev goničev. V razpravi so kinološki sodniki opozarjali, da vodniki slabo pripravijo pse na preizkušnje. Nekateri vodniki preizkušnje izkoristijo za šolanje svojih psov. Takšen način dela je nesprejemljiv in povzroča nepotrebne stroške organizatorjem kinoloških prireditev. Predlagali so, da bi med istovrstnimi preizkušnjami, ki jih opravlja vodnik s svojim psom, moral preteči določen čas (od enega do šestih mesecev), česar pa prisotni niso sprejeli.

V tem predelu Slovenije pa tudi sicer na njenem celotnem ozemlju je (z nekaj izjemami) vedno manj LD, ki se lahko ponašajo z zadovoljivim staležem poljskega zajca v svojem lovišču. Zadnjih nekaj let smo vzrejne preglede in preizkušnje organizirali v lovišču LD Vrhnika, kjer pa je številčnost zajca domnevno zaradi prisotnosti šakala vse manjša. Zato, pa tudi zato, ker so LD začele izvedbo vzrejnih preizkušenj pogojevati s plačilom za uporabo lovišča, smo morali poiskati drugo LD z zadovoljivim staležem zajca. Navezali smo stike z LD Pšata, kjer pa nas zaradi drugih obveznosti prav tako niso bili pripravljeni sprejeti. Končno smo se dogovorili z vodstvom LD Krško, ki nam je na našo prošnjo dovolilo opraviti vzrejni pregled in vzrejno preizkušnjo v njihovem lovišču.

Na vzrejnem pregledu in preizkušnji za terierje smo se zbrali 15. 10. 2016 na stadionu Matije Gubca v Krškem. Na preizkus se je prijavilo dvanajst vodnikov s svojimi varovanci. Po pozdravnem nagovoru in obrazložitvi poteka preizkušnje nas je prijazni starešina LD Krško odpeljal v lovišče, kjer smo opravili vzrejno preizkušnjo strelomirnost in gonjo zajca. Na naše veliko zadovoljstvo smo ugotovili, da je v njihovem lovišču presenetljivo veliko poljskih zajcev, zato smo preizkus gonje zajca opravili hitro in brez težav. Sodila sta izkušena kinološka sodnika **Alojz Mlakar** in **Jože Batič**, v pomoč pa sta jima bila kinološki sodnik **Robert Bandelj** in sodniški pripravnik **Primož Ravter**. Presodili so, da so obe preizkušnji opravili vsi psi.

Ves čas dela na polju je grozilo, da bo začelo deževati. In res, ko je zadnji nemški lovski terier uspešno opravil preizkušnjo v gonji zajca, so padle prve kaplje dežja. Ko pa smo se vozili nazaj do lovske kočice, kjer smo nato praviljalo vzrejni pregled, se je ulilo kot iz skafa. Toda to nas ni več dosti motilo, saj smo vzrejni pregled lahko opravili na suhem, pod streho lovskega doma.

Zunanost psov sta ocenjevala sodnika Mlakar in Batič ob pomoči še preostalih že navedenih članov vzrejne komisije. Zapisnik je pisala **Maša Švegelj**. En pes je pri pregledu zobovja pokazal tolikšno napadalnost, da mu ga sodniki niso uspeli pregledati, zato so ga izločili, vodniku pa svetovali, naj psa, ki je bil po zunanosti sicer primeren za vzrejo, umiri in naj pride z njim ponovno na vzrejni pregled prihodnje leto. En terier ni dobil vzrejnega dovoljenja, ker

je bil glede na standard previsok, vsi drugi psi pa so opravili vzrejni pregled.

Medtem ko smo čakali na končni izračun in rezultate vzrejnega pregleda in vzrejne preizkušnje, nam je prizadevna članica **Darja Bandelj** pripravila okusno malico in osvežilne napitke, za kar smo ji bili vsi udeleženci zelo hvaležni.

Prvo mesto je dosegla psička NLT **Cita od Jukića**, ki jo je vodila **Maja Brunskole**, druga je bila njena sestra **Citra od Jukića** z vodnikom **Dušanom Štucinom**, tretja pa NLT **Diana Temnarska** z vodnikom **Stankom Lihtenvalnerjem**. V imenu kluba, ki je nosilec vzreje jamarjev v Sloveniji, je predsednik KLPJ vodnikom prvih treh psov izročil pokale, vsem drugim sodelujočim pa zaželel veliko uspehov pri nadaljnjem delu in vzreji.

Tudi vzrejno preizkušnjo in pregled za jazbečarje smo opravili v lovišču LD Krško, in sicer dva tedna kasneje kot za terierje, 29. 10. 2016. **Anton Božič**, starešina LD Krško, nas je odvedel na iste terene kot na prvi prireditvi. Ponovno smo lahko občudovali mozaično poljedelsko pokrajino, kjer se njive z različnimi poljskimi kulturami prepletajo s travniki, grmovnimi pasovi in majhnimi gozdiči. Torej pokrajina, ki je naravnost idealen habitat za malo divjad. Zato ne preseneča dobra zastopanost poljskega zajca, pa tudi naravnih fazanov, ki jih drugje v državi ni več ravno na pretek.

Tokrat nam je vreme dobro služilo; sonce je prav prijetno sijalo in uživali smo v dobrem delu kratkonogih psov, ki so z veliko vnmemo glasno gonili zajce. Vsi psi so preizkušnjo opravili, sodila pa jim je ista sodniška ekipa kot pri terierjih, torej **Alojz Mlakar** in **Jože Batič**. Pri telesni oceni, ki smo jo v okviru vzrejnega pregleda ponovno opravili v lovskem domu, se jima je pridružil še **Robert Bandelj**, vseskozi pa sta pomagala sodniški pripravnik **Primož Ravter** in zapisničarka **Maša Švegelj**. Vse pse so ocenili s pozitivno telesno oceno, le eni psički so zaradi slabše kakovosti dlake pripisali samo eno pogojno paritev. Na koncu je sodniška trojka predstavila še telesno oceno za pritlikave in kunčje jazbečarje, za katere pa po pravilniku ni obvezna vzrejna preizkušnja, temveč zgolj telesna ocena. Sodniki so ocenili, da tudi oni izpolnjujejo vzrejna merila. Tudi tokrat nas je postregla **Darja Bandelj** z malico in pijačo.

Prvi trije najuspešnejši jazbečarji, tako kot pred tem terierji, so prejeli pokale, in sicer za prvo mesto resasta jazbečarka **Astra Negojniška** vodnika **Boštjana Predaliča**, za drugo mesto resasti jazbečar **Hercules** vodnice **Oksane Oreshnikove** in za tretje mesto kratkodlaka jazbečarka **Ajka** vodnika **Gašperja Žnideršiča**.

Ob koncu zapisa se v imenu KLPJ najlepše zahvaljujem vsem vodnikom za disciplino, sodniškemu zboru in zapisničarici pa za dobro opravljeno delo. Posebej pa se zahvaljujem vodstvu LD Krško, ki nam je omogočilo nemoteno uresničitev te, za naš klub najpomembnejše naloge.

Dušan Rosenfeld

Vodniki in nemški prepeličarji so se pomerili na drugi UP po KS

Pasma šarivcev, nemški prepeličar, tudi v slovenskem prostoru sodi poleg glavnega namena – pomoč pri lovu na malo divjad – vedno bolj za izsleditev, dviganje in gonjo divjih prašičev ter prav tako za iskanje po krvnem sledu obstreljene divjadi. Ti psi s svojim marljivim delom nenehno dokazujejo, da če so pravilno izšolani, resnično so-

nih psov zasedajo kar peto mesto (**22 nemških prepeličarjev je opravilo 192 iskanj**). Vodniki te pasme želijo prispevati svoj delež v tem plemenitem lovskem delu, zato ni naključje, da v omenjenem društvu želijo usposabljanje in razvijati vse sposobnosti, ki jih nemški prepeličar očitno ima pri zasledovanju obstreljene ali ranjene divjadi, če so pravilno šolani.

DLNPS, LKD Celje in LD Velunja so lani septembra organizirali drugo UP po KS za nemške prepeličarje v lovišču **LD Velunja**. Preizkušnja oz. tekma je bila posvečena spominu na pokojnega **Rudija Črešnika**, lovca te LD in enega izmed prvih vodnikov nemških prepeličarjev po drugi svetovni vojni v Sloveniji.

Na preizkušnjo so svoje prepeličarje prijavili štirje vodniki, s katerimi sta dan pred prireditvijo kinološka sodnika **Jožica Metelko Kraševac** in **Janez Šumak** ob pomoči domačih lovcev pomočnikov položila umetne sledi. Za eno sled, dolgo okrog 1000 m, sta sodnika porabila 2,5 dl krvi srnjadi, na koncu pa sta položila trup srnjadi. Na trasi je 60 % krvne sledi, narejene s parklji na slednih čevljih, 40 % sledi le s parklji (poškodovana tla), torej brez krvi. Od mesta, kjer vodnik psa sprči do mrtve divjadi, sta uporabila spet kri. Sestavni del sledi sta tudi dve ležišči s pravokotnima kljukama.

Skupinska fotografija z druge uporabnostne preizkušnje za nemške prepeličarje (september 2016)

dijo med vsestransko uporabne lovske pse. **Društvo ljubiteljev nemških prepeličarjev Slovenije** (DLNPS) vodi posebno evidenco predstavnikov te pasme, ki imajo opravljeno uporabnostno preizkušnjo (UP) po krvni sledi (KS) po *Pravilniku o delu po krvni sledi za vse lovske pse*. V analizi iskanj obstreljene divjadi v loviščih LZS za minulo leto nemški prepeličarji poleg specialistov za krvno sled (barvarjev) po številu usposoblje-

Na UP so vodniki lahko prijavili nemške prepeličarje, ki so imeli že opravljeno vzrejno preizkušnjo.

Na dan prireditve so zbrane pred lovskim domom LD Velunja pozdravili predsednik DLNPS **Vinko Otorepec**, predsednik LD Velunja **Anton Plazl** ter predsednik LKD Celje **Janez Šumak**. **Janez Šumak**, vodja sodniškega zbora, je tekmovalcem predstavil discipline, ki jih kinološki sodniki ocenjujejo po pravilniku o upo-

Foto: J. Šumak

Na koncu uspešno opravljene sledi je sodnik vodniku izrekel lovski blagor in mu izročil zeleni vejici.

rabnostni preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov Vzrejne komisije za barvarje pri KZS.

Že čez kakšno uro so se vodniki in psi vračali pred lovski dom. Okrašeni so bili s smrekovimi vejicami, kar je pomenilo, da so uspešno opravili preizkušnjo. UP

so opravili vsi štirje tekmovalni pari, čemur je botrovala odlična pripravljenost psov. Kinološka sodnika sta javno komentirala vse opravljene sledi tekmovalcev in pohvalila njihovo delo.

Rezultati:

1. Aleš Gibičar, nemška prepe-
ličarka Bistra, 102 t., II. n. r.
2. Alojz Drnovšek, nemški pre-
pelčar Alfi, 102 t., II. n. r.
3. Vojko Križnik, nemška pre-
pelčarka Čarna, 93 t., II. n. r.
4. Uroš Vajde, nemški prepe-
ličar Gor, 67 t., III. n. r.

Vsi sodelujoči tekmovalci so prejeli praktične nagrade, prvi trije pa tudi pokale. Predsednik DLNPS Vinko Otorepec se je ob zaključku zahvalil vsem sodelujočim, predvsem starešini LD Velunja Antonu Plazlu za vsestransko pomoč in uporabo lovišča. Ob zakuski se je tako kot vedno razvila lovsko-kinološka razprava z željo, da bi se prihodnje leto spet srečali.

Janez Šumak

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLT):
O: 5/I, m: 3/I, 13. 3. 2017,
Janez Srpič,
Cerklje ob Krki 69,
8263 Cerklje ob Krki.

Kratkodlaki jazbečar (SLRJk):
O: tuj plemenjak, m: 5/III,
28. 3. 2017,
Stanislav Rakuša, Ilirska 26,
6311 Jagodje/Izola.

Brak-jazbečar (SLRBj):
O: 5/I, m: 4/I, 5. 4. 2017,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.

Bavarski barvar (SLRBB):
O: 4/II, m: 4/I, 13. 2. 2017,
Ivan Fišer,
Slape 29/a, 2323 Ptujška Gora.

Brandl brak (SLRBrb):
O: tuj plemenjak, m: 5/I,
27. 3. 2017,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.

Posavski gonič (SLRGp):
O: 4/I, m: 5/II, 2. 3. 2017,
Marjan Jančič,
Brezen 30, 3205 Vitanje.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):
O: tuj plemenjak, m: 5/JZP,
15. 3. 2017,
Boštjan Plaznik,
Stranske Makole, 2321 Makole.
O: tuj plemenjak, m: 5/VGP,
30. 3. 2017,
Andreja Strajnar,
Glavarjeva 28, 1000 Ljubljana.

O: 5/ŠPP, m: 5/ŠPP, 5. 4. 2017,
Saša Marjanovič,
Prešernova cesta 7/c,
1235 Radomlje

Vajmarčan (SLRWpk):
O: tuj plemenjak, m: 5/JZP,
1. 4. 2017,
Borut Lončar,
Lepa njiva 126, 3325 Šoštanj.

Labradorec (SLRLr):
O: I/PNZ, m: I/VPR, 17. 3. 2017,
Ciril Frlan,
Binkelj 44, 4220 Škofja Loka.
O: tuj plemenjak, m: 5/LPR,
Zorko Jarc,
Obmejna cesta 45, 5290 Vrtojba.

Angleški koker španjel (SLRKš):
O: 5/UP, m: 5/PNZ, 6. 3. 2017,
Milan in Tatjana Kranjc,
Zrkovska c. 174/a,
2000 Maribor.

Angleški špringer španjel (SLRšš):
O: 5/UP, m: 5/PNZ, 16. 3. 2017,
Dejan Seme,
Dalmatinova 15,
9000 Murska Sobota.

Nemški prepelčar (SLRPr):
O: tuj plemenjak, m: 4/II,
28. 3. 2017,
Bojan Omahen,
Taborska cesta 39,
1290 Grosuplje.
O: 5/I, m: 5/II, 8. 4. 2017,
Vojko Križnik,
Vransko 48, 3305 Vransko.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj rusko bok šibrenico, kal. 12/12, in **repetirno risanico** CZ, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 051/318-011, Lojze.

Prodaj ali menjaj naslednje lovске puške: polavtomatsko **risanico** Browning BAR-2, kal. .308 Win., s širokokotno optiko Vector 1-4 x 26, z osvetljenim križem in rezervnim nabojnikom; repetirno **risanico**, Savage, kal. .300, Savage, z optiko 8 x 56 in Bushnell rdečo piko; repetirno **risanico**, kal. 6 mm Rem., izdelano po naročilu, z optiko Minox 4,5-14 x 44; repetirno **risanico**, kal. 6,5 x 55, izdelano po naročilu, z optiko Bushnell Elite 2,5-16 x 50, osvetljen križ. Puške so odlično ohranjene, praktično nove. Možnost odprodaje tudi optike posebej. Za vse orožje dodam ustrezno strelivo. Mogoča je menjava za nočno optiko. Tel.: 051/357-183, Boris

Prodaj bokarico ZH 124, kal. 16/7x57 R, s str. daljnogledom Buschnell 3-9x40; **tricevko** Bertels-Suhl, kal. 16-16/9,3 x 72 R; bok **šibrenico** Merkel Suhli, kal. 12/12, z ejektorji. Tel.: 031/727-781.

Prodaj enocevno risanico –prelamačo, kal. .308 Win., z varmint cevjo. Tel.: 041/283-133.

Prodaj kombinirko, kal. 20 Mag./22 WMR, s str. daljnogledom. Tel.: 041/463-585.

Prodaj kratko enocevno risanico –prelamačo, Blaser K95 Luxus, kal. .308 Win. (osmerokotna cev), leseno kopito, kakovost 8 (rezbarija). Montiran je str. daljnogled Zeiss diavari VM 3-9 x 42*1. Puška je brez znakov uporabe. Cena 5.600 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj pet let star strelni daljnogled Kahles 8 x 59 C, križ 4A, kot nov (cena 600 €); **strelni daljnogled** Nickel Supra 3-12 x 50, križ 1, z zgornjimi montažnimi deli EAW (zasučna montaža), odlično ohranjen. Cena 380 €. Tel.: 031/800-905.

Prodaj malo uporabljano tricevko Merkel Suhli, kal. 16-16/7x 65 R, z dolgo vložno cevjo .22 WRM in str. daljnogledom Zeiss 1,5 – 6 x 42 (cena 1.350 €). V račun vzamem češko kombinirko, brez menjalnih cevi. Tel.: 041/281-490.

Prodaj nerabljen vrhunski strelni daljnogled Zeiss diavari 2,5-10 x 48* (cena 790 €) in novo **torbo za strelivo** –naravno usnje, poslikano z lovskim motivom, zelo ugodno (15 €). Tel.: 031/014-448.

Prodaj repetirno risanico Steyr Mannlicher, kal. 6,5 x 57, v odličnem stanju, s str. daljnogledom Swarovski, 2,2 – 9 x 42. Cena 1.200 €. Tel.: 041/368-344.

Prodaj kombinirko CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **repetirno šibrenico** Remington, mod. 870, kal. 12; **repetirno risanico**, kal. .222 Rem. in češko **polavtomatsko risanico**, kal.

.22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159, popoldne.

Prodaj risanico, kal. 7 x 57 CZ, z naprožilom. Opremljena je z optično piko. Bila je zelo malo uporabljena. Cena po dogovoru. Tel.: 041/690-846.

Prodaj šibrenico Monte Carlo, kal. 16 – 16/70, z ejektorji in **lovski dvogled** Besser. Tel.: 031/330-972.

Ugodno prodaj bogato gravirano boroveljsko bokarico (izdelek Sodja), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Vega 4 x 32 (križ 1A) in menjalnimi cevmi 16/16. Tel.: 031/358-178. J.C.

Prodaj repetirno risanico Mannlicher Schönaauer, leto izdelave 1950, kal. 7 x 57, s strelnim daljnogledom Kahles 4 x 32 (dunajska montaža) – odlično ohranjen! Tel.: 031/611-267.

Prodaj izredno lepo in natančno repetirno risanico Crvena Zastava, kal. .243 Win., s str. daljnogledom Buschnell Legend 3-9 x 50 (tanki križ). Zraven dodam dve škatli nabojev Hirtenberger. Cena 1000 €. Tel.: 051/610-801, Robert.

Prodaj malo uporabljano tricevko - petelinko, kal. 16-16/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom. Tel.: 031/468-571.

Prodaj naslednje lovske puške: repetirno risanico Sava - Kranj, kal. 7 x 64; Suhlovo **tricevko**, kal. 12-12/7 x 65 R; boroveljsko **bokarico** (ročna izdelava), kal. 16/7 x 65 R in **MK-puško** CZ - Brno 2. Tel.: 040/866-386.

Lovski psi

Prodaj srbskega tribarvnege goniča, samca, poleženega 26. 4. 2016. Tel.: 070/430-808.

Skrbnemu in vestnemu lovcu prodaj osem mesecev starega samčka, pasme **madžarska vižla** (ptičar). Samček je čipiran, brez zajedavcev, šolan, kastriran, odličnega zdravlja in zelo agilnega. Zaradi hčerkinne alergije na pasjo dlako ga žal ne moremo več obdržati. Tel.: 031/641-840.

Prodaj mlade posavske goniče (leglo 2. 3. 2017), potomce zelo delovnih staršev. Tel.: 041/282-484, Vitanje.

Drugo

Prodaj seme sladkorne pese. Tel.: 031/542-103.

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogova – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-1230; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100 in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **krmilnice in valilnice za ptice duplance** (več vrst) ter **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam starejše muflone in navadnega jelena – dvajseteraka. Cena ugodna! Tel.: 051/666-916.

Na voljo so lovni fazani in race mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam trdo vezane letnike revije Lovec. Tel: 041/276-730.

Prodajam novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih lovskih kamer. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoaparati, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in čvrste zgradbe. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psa. Domet od 250 do 1600 metrov. Ugodno in s triletnim jamstvom. Tel.: 041/353-319.

Prodajam nov IR-laser z montažo za nočno optiko. Neviden za divjad in z dometom 400 metrov. Tel.: 068/680-121.

Prodajam GPS-ovratnico za sledenje psov z dometom do 20 kilometrov. Brez naročnine in dodatnih stroškov. Tel.: 041/353-319.

Prodajam lovski krog, št. 56, v

APRIL									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)						
			vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec	
1. So	9:43	-----	6:42	19:30	5:35	20:37			
2. Ne	10:33	0:49	6:40	19:32	5:33	20:39			
3. Po	11:29	1:52	6:38	19:33	5:31	20:40			☺
4. To	12:30	2:48	6:36	19:34	5:29	20:42			
5. Sr	13:33	3:35	6:34	19:36	5:27	20:43			
6. Če	14:40	4:17	6:33	19:37	5:25	20:45			
7. Pe	15:45	4:52	6:31	19:38	5:23	20:46			
8. So	16:50	5:23	6:29	19:40	5:21	20:48			
9. Ne	17:54	5:52	6:27	19:41	5:19	20:49			
10. Po	18:57	6:20	6:25	19:42	5:17	20:51			
11. To	19:58	6:47	6:23	19:44	5:14	20:52			☺
12. Sr	20:59	7:14	6:21	19:45	5:12	20:54			
13. Če	21:59	7:43	6:19	19:46	5:10	20:56			
14. Pe	22:57	8:15	6:18	19:48	5:08	20:57			
15. So	23:52	8:50	6:16	19:49	5:06	20:59			
16. Ne	-----	9:29	6:14	19:50	5:04	21:00			
17. Po	0:45	10:14	6:12	19:52	5:02	21:02			
18. To	1:33	11:03	6:10	19:53	5:00	21:03			
19. Sr	2:17	11:58	6:09	19:54	4:58	21:05			☺
20. Če	2:57	12:57	6:07	19:56	4:56	21:07			
21. Pe	3:33	14:01	6:05	19:57	4:54	21:08			
22. So	4:07	15:07	6:03	19:58	4:52	21:10			
23. Ne	4:39	16:18	6:02	20:00	4:50	21:11			
24. Po	5:10	17:30	6:00	20:01	4:48	21:13			
25. To	5:42	18:45	5:58	20:02	4:46	21:15			
26. Sr	6:16	20:02	5:57	20:04	4:44	21:16			☺
27. Če	6:53	21:18	5:55	20:05	4:42	21:18			
28. Pe	7:35	22:33	5:53	20:06	4:40	21:20			
29. So	8:24	23:41	5:52	20:08	4:38	21:21			
30. Ne	9:18	-----	5:50	20:09	4:37	21:23			

odličnem stanju. Tel.: 041/368-344.

Prodajam lovski krog, št. 56, malo nošen, skoraj nov. Tel.: 031/759-833.

Prodajam nova trofejna preparata – sulca in ščuko. Tel.: 051/350-931.

LOVSKA DRUŽINA ŠENTJUR
Na Tiško 17
SI-1290 Šentjur

Lovska družina Šentjur

prireja

TEKMOVANJE V STRELJANJU S KROGLO

LD Šentjur pri Celju prireja v nedeljo, **9. 4. 2017, ob 9. uri** meddružinsko strelsko tekmovanje s kroglo velikega kalibra na strelišču v **Vezovju** (približno 3 km iz Šentjurja, ob glavni cesti Šentjur–Planina pri Sevnici).

Pogoji tekmovanja:

- tekmovale bodo tričlanske ekipe in posamezniki,
- razdalja 100 metrov s tremi streli,
- položaj: z naslonom z lovske preže,
- rezultat iz ekipnega dela bo štel tudi kot rezultat posameznika,
- prijave so mogoče samo na dan tekmovanja do 13. ure,
- pristopnina 30 evrov za ekipo in 10 evrov za posameznika.

Nagrade:

- najboljše tri ekipe bodo prejele pokale,
- prvi trije najboljši posamezniki bodo prejeli medalje in do desetega mesta tudi praktične nagrade,
- prvo mesto: odstrel starejšega srnjaka z mesom (v sezoni 2017),
- drugo in tretje mesto: odstrel mladiča srnjadi z mesom.

Kontaktna oseba: Robert Kumin, tel.: 051/615-092.

LOVSKA DRUŽINA
VRANSKO

prireja

TRADICIONALNO SREČANJE OB VELIKONOČNEM PIRHU oziroma TEKMO V STRELJANJU S KROGLO

Tekmovanje bo v **ponedeljek, 17. 4. 2017 (velikonočni ponedeljek)**, z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu na Tešovi (pot bo označena iz Vranskega).

Tekmovali bodo *posamezniki* in *tričlanske ekipe* LD. Člani in članice LD bodo tekmovali ločeno v posamični konkurenci!

Razdalja 100 m, trije streli, streli z visoke preže na tarčo »velikonočnega pirha«. Dovoljena bo uporaba orožja in daljnogleda v skladu s *Pravilnikom LZS o lovskem strelstvu*. Prijave bomo sprejemali do 14. ure.

Nagrade

Tri najboljše ekipe bodo prejele pokale. Najboljši trije posamezniki v obeh konkurencah bodo prejeli pokale in nagrado.

Pripravljen je zelo bogat sklad praktičnih nagrad (do 15. mesta).

Za jedačo in pijačo bo poskrbljeno!

Vabljeni!

Informacije:
Boštjan Strnad, tel.: 041/843-918,
Florijan Rojnik, tel.: 041/551-252.

ČEVLJI VANCOUVER DIEMME

- 100% VODOTESNOST
- 100% ODPORNOST PROTI VETRU
- MEMBRANA Z VODNIM STOLPCEM
- OPTIMALNO DIHANJE
- IZJEMNA VZDRŽLIVOST
- ZUNANJI MATERIAL: NABUK USNJE
- DVOJNA NOTRANJA PODLOGA
- VIBRAM PODPLAT IZ GUME
- SPODNJA OBROBA IZ GUME

www.medo-sport.si

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOSPORT GROŠUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROŠUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@birs.si

MEDOSPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@birs.si

TRAP SPZ M brez ejektorjev 12/76

YILDIZ
SILAH SANAYI

CENA: 659,00 €

HLAČE 22118

87,00

NOVA CENA: 74,63 €

15% KOMPLET

JAKNA 91132

424,90

NOVA CENA: 361,16 €

35% KAPA IZ FLISA Z NAUŠNIKI 85,00 €

NOVA CENA: 55,25 €

MATERIAL: ZELO MEHEK NESLUŠEN IZ MIKROVLAKEN - VODOODPORN IN ZNAČEN

10% PEČKA ZA NA PREŽO 86,42 €

NOVA CENA: 77,78 €

MEDO sport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

www.medo-sport.si

MEDOSPORT GROŠUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROŠUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@birs.si

MEDOSPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@birs.si

Sable antilopa: odstrel že za 3.500 € na našem afriškem safariju.

Južna Afrika: 11-dnevni safari v šestih dneh lova, odstrelom šestih vrst divjadi, vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za 3.890 €. Termin: 5.–15. 10. Ugodnost za zgodnje prijave: brezplačen odstrel trofejnega gnuja!

Južna Afrika: 5-dnevni safari in odstrel bivolca za 7.500 €.

Vojvodina: 1.650 € za odstrel srnjaka z rogovjem v teži 500 g.

Nova Zelandija: 3 dni lova v aprilu in odstrel jelena z rogovjem trofejne vrednosti za zlato medaljo, do 250 točk CIC za 9.500 USD.

Kanada: 6 dni lova in odstrel losa za 5.980 € (Nova Fundlandija) ali 10 dni lova in odstrel losa 8.900 € v Britanski Kolumbiji.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, odstrel enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost ter vsi prevozi, tudi letalski iz Ljubljane, za ceno 4.980 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
Akcijska cena: **190,00 €**
Cene veljajo do razprodaje zaloge

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

STRELNI DALJNOGLEDI BSA

BSA 1,5 - 6 X 42 IR
174,00 €

BSA 2,5 - 10 X 50 IR
185,00 €

BSA 3 - 12 X 56 IR
196,00 €

BSA 1 - 4 X 24 IR širokokoten
174,00 €

Dobra vidljivost v mraku, na odsun stabilen nemški 4 A križ z nastavljivo osvetlitvijo pike, široko vidno polje, vodotesen, polnjen z dušikom, premer cevi 30 mm, izredno ugodna cena so osnovne značilnosti teh na ameriškem trgu zelo popularnih strelnih daljnogledov.

Informacije in naročila: **BELUGA d.o.o.**, tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11, info@beluga.si, www.beluga.si

DOG TRACE

ELEKTRONSKE ovratnice za učenje psa ovratnice proti lajanju nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA DOSTOPNE CENE EVROPSKI IZDELEK 3 LETA GARANCIJE

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

TERMO ŠKORNJI

NAREJENI V EU! DO -50°C

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

56,50 €
Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
Tel.: 041/726-011, info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLI IN LAHKI ŠKORNIJ SE NISTE IMELI

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- Puške: **Merkel, Haenel**, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- Oblačila: Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

Lovec

LOV • RIBOLOV • PROSTI ČAS **Koptex**

KOPTEX D.O.O. - TRGOVINE LOVEC

Več kot 25 let izkušenj...

AKCIJA

zimске konfekcije

- 30 % Univers

- 20 % Swedteam

- 20 % Baleno

Univers

Baleno

Obiščite nas na sejmu
LOV v Gornji Radgoni.
Sejemski popusti !!!

SELITVENI POPUST

Samo v mesecu aprilu na novi
lokaciji Trgovine Lovec v Mariboru :

-10 % na vse novo orožje iz zaloge

-10 % na naboje NORMA

-10% na ves tekstil

Na zalogi velika izbira
dolgocevnega in
kratkocevnega orožja !

Uradni zastopniki za:

BERETTA

Smith & Wesson

Bettinsoli

sako

TANFOGLIO

ZASTAVA

norma

Sellier & Bellot

Benelli

TIKKA

Sabatti

DIANA

WALTHER

FIOCCHI

MAGTECH

SAUER

SAUER

SAUER

SAUER

SAUER

SAUER

Popusti se med seboj ne seštevajo.

Trgovina Lovec
Tržaška cesta 65
2000 Maribor
Tel.: (02) 252 47 44

NOVO !!! NOVA LOKACIJA V MARIBORU !

info@koptex.com
www.koptex.com

PE Nova Gorica
Tel.: (05) 330 86 60

PE Murska Sobota
Tel.: (02) 515 17 28

PE Kranj
Tel.: (04) 204 24 37

PE Koper
Tel.: (05) 639 10 28

PE Ljubljana
Tel.: (01) 585 17 99

VUTE PUŠKARSTVO

NOVA IN VEČJA TRGOVINA NA ISTI LOKACIJI

Kremplova ulica 2, 2000 Maribor

MOŽNOST HITREGA KREDITA

Do 8000,00 € in 60 mesecev

www.lovskaoprema.si

Prelamača Bergara BA13

- priročna velikost
- priložena Picatinny šina
- z ali brez merkov
- plastična kopita z različnimi vzorci
- razni kalibri
- dolžina cevi od 41 do 58 cm
- že od 450,00€

Repetirna puška Bergara B14

- fiksni ali snemljivi nabojnik
- nastavljivo proženje
- z ali brez merkov
- različna lesena in plastična kopita
- razni kalibri
- dolžina cevi od 51 do 61 cm
- že od 651,00€

info@lovskaoprema.si

gsm: 041-824-969 tel: 05-910-84-95

URADNI DISTRIBUTER PUŠK BERGARA

izdelano v Španiji, lastne cevi odlične kvalitete in
izjemne preciznosti, raznolikost modelov

SWAROVSKI
OPTIK

KAHLES

ZEISS

ANSCHUTZ

Blaser

STEIN
MANNLICHER

BERGARA

Planika

Pinewood

OPTICS

GECO – LOVSKI STRELNI DALJNOGLEDI

2319219	Red Dot 1x20	2 MOA Dot	100	30 mm	67	130
2403711	3-9x42	PLEX	15,0–5,5	1"	300	400
2403713	3-9x40i	4	12,0–4,0	1"	317	428
2403714	4-12x42	PLEX	11,0–4,5	1"	310	390
2403715	4-12x50i	4	9,0–3,0	1"	336	516

GECO GOLD – LOVSKI STRELNI DALJNOGLEDI

2403718	1-6x24i	4	38,0–6,0 m	30 mm	269	530
2403719	2,5-15x50i	4	14,4–2,5 m	30 mm	381	700
2403720	2,5-15x56i	4	15,0–2,5 m	30 mm	381	780
2403721	1-8x24i	4	36,0–4,5 m	30 mm	273	610

www.hamex.si

UVOZNIK IN DISTRIBUTER:

HAMEX d.o.o., Stara Vrhnika 161, 1360 Vrhnika, Slovenija

GECO - ALL YOU NEED